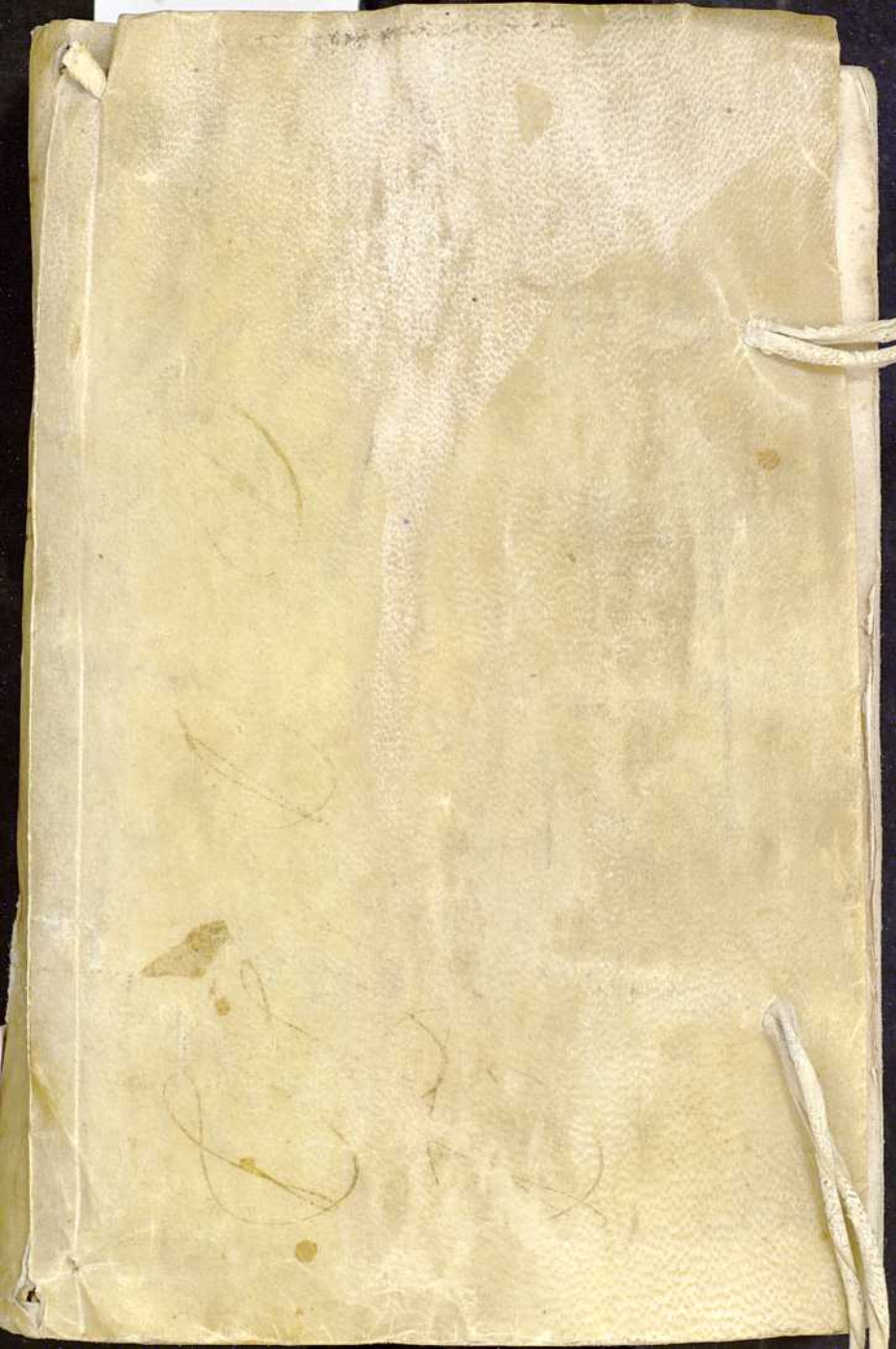
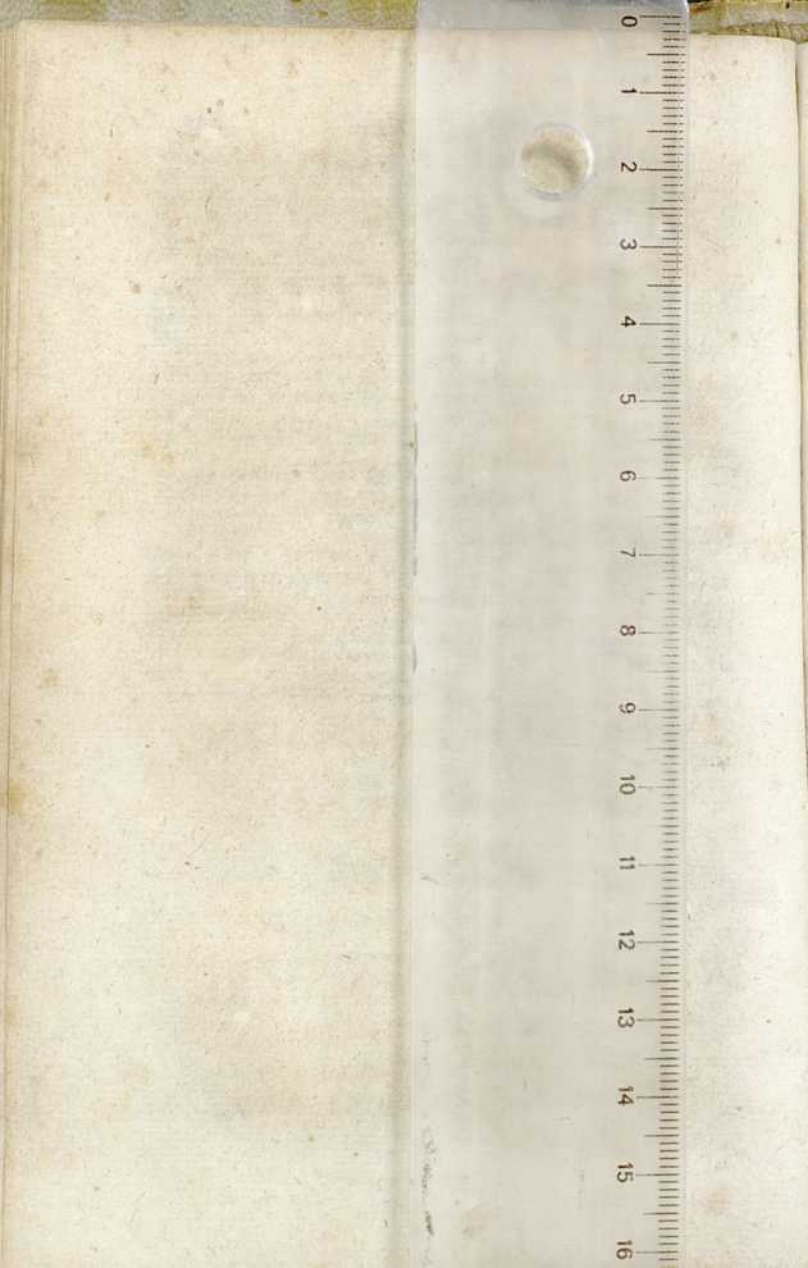

FULLER
Pharmacop.
Extempor.

A
47
86

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16

(2)

ENCHIRIDION
M E D I C U M
PRACTICUM

S I V E
T R A C T A T U S
DE MORBORUM PRAXI

Cui subnectitur *Appendix* de Lue Venerea,

I N Q U O

Omniū Morborū Humano Genēri Officien-
tium *Nomina*, *Natura*, *Cause*, *Signa*, &
Prognostica, una cum eorūdem *Curatione* bre-
viter & perspicue delineantur.

OPERA ET STUDIO
JOSEPHI JACKSON,
CHYMIATRI.

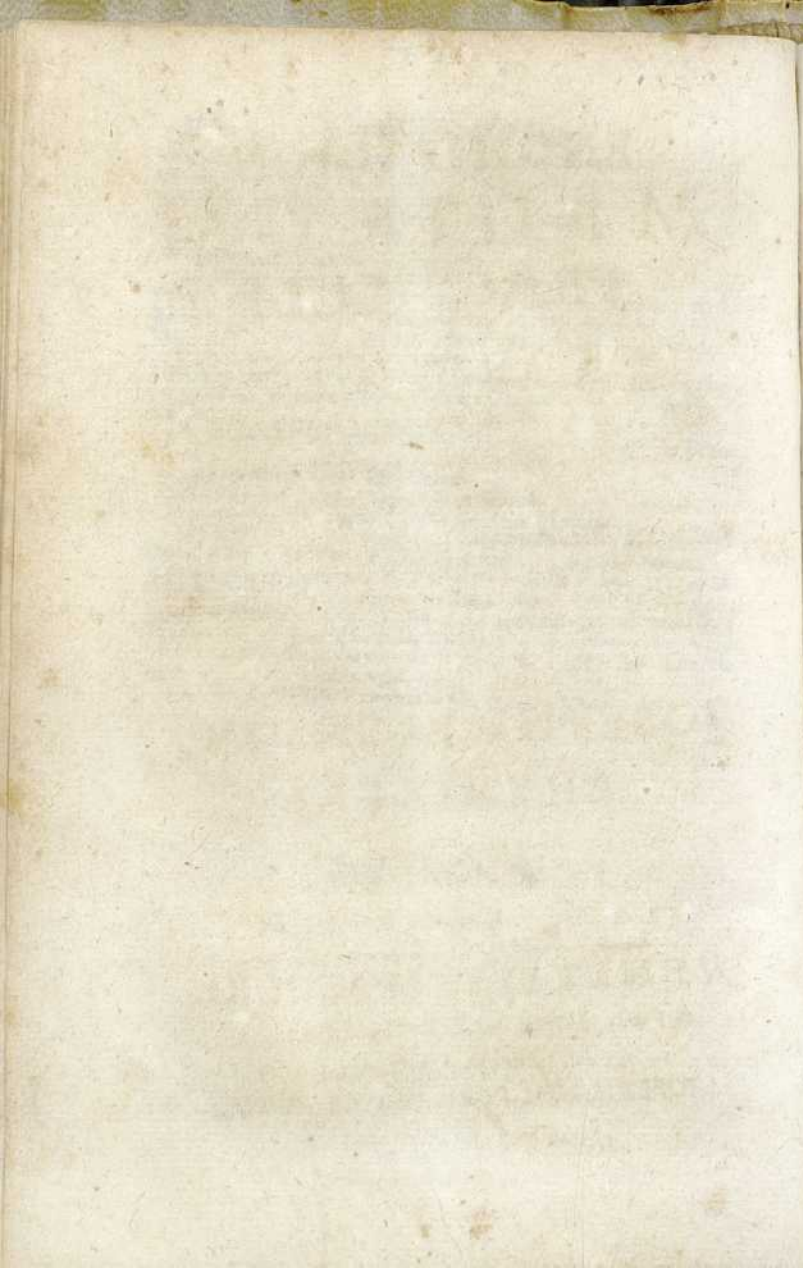

VENETIIS, MDCCLXI.

APUD JOSEPHUM BERTELLA

In Officina Hertziana.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

(2)

ENCHIRIDION
M E D I C U M
PRACTICUM

S I V E
T R A C T A T U S
DE MORBORUM PRAXI

Cui subnectitur *Appendix* de Lue Venerea,

I N Q U O

Omniū Morborum Humano Generi Officien-
tium *Nomina*, *Natura*, *Cause*, *Signa*, &
Prognostica, una cum eorundem *Curatione* bre-
viter & perspicue delineantur.

OPERA ET STUDIO
JOSEPHI JACKSON,
CHYMIATRI.

VENETIIS, MDCCLXI.

APUD JOSEPHUM BERTELLA

In Officina Hertziana.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

ENCHIRIDION
M E D I C U M
P R A C T I C U M

T R A C T A T U S

DE MORBORUM CAUSIS

CAUSARUM SPECIES ET SYMPTOMATA

IN O P E

Quoniam Medicorum Plurimum Causas
sunt Plures, Magnas, & Varias
Tractavit, nec cum simplicibus Causis
sunt & periculis delinquentes

OPERA ET STUDIA

JOSEPHI JACKSON

CHYMIA TRI

VENETIS, MDCCCLXI.

Apud Joannem Bartolaeum
In Officina Typographica
SUPERIORUM FERREARUM

VIRO VERE DOCTO

D. LUCAE RUDGELEY,

Medicinæ Doctori Expertissimo, Amico suo
plurimum honorando.

S. P. D.

Multi sunt in Litterato orbe qui veritates *Medico Chymicas* strenue propugnarunt, tu tamen (*Mæneas Amplissime*) supra omnes Caput efferens, Te *Philalethen* Candidum, Investigatorem serium & solidum; veritatum demonstrationi innitentium deamatorem & vindicatorem, præ reliquis, demonstrasti: cujus virtus omnigena, animi doctes eximiae & supereminentes, cum a natura insitæ, tum industria acquisitæ, amplissimam tibi famam multa temporis vetustate indelebi-

EPISTOLA

lem merito acquisiverunt. Exquisita illa *Physiologia* peritia, qua polles; & experientia *Phyrotechnica* qua duce tantarum rerum scientiam nactus es; arctissimo societatis vinculo connexa, mutuas copias conjungunt, ut te *Spagyricum* versatissimum, & verum *Philosophum per ignem*, pleno ore prædicent; qui ex ingenii acumine, ratione consummata, & accurata corporum mixtorum disquisitione & resolutione in qua exercenda jam *veteranus es miles*, jam olim, imo & hunc usque diem, annuentibus omnium suffragiis, aptissimus designeris, qui judices quid noxium, quid superfluum in quolibet concreto conclusum latitet. Tu ipse inter mille unus es, qui ope ignis, & assidua in rebus *Chymicis* Encheiresi, *Machaoniam* nostram artem, ad eam mirandam *Entelecheiam*, & sublime perfectionis fastigium evexisti, ut jam inter Sydera fulgeat; & clario-ri Jubare coruscans, non solum Ideas Morbificas dispellere & profigare, sed & ipsa morborum principia feminalia radicitus extirpare queat. Unde liquido constat Te illum esse *Archiatrum*, in quem omnipotens noster Governator hanc dignitatem contulit, ut reliqui mortalium Te honore & reverentia (qua
par

DEDICATORIA.

par est) prosequantur, tamquam Deo in *Re-*
gno Nature ministrantem. Qua propter cum
 me ex officio tibi devinctum sentirem, & et-
 iam cum singularem & omnigenam tuam eru-
 ditionem, & egregias illas animi dotes, qua-
 rum suppellectile multiformi instructus fueris,
 vehementissime deperirem, non potis eram
 memet ipsum continere, quin libertatem hanc
 & audaciam mihi arriperem, ut Tibi, quo-
 que nomini, hanc industriæ nostræ & labo-
 ris assidui primitias humillime sacrum face-
 rem.

Cum itaque, (*Mecenas Amplissime*) serius
 animo volutarem cujus amicitia & Patroci-
 nio rudem hunc ingenii nostri factum in lu-
 cem proditurum concrederem, nullus mihi,
 aut cogitationibus meis se afferebat Tibi par,
 qui tam prolixo honore dignus, & de re lit-
 teraria tanta meritis fueris, ut Tu solus ju-
 dex sis idoneus, qui sententiam feras de ve-
 ritate nostri instituti: est quod itaque Te hu-
 millime & obnixè rogatum habeam, ut no-
 stræ huic temeritati facili ignoscas, & Levi-
 dem se hoc Munusculum benignus accipias,
 non quale vellem & optassem, sed quale pro
 ingenii nostri tenuitate offerre licuit; non
 Rhe-

3 *EPISTOLA DEDICATORIA.*

Rhetorices pigmentis illitum , (nos enim verborum flosculos præ oculis non habuimus ; sed nudam veritatem experientiæ innitentem ingenue tradidimus) hac tamen spe fultam quod si quæ perspexeris *σφάλματα* pro consueto Tuo candore & animi facilitate tacitus prætermittas, & me excusatum habeas .

Proinde noster hic libellus Tuis auspiciis innitens securus publici Juris evadit ; cujus tutelam ut amice suscipias , humillime & obnixè rogat .

Humillimus Tuus servus,
JOS. JACKSON.

PRÆFATIO

AD

LECTOREM.

Lector Benevole,

NE cuiquam sit mirum quod & nos etiam Æsculapii tumulo officia nostra præstemus, nec temerarium censeatur quod nostra conamina in Criticorum manus demittere non dubitavimus; neminem enim latet, quod optimorum ingeniorum scripta, licet maxime subacta & eliminata, (speciatim quæ hujus sunt farine) Criticorum tamen & Curiosorum censuras rigidissimas ab Authorum Capitibus averruncare nequeant: non itaque novum quid &

P R Æ F A T I O

ſingulare vobis videbitur ſi ſubſequens hic Tractatus cum iſſdem incommodis conſiſtetur, quandoquidem apparatu familiari (licet non vernaculo) inſtructus, in publicum prodeat; & in duro hoc ſeculo, quo homines magis invidia & curioſitate, quam charitate & Veritatis amore perecelluntur. Sed, Jacta eſt alea: Veſtræ cenſuræ nos non commovebunt, ſi quidem nos nihil aliud præ oculis habemus, quam ut humano generi (pro viribus noſtris) inſerviamus, libere aliis in communicando quæd ex Indulgentia Dei nobis conſeſſum eſt; quod ſi publico quicquid boni aut ſervitii præſtare queat, nos noſtrum finem aſſecuti ſumus.

Noſ tractatum hunc mole parvum tandem publici juris facimus, poſt multorum annorum obſervationem & praxim, de morborum Theoria & Curatione: cum in hac arte prima jecimus fundamenta, pars Pharmaceutica, ſeu Medicamentorum præparatio, nobis maxime ardua & difficilis videbatur, licet nihil ſane exoptatius fuerat quam hanc bene callere; nec voti compos fueram, priuſquam aſſidua cura & labore, propriis ipſius manibus, in eadem inveſtiganda deſudaveram, pecunie etiam vi non modica in hoc opus erogata; & laborum quidem fructus uberes percipimus, licet alii forſitan nos parvi faciant, vel ex eo quod in propria encheiriſi exercenda tantam induſtriam & diligentiam adhibuimus: nos tamen Pharmaciæ Chymicam, ejuſque notiſiam accuratam, earum vanis ratiocinationibus, conjecturis ſpeculativis & jejunis, probationibus magis verboliſ quam rem attingentibus, longe præferimus, potius eſſe autumantes nos totos addicere conſtanti & laborioſe

pra-

AD LECTOREM.

praxi in remediis Chymicis & Galinefis rite præparandis: ex qua rite celebrata cognitio defectuum & impuritatum quibus entia naturalia laborant, notitia morborum corpori humano incidentium, & adaptatio remediorum tutorum & efficacium, procul dubio dependent. Hac itaque Medicamentorum rite preparandorum praxis nobis pro Diplomate habetur; nec in hac prosequenda ad ullam aliam metam collimamus, quam ut Medicorum tum Veterum tum Recentium, qui in experimentis Therapeuticis primas tenent, vestigia prementes, eorum Doctrinam Karaxidas sequamur. Hi sunt, Hippocrates, Caristius, Galenus, Oribasius, Libavius, Angelus Sala, Crollius, Quercetanus, Celsus, Minsichtus, Schroderus, Helmontius, Hartmamius, Sennertus, & Svvelferus, qui in sua Mantiff. Hermet. Præfat. huic nostræ sententiæ palam suffragatur, dum ait, Chymiam esse Artem nobilissimam & Medico scitu summe necessariam, & includere Universam Philosophiam Practicam. Medici hæc suo sæculo celeberrimi, ut & plurimi alii (quorum numerum pene infinitum in medium proferre non vacat curiosissimi erant hujus Scientiæ Investigatores, in & Vegetabilium, Mineralium, &c. Anatomia Vulcanica versatissimi; & ipse Gregorius Horstius licet in Galeni verba juraverat, fatetur tamen Medicum sine Pharmacia Chymica mutilum esse: ut in Lib. 10. de Pharmaceuticis, ejus verba sic se habent, Encomia Chymicæ non opus est ut hic recenseam, quia verum est quod habet alicubi Heurnius, Cespitat jam profecto sine hac arte Medicina. Et Matthiolus in Epist. ita Sententiam fert, Ausim dicere neminem Medi-

P R E F A T I O

cum Absolutum esse posse, imo nec medicorem quidem, qui in hac nobilissima destillandi scientia non sit exercitatus. In promptu etiam foret plurimos ex Medicis nostris Londinensibus, magni nominis & fame, adducere, qui strenue contenderunt, & etiam constanter hoc exercuerunt, ut omnia sua Medicamina propriis ipsorum manibus prepararent & administrarent. Hoc pro certo habendum, quod qui vere Medicus expertus & *παρτετικός* iatρός, fieri velit, Materiam Medicam, ejusque preparationem debitam, exactissime callere, necesse habeat.

Quod si semel consequatur, patebit via, ad virtutes Medicinales omnium Pharmacorum distincte dignoscendas, & eorundem Administrationem majori cum judicio regulandam, unde felicior successus opus coronabit, & agrotantis commodum Majori cum certitudine promovebitur: Medicus enim est qui sanat, non qui garrit: nam & hoc mihi persuasum habeo, neminem posse a priori de morborum curatione ratiocinia certa & demonstrativa instituere, nisi qui principiis solidis & firmis innitens; omnia quaeque Medicamina, ope ignis, & manuum suarum operatione, accomodare & corrigere norit: quod qui rite peregerit, Medicus est Meritis: sed hic labor, hoc opus est: sunt qui Corporum principia, Vulcano mediante, ab invicem segregare norunt, qui tamen in arte Medica meri sunt Hospites; restat enim adhuc Modus Conficiendi; non citra laborem addiscendus; quo etiam satis explorato, nec & hic laboris finis est; debita administrandi Methodus, pro circumstantia-

tia.

AD LECTOREM.

variarum varietate, &c. res maximi est momenti, & scitu apprime necessaria; licet maxime ardua & difficilis: quod si cujus labores, nostra hac conamina, hac in parte, alleviare queant, nos nec oleum nec operam perdidimus: forsitan in angustiis hisce schedulis comprehensum reperiet Lector, quod per mille volumina longe lateque diffusum spargitur: hoc tamen Lectori amico ignotum nollem, quod a trito & vulgari tramite saepe saepius recessimus, & in Methodo medendi, & in remediis accommodandis, experientia nempe nostra aliam monstrante viam: quod si cui hac nostra Methodus displiceat, nos nostrum non urgemus, unicuique sua libertate frui & uti libere concedentes.

Hoc tamen mihi certo polliceor, quod nemo nos ex eo criminis reos arguit, quod Tractatus hic noster aliorum Scriptorum spoliis optimis refertus fuerit: quantum enim novimus, nos a nullo Authore clam surripuimus, si quid forte mutuati fuerimus, nos grato animo palam acceptum retulimus. Nos quidem Brevitati, sed & perspicuitati, consulto studendum duximus, ne nimia prolixitate Lectori (tot Authoribus, totque Scriptis pene oppresso) tedium pareret.

Habes itaque, Lector Benevole, succinctum & dilucidum hunc Tractatum, quo duce viam carpas in morborum curatione rite expedienda, & arte Medica in tuum & agrorum commodum dirigenda: quod sane pro scopo & fine nostro nobis semper proposuimus.

*Non verba faciam de Tractatu ipso an Laudem an Vituperium mereatur judicet eruditus Orbis:
Quod*

P R Æ F A T I O

*Quod Reliquum est , candido Lectori Horatii ver-
bis vale dicam .*

----- Si quid novisti rectius istis ;
Candidus imperti ; si non his utere me-
cum .

INDEX

RERUM.

Cap. I	D E Cephalalgia seu Dolore Capitis.	
	Pag.	I
2.	Epilepsia & Vertigine.	3
3.	Convulsionibus.	6
4.	Apoplexia.	8
5.	Paralysi, Lethargo, Caro, Catalepsi, Tremore, & Incubo.	9
6.	Phrenitide, & Comate Vigili.	10
7.	Melancholia.	11
8.	Mania.	13
9.	Catarrhò.	16
10.	Angina.	18
11.	Pleuritide & peripneumonia.	20
12.	Hemoptysi & Empyemate.	22
13.	Phthisi & Tussi.	24

14. Asth.

INDEX RERUM.

14.	<i>Astmate & Dispnoea.</i>	28
15.	<i>Palpitatione Cordis.</i>	30
16.	<i>Syncope, seu Leipothymia.</i>	31
17.	<i>De Inappetentia & Nausea.</i>	33
18.	<i>Appetitu Nimio.</i>	34
19.	<i>Dolore Ventriculi, ejusque Symptomatis, Ra-</i> <i>ctibus, Colera, Inflammatione,</i> <i>&c.</i>	36
20.	<i>De singultu.</i>	38
21.	<i>Fluxu Alvi.</i>	40
22.	<i>Dysenteria.</i>	41
23.	<i>Dolore Colico.</i>	43
24.	<i>Iliaco Affectu, Vulgo Passione Iliaca.</i>	45
25.	<i>Ictero.</i>	47
26.	<i>Hydrope.</i>	48
27.	<i>Lumbricis.</i>	51
28.	<i>Scorbuto.</i>	53
29.	<i>Affectu Hypochondriaco.</i>	56
30.	<i>Rachitide.</i>	58
31.	<i>Affectibus Renum & Vesicae.</i>	60
32.	<i>Dolore Arthritico & Rheumatismo.</i>	62
33.	<i>Febribus in Genere.</i>	64
34.	<i>Febre Ephemera, & Synocho Simpli-</i> <i>ci.</i>	66
35.	<i>De Febre Putrida, & Ardente.</i>	67
36.	<i>Febre Hectica, Colliquativa & Catarrha-</i> <i>li.</i>	69
37.	<i>Febribus Intermittentibus.</i>	71
38.	<i>Febribus malignis & Pestilentialibus.</i>	74
39.	<i>Variolis & Morbilibus.</i>	77
40.	<i>Chlorosi.</i>	81
41.	<i>Mensium suppressione.</i>	82
42.	<i>Nimio Mensium profluxu.</i>	84

INDEX RERUM.

43. <i>Passione Hysterica</i>	84
44. <i>Partu difficili ; & reliquis Puerperarum Symptomatis.</i>	87
Append. <i>De Lue Venerea</i>	90

INDEX RARUM.

Dr. Pallas's Historia
de Tauri diffusi & reliquis Turanicis
Symb.
Symb.
Symb. De las Vistas.

CAPUT PRIMUM.

De Cephalalgia seu Dolore Capitis.

x. **E**ST sensatio dolorosa orta à solutione continui in fibris Nervosis seu Membranis Capitis; eaque vel intus vel extra Cranium.

2. Si intus lateat, sentitur dolor ad Radices Oculorum, exterior autem Capitis superficies Molestiæ & doloris expers remanet; si autem ad externum tactum dolor sentiatur, tunc extra Cranium hospitatur.

Dividitur etiam in tres species. Prima audit *Cephalalgia* quæ non usque aded inveterata est; ac secunda *Cephalæa* quæ Hæreditaria & inveterata est, & integrum occupat Caput. Tertia *Hemicrania* quæ unum tantum Capitis latus afficit. Omnes hæ species cum eandem agnoscant Originem, eandem etiam postulant curandi Methodum.

3. In *Causa* sunt disproportionatæ quædam particulæ sanguinis, vel lymphæ, quæ cum Membranaceas & Nervosas fibras pervadunt, easdem vellicant & dirumpunt, undè Spiritus ibidem hospitati in Confusionem rediguntur, &c. *Causæ præcatæ* & accidentales sunt variæ, ut Casus, ictus, fracturæ cranii, laboris vel frigoris excessus, abusus sex rerum non naturalium; intemperies Uteri, Stomaci, Mesenterii, &c.

4. Pro diversitate materiæ peccantis variant Dolores vel enim sunt *Punctivi*, *Pulsativi*, *Tensivi*, *Stupescitivi*,

A

Ec.

CAPUT I.

2
 &c. In *Pungentibus* acutis doloribus, *Austeræ* particulae in sanguine hærent: in *Pulsativis* & *Tensivis*, Sanguinis Massa nimium biliosa & esaltata existit, undè cum impetu fertur per meatus cerebri; & cum à subsequente sanguine antrorsum prematur, præternaturales sibi excudit vias, undè fit solutio Continui; quo casu si succedat *Hæmorrhagia Narium*, Morbum tollit. In doloribus *Stupefactivis*, vel excrementa cerebri non debite evacuuntur, vel pituitosum viscidum aliquod acidum in vasis, hospitatur, eorundem poros obstruens, &c.

5. *Cephalalgia* illa quæ inveterata est & hæreditaria, vel quam comitatur affectio *Hypocondriaca*, *Vertigo*, *Lues venerea*, vel *fractura Cranii*, difficulter (si unquam) curabitur; & quo provecior est ætas, eo pejus se habet: illa autem quæ *Sympatica* est, seu ex consensu oritur, raro removebitur, nisi prius tollatur Morbus eandem causans, quo demum sublato ipsa cessabit.

(1.) Quod ad *Curationem* attinet, illa causæ respicit; nam, in dolore Capitis pituitoso tubuli cerebri obstructi sunt referandi; & viscosi etiam humores evacuandi veniunt. Conducunt in hoc casu omnia *Sulphureo-Aromatica*, & *Volatilia Salina spirituosæ*. & quo magis *Cephalica* & *Arthritica* sunt, eo magis conveniunt. *Cephalica* maximè vulgata sunt folia & flores *Roris marini*, *Pæonia*, *Beton*, *Majoran*, *Lilii Convul*, *Salv*, *Lavendulæ* &c. Sin autem *Spiritus* ab his eliciatur & additis floribus recentibus *Spiritus* denuò sex vel septem vicibus cohobetur, & deindè addatur quantitas conveniens *Oleorum Destillatorum* & *Salium fixorum*: & omnia hæc simul Mixta cum s. q. *Salium Volatilium*, ut *Succin. C. C.*, *Cran. Hum.*, *Sang. Hum.*, *Urina*, *Fuligin.* & similium; si, inquam omnia hæc simul *Circulentur* & *Destillentur*, superlativa evadunt Medicamina, in omnibus affectibus *soporosis*; referant enim poros cerebri, & obstructions vaforum, propinata in vehiculis Morbum respicientibus; ut & ullum aliud viscus in toto Corpore affectum simili modo deobstruunt: interea dum hæc *Salia Volatilia Oleosa* exhibentur una cum *Stemachicis*: ut *Semin.*, *Carminat.*, *Cariophyll.*, *Macis.* &c. Conducit
 quin-

De Dolore Capitis.

quinto quoque vel sexto die conveniens aliquod Catharticum propinare ad humorem Morbificum expellendum. Ex. gr.

1. ℥. Pil. Ruff. ℥ss. Rudii ℥j. Sat Succin. Volat. gr. iij. Ol. Destillat. Sassafr. Fenicul. aa. gut. iij. f. Pill. pro unica dosi; vel,

2. ℥. Resin. Jalap. g. xiv. Sal. Cran. Human. gr. v. Ol. Cinamom. gut. ij. Conserv. Flor. Betonica. ℥. ij. f. Bolus;

In intervallis purgandi conducunt etiam Absorbentia quædam, ut Cinnab. Nativ. Oca. Cæcer. Antim. Diaphoret. &c.

(2.) In Curando dolore Capitis Bilioso acredo sanguinis & nimius ejusdem calor sunt temperanda; quo Casu convenit Venæsectio, ut & frigida & diluentia, & si deficiat somnus; vel Dolor sic valde vehemens, addantur Opiata. Ex. grat.

℥. Aq. Cichor. primul. ver aa. ℞. ℞. Spir. Sal. Dulc. q. s. ad gratum saporém, Gemmarum Ros. Rubr. ℥ij. si Tinctura Collaturæ adde Syr. Coral. ℥ij. Laud. Liquid. gut. 60. Dosis ℥ij. vel iij. Conveniunt etiam Emulsiones è semin. frigid. quæ fiant affundendo aq. Lujul. Beton. Ros. Verben. Lil. Conval. &c.

Prodest etiam Purgatio quo Casu exhibend. Pill. Lunar. vel;

℥. Elef. Lenitiv. ℥j. Pulv. sanct. ℥j. Ol. anis. gut. v. Spir. Nitr. gut. x. M. Externè conferunt etiam Cupha quæ fiunt ex herbis & floribus Cephalicis, Oleis destillatis, vel Spiritibus mixtis cum Linimentis.

CAPUT II.

De Epilepsia & Vertigine.

1. **E**pilepsia est motus Convulsivus omnium partium corporis, una cum sensus & motus (pro tempore) læsione,

CAPUT II.

2. Quando *Causa* primaria in Cerebro existit, dicitur *Epilepsia Idiopathica*; & quando à Stomacho, Utero, vel partibus externis dependet, dicitur *Sympatica*. Dividitur in *Graven & Levem*, *Periodicam & Irregularem*, *Hereditariam & Acquisitam*.

3. Pars affecta est Cerebrum & Genus Nervosum.

4. *Causa* est vitiosa & Acida quædam Lympha quæ cum spiritibus Animalibus copulata eosdem in furorem concitat, & violenter ab invicem separat, &c.

5. *Signa* Quæ in Capite sedem habenti sunt *Torpor*, *Dolor & Vertigo*; in facie *pallor*, in Lingua *inordinatus motus*, & in mente *timor & horror*. Quidam subito in terram prosternuntur, quidam gradatim & pedetentim decidunt, & quidam ex parte tantum cadunt. Plerumque contrahitur Corpus; quidam denique alto additi silentio horrendos edunt aspectus; maxima tamen pars magno cum strepitu spumam ex ore ejaculatur.

6. *Epilepsia* difficulter curantur, speciatim si inveterata & *Idiopathica*, cum paroxismo longo & gravi, & quas comitatur involuntaria Excrementorum excretio &c. Sed si *Sympatica* sit & non adeo vehemens nec inveterata, est curabilis, speciatim in pueris, vel antè pubescentiam; si autem *Hereditaria* sit, & cessante paroxismo superflus sit *Delirium*, sola Mors (quoad novimus) levamen adfert.

7. In *Curatione*. Durante paroxismo Consulunt Medici quod altis vociferationibus, stimulationibus, Crinium divulsionibus, frictionibus & Ligaturis excitetur Ager. Nos autem raro aliis insistimus Mediis, quàm quod Naribus admoveatur *Spirit. Salis Armoniac. Succinat.* Vel ore evcipiantur *gutt. viij. vel x. Essent. Succ. vel Castor*: vel exhibeatur eorundem *tinctura* in Cochleari uno *Aq. Cinamom.* ore nempe vi divulso. Extra paroxysmum si ventriculus multis scateat fœditatibus, propinetur *Emeticum*; si *Plethora* adsit fieri posset *venesectio*. Utcumque sit, lenis aliqua Purgatio bis vel ter per septimanam repetita conferi, cui semper addantur *Cephalica*, ut

1. ℥. Extract. Rud. ℥j. Resin. Jalap. gr. iv. Ol. Rut. Rosismarin. an. gut. iij. fiant Pill. Numero 5. pro unica Dosi.

2. ℥. Diaseu. ℥i. Sal. Volatil. Succin. gr. iv. Ol. Cinnamonom. gut. ij. f. Pul. Et Diebus à purgatione liberis utatur salibus volat. Oleof. in Cap. præcedent. præscriptis; idque bis vel ter per diem in vehiculo aliquo appropriato, & quantitate æque larga ac patientis fert Natura. Vel

℥. Aq. Lil. Convall. Pxon. an. ℥iij. Spirit. cranii Human. succinat. Tincturæ Castor. an. ℥j. Syr. è succo Cerasor. Nigr. an. ℥ij. misc. sumat Cochlearia ii. sæpius. Omnia Salia Armoniacæ multum conferunt, ut & illa Lumbricor. Terrestr. Stercor. Pavon. Ungul. Alcis, Hirund. &c. Præterea quandoque etiam locum obtinent Alkalia fixa quæ acidum absorbent, ut Terra sigill. Oculi canceror. Bezoart. Lunar. & Mineral. præferuntur Cinnabaris & Natræ & Antimonii. Ex. gr.

℥. Cinnabar. Antimon. ℥j. Visc. Querc. Rad. Paon. Maris Cranii Human. Corall. Rubr. an. ℥℥. Croc. Cinnamonom. Castor. aa. ℥j. f. Pulvis subtilissimus. Singulis ℥. add. Sal. Volat. C.C. gr. vi. Ol. Salv. gut. ij. pro una Dosi. Pro vehiculo utatur aquis destillatis ex Aromaticis supra præscriptis; decoct. Lignorum, Phlegmat. sanguinis, Lumbricor. Terrestr. Hirundin. &c. plurimum valent, quæ dulcorentur Syrupo aliquo Cephalico qui maximè congruit ægri palato.

Externè Cucupha, vel Emplastra ex Herbis Cephalicis & Aromatibus utiliter satis applicantur; magis tamen valent Salia Volat. Oleof. si debite applicantur; & nosmet ipsi experti novimus vesicatoria vertici capitis, & plantis pedum applicata multum fecisse.

Empirica remedia sunt Hepata exsiccata Ranarum, Luporum, vel Corvorum, Sang. Fel. vel Secundina Mulierum, vel detrahantur ℥iij. vel iv. sanguinis è brachio ægri, & ebibat calidè.

Amuleta fiunt ex Rad. Paon. Asa fetida, Verben. Ungul. Alc. cran. Human. &c. Si Epilepsia sympatica sit affe-

Aut illi & partes illæ affectæ ex quorum consensu originem trahit, sunt maxima cum cura observanda & curanda.

Vercigo est levis *Epilepsia*; undè eandem vindicat Curandi Methodum, & iisdem cedit remediis quibus *Epilepsia*.

CAPUT III.

De Convulsionibus.

1. **C**onvulsio est continuata & involuntaria Musculorum Contractio, procedens ab interiori irritatione generis Nervosi.
2. Si totum afficiat corpus dicitur *Tetanus*; si Corpus antrorsum inflectat, dicitur *Emprostotonus* si retrorsum, *Opistotonus*; si os contrahat, *Spasmus Ciniæus*, si Maxillam, *Trismus*, &c.
3. *Signa* maximè variantur: nam inter omnes convulsione correptos quos unquam nobis videre contigit, paucissimos observavimus iisdem stipatos signis: quidam huc & illuc agitantur, quidam vociferant, quidam denique vocem edere nequeunt, sed subitò illis os contrahitur: quibusdam particulare aliquod Membrum afficitur, ut *Oculus*, *Lingua*, *Brachium*, *Crus*, &c.
4. *Causa* omnium *Convulsionum* est inordinatio & explosio *Spirituum Animalium*, propter *Acidum*, vel acrem aliquam materiam partes quasdam Systematis Nervosi irritantem.
5. *Convulsionem* plerumque sunt periculosa: si enim procedant à *Vulnere*, nimio *Hellebori* vel *Antimonii* usu, à veneno assumpto, à febre prægressa, à nimis vigiliis, jejuniis, &c. *Ægri* in maximo versantur periculo: & si præterea *Convulsio* vehementer urgeat & corripiat *linguam*, *labia*, *nasum*, *oculum*, parteve vicinas, instat *Mors*, & incassam ulla adhibentur remedia.

6. *Curatio* hujus morbi coincidit cum illa *Epilepsia*, nam & in hoc etiam casu conducunt *Cathartica* leviora, *Vesicatoria* (modo urgeat necessitas) *Emerica*, ut & *Phlebotomia* quæ omnia (nisi debilitas virium vel aliæ circumstantiæ contraindicerent) magno cum fructu usurpantur: ut & omnia *Salia Volat. Oleosa* (quæ in superiori capite vel illud præcedente recensuimus) quæ in omnibus *Convulsivis*, *Soporiferis* Morbis maximè conveniunt, quibus etiam maxima cum efficacia fomentantur vertebræ Colli, spina Dorsii, & in spasmo particulari pars contracta; quod remedii genus nullatenus negligendum esse prædico: longè enim præferenda sunt *Linimentis* ex *Oleis expressis*, seu pinguedine *Anguillarum*, *Anserum*, *Anatum*, *Canum*, &c. Sicut frequentissima nobis comprobabit experientia: Ex. gr.

(1.) ℞. *Cran. Human. succin. aa. partes aequales*, exinde ope distillationis eliciatur *Spiritus*, *Sal*, & *Oleum*; cujus ℞. add. *Spirit. Rorismarini* ℞. j. *Ol. Cariophyll.* ℥. β. *Sal tartari* ℞. β. *Destil. S. A.* Hoc vel huic simile externe adhibeatur, quod & interne assumi potest in vehiculo aliquo *Cephalico*, vel (2.) ℞. *Ol. Terebinth.* ℥. viij. *Succin. alb.* ℥. j. *Ol. Vitriol.* ℥. β. f. *Balsamum* quod separetur ab *Acido* & *fæcibus*, deindè eodem inungatur *Æger*, pro *Judicio Medici*. Sex res non naturales debite & cum ordine usurpentur, speciatim autem caveantur *passiones Animi*, *Metus* enim, *Ira*, *Amor*, *Mæror*, &c. sæpè in *Morbis convulsivis* *paroxysmum* renovant.

Si *convulsiones* præcedant *febrem*, *variolas*, vel *Dentitionem* puerorum, sæpissimè sua sponte cessant.

CAPUT IV.

De Apoplexia.

1. **A** *Apoplexia* est subita Sensus & Motus abolitio, ex qua *Ægri* (pro tempore) quasi exanimis concidunt, nullo vitæ signo superstite nisi sola *respiratione*.
2. Hic Morbus vel subitò vel accidentaliter quasi invadit, vel subsequitur morbum aliquem prægressum, ut *Epilepsiam*, *Letargum*, &c. estque vel *vehemens & periculosa*, vel *lenis & minus periculosa*.
3. *Causa* proxima est extinctio vel profligatio Spirituum Animalium, orta à nimia Aciditate Sanguinis, vel viscidiori aliqua pituita, poros Cerebri, vel ejusdem Nervos infarciens; vel à *Narcoticis* fortioribus vel Sanguine extravasato, &c.
4. *Signa*. Durante paroxysmo. *Æger* somno obruitur, stertorem edit, respiratio est inæqualis & interrupta, imo (si *paroxysmus* valde urgeat) vix percipi potest; & licet vellicetur, stimuletur & comburatur, omni sensu tamen privatur. Quandoque *paroxysmus* est levior, & *Æger* stupore corripitur paulò majore quàm in *Paralysi*.
5. Si *Pulsus* sit debilis, *Respiratio* difficilis una cum *ronchis*, vel si sudores frigidi, fridores, & spuma oris vel saltem major horum pars *Apoplecticum* afficiat, vix unquam liberatur; quod si forsitan contingat *Paraliticus* evadit: Si *paroxysmus* sit levior, pulsus fortior, & si post Sanguinis Missionem levamen sequatur, salutis spe quædam affulget.
6. *Therapeja*. Omnibus nitendum est Mediis ad Spiritus Animales vinculis suis expediendos, obstructions meatuum removendo, &c. *Ægrotus* erectus sedeat, manus etiam & Brachia, crura & femora fortiter fricentur; *Sternutatoria* & *Errhina* fortiora Naribus indantur: vel

Tinctura Viper. vel *Castor.* Mixta cum *Ol Gariophyll.* ori injiciatur; mittatur Sanguis è brachio vel vena potiùs *Jugulari*, ad Circulationem liberiozem promovendam, hoc statim levamen adfert, si Sanguis vel *Lympha Stagnans* amoveri possit: *Enemata* etiam aciora injiciantur, que ingrediantur *Crocus Metallorum*, *Colocinth. Spir. Vin. &c.* *Emeticum* etiam usurpetur, speciatim si *Narcotica* Morbum induxerint. Sed in hoc casu ut & in omnibus aliis semper respiciendæ sunt ægrotantis *Vires*. Huc etiam spectant *Sulphureo-Aromatica*, & *Spiritus Salino Volatiles*, quorum in capite præcedente Mentionem fecimus, Vel

℥j. Spir. Salv. Rorismar. aa. ℥vj. Ol. Cariophyll. ℥ss. Spir. Cran. Human. Saccinat. ℥ij. in quo digere *Cubeb. Zedoar. Nuc. Muschar. Castor. aa. ℥vj.* Stent per dies aliquot deinde decant. Dosis *℥ss.* in *Aq.* aliqua *Apoplectica*. Conducunt etiam *Alkalia fixa* ad *Acidum* imbibendum, quibus add. etiam *Aromatica. Catartica* hic locum habent quæ fiunt ex *Extract. Colocinth. Hellebor. nigr. Syr. è Rhamno Cathartic. Pill. duobus Pill. Rud. & semper add. Castor Sal. Volat Cran. Human. Fuliginis Et Vescicatoria* etiam & *Cucurbitula Scarificatæ nuchæ Colli & Cubitis* admoveantur.

CAPUT V.

De *Paralyfi, Lethargo, Caro, Catalepsi, Tremore, & Incubo.*

1. **O**Mnes hi Morbi participant de natura *Apoplexia* & solummodo gradu non *Essentia* differunt; eandem etiam agnoscunt *Causam* & eandem afficiunt partem.

2. *Causa* horum omnium affectuum est *Lympha* coagulata seu quodammodo vitiata vel serum, vel Sanguis extravasatus, vel similis quædam materia *Heterogenea*

poros cerebri vel ejusdem appendicis invadens, unde influxus Spirituum Animalium inhibetur, vel eorum radientes emanationes obtunduntur, &c.

3. *Therapeia* omnium horum affectionum speciatim consistit in reseratione pororum *Cerebri*, & procuratione liberioris transitus *Spirituum Animalium*, unde attendendum est omnibus quæ præscripsimus in *Curatione Morborum*, de quibus hæctenus egimus; omnia enim illa remedia simili modo & hic & in cunctis affectibus *Soporosis*, usurpanda veniunt.

CAPUT VI

De Phrenitide, & Comate Vigili.

1. **P**hrenitis est inflammatio *Cerebri* & *Membrarum* ejusdem, una cum *febre* acutiori; sed *Coma* est sine *febre*.

2. *Phrenesis* est vel *spuria* vel *vera*; *spuria* plerumque contingit in *febris biliosis*: *vera* est totalis *memoriæ* eradicatio adeo ut *Æger* omnia *Oblivioni* tradat: & hæc differt tantum gradu à *Comate*.

Adest irregularis *Loquela*, & *puerilis lusus* cum *plumis*, *straminibus*, &c. *Oculi* videntur *magni* & *excitati*, sunt etiam *vertiginosi*, & *delirant*.

3. *Causa* est *bilis* maxime *Volatilizata* quæ ad *Globosam* *cerebri* partem eversa *Spiritus* *Animales* accendit, in *furorem* & *confusionem* concitat. *Omnes* *Meditationes* *seriæ* & *profundæ*, *curæ*, *studia*, *mæror*, *ira*, &c. sunt *causæ* *antecedentes*, quoniam *bilem* *exasperant*, *Spiritus* *Animales* *exagitant* & *accendunt*, &c. *Omnes* *dolores*, *sive* *vehementes*, possunt etiam *causæ* *vicem* *sustinere*.

4. *Phrenitis* sæpissimè est *Lethalis*, præsertim si *sequentibus* *Symptomatis* *stipetur*, nempe, *stridore* *dentium*, *motu* *Linguae* & *manuum* *tremulo*, *dejectionibus*

nibus albis, Urina tenui alba, Convulsionibus, Stultis & Ludicris actionibus, ut plumarum collectio- nibus in leſo, &c. Sed ſi poſt ſtatum Morbi Sym- promata minui videantur, maxima aſfulget ſpes.

Coma procedens ab Ira, labore, ſtudiis, ſollicitu- dine, &c. facili negotio curabitur.

5. *Therapeia Venæ ſeſſione celebrata*, injiciantur *Enemata refrigerantia*, idque frequenter. *Vomitoria maxima cum cautela exhibenda ſunt*, mitiora autem *lenitiva*, ut *Eleſt. Lenitiv. Diaprun. pulp. Tamarind. prunor. &c.* conducunt. *Omnia Aqua & Acida val- dè ſunt efficacia in ſpiritibus debaccantibus compe- ſcendis & ad ſtatum naturalem reducendis. Ex. gra.*

(1) ℥. Aq. Endiv. Primul. ver. Roſar. aa. ℥ij. Spi- rit. Nitri gut. 40. Syr. papaveris Rhoad. ℥j. M. vel

(2) ℥. Aq. Acetoſell Lactuc. aa. ℥iv. Syr. Diamor. Diacod. aa. ℥j. Spirit. Nitri Dulc. gut. 30. M. Con- veniunt etiam ad *bilem temperandam Emulſiones fa- ctæ ex ſemin. frigid. cum aquis hiſce Deſtillatis vel Aq. Hordei. Externè Anodyna refrigerantia Capiti ap- plicari poſſent*, ut *Papav. Nympha lactuc. Germin- popul. primula ver. portulaca Cucurbita ſativa, Sola- num, flor. Roſar. fol. violar. quibus add. Camphor. Moſch. Ambragryſea*, & ſi opus ſit, *Opium*. Si hæc (ſupra præſcripta) non juverint, propinanda ſunt *Opiata internè*, ſpeciatiſſimè in *Comate*, ſed in *Phreneſi* cautè exhibenda ſunt (ſemper incipiendo à minori Doſi) idque potiùs in *febris declinatione*, quam *aug- mento*.

C A P U T VII.

De Melancholia,

1. **M**elancholia eſt Delirium ſine febre, ortum à Spirituum Animalium hebetudine,

2. Si ejus præcipua sedes in Capite sita sit, dicitur *Cephalica*, si inferius in Abdomine, dicitur *Hypochondriaca*.

3. *Causam* in hoc consistere autumatur, quod Spiritus Animales qui in seipsis sunt maximè subtiles, & purissimi Tincturam quandam acidam recipiunt in fonte suæ Originis, unde hebescunt & quasi Cæci & Caliginosi evadunt, & cum adèd inertes fiant, in vias quasdam devias incidunt, & quocumque se conferant ibi hærent saltem nimium ibidem morantur, unde oriuntur Monstruosæ illæ imaginationes, earumque adèd Diutina remanentia in Animi ægrotantium.

4. *Signa* præcipua sunt *Timor*, & *Moror*. Sed præterea adsunt quandoque & alia: quidam enim uberrimas fundunt Lachrymas, alii autem altos & pueriles tollunt Cachinnos, quidam seipsos imaginantur altiori gradu Locatos quam ipsos reges, dum alii se bufone viliores fatentur, quidam prophetas agunt, & omnia sua effata pro oraculis tradunt, alii autem omne quod ore protulerint pro mendacio vendicant, multi se malo quodam genio præpossessos autumantur, & non desunt etiam qui violentas sibi injiciunt manus.

5. Hic morbus semper est Chronicus, & si *Delirium* adit extremum, & inveteratus sit morbus, rarè aut nunquam emergunt.

6. *Curatio* consistit in volatilizando Spiritus Animales & expediendo ab acido illo eosdem obtundente & obfuscante; in quem finem frequenter instituat *Sanguinis Missio* ex venis Sedalibus & quandoque in Brachio, interea utatur æger *Sal: Volat. Oleos.* quale præscripsimus dum de morbis Soporiferis agebamus. Subinde etiam *Emerica* (qualia vulgè ex *Antimonio* præparamus) bono cum successu usurpantur. Conducunt etiam *Enemata Preparativa*, quæ nempe *Cathartica* sunt, quæ sternant, ipsa autem *Cathartica* fiant ex *Extract. Hellebor. nigr. Extract. Colocynth. Extract. Ruidii. Pill. de Succin. Tartari Diaphen. Hierapiera Elix. Proprietar. fact. cum Tinctura Antimonii & propinat. a xx. ad Lx. gut. in Elix. Salut. vel Decoct. Epithymi. Hæc autem vel similia bis vel ter per septimanam propi-*

manda sunt, profunt etiam *Absorbentia* ad Acidum imbibendum, ut *Oculi Cancrorum*, *Coral*, *Margarit*, &c. etiam *Chalibeata*, ut *Vitriolum Marris* & ejusdem *Tinctura*; & *Tinctura Salis Tartari*, & *Antimon. Ens Veneris*, &c. pro vehiculis utendum est *Decoctis* vel *Aq. destillatis* *Fumaria Serpill*, *Amaræ Dulcis*, *Sero Lactis*, vel *Aq. acidulis*. Cavendum in hoc affectu ne nimium insistatur in usu unius remedii (nisi universalis fuerit:) omnia autem supra præscripta in usum sunt revocanda pro prudenti *Judicio Medici*, & morbi exigentia.

CAPUT VIII.

De Mania.

1. **M**ania est *Delirium* sine febre, sed cum furore & præcipitantia, ortum à depravatione Spirituum Animalium.

2. Quod ad *Causam* attinet, nos *VVillisi* sententiæ calculum nostrum adjicimus, quod nempe Spiritus Animales à benigna & propria indole in aliam malignam & depravatam degenerant, quæ maligna qualitas originem suam trahit vel ab ipsis Spiritibus Animalibus, ut ex passionibus violentis, terroribus, & ex spe rei alicujus deoptatæ subito & improvise frustrata, vel ex morbis in cerebro præexistentibus, ut *Melancholia*, *Phrenitide*, &c. Vel oritur hæc malignitas à vitio Sanguinis, ut quando *Hæreditaria* est, vel quando fermenta venenata Sanguini insinuantur, ex morfu animalium Rabidorum, toxicorum quorundam assumptione. &c.

3. *Symptomata* vulgaria sunt *Delirium* & *furor*. Sed & insuper *Maniaci* maximè sunt audaces & feroces, continuo vigilant, robore incredibili pollent, perferunt etiam intensissimum frigus, plagas severissimas, inedia

sum

summam sine ulla noxæ conscientia; incessanter eti-
am simiarum æmuli ludicros & pueriles exercent a-
ctus, semper scelus aliquod machinantur: & licet
Mitiorum præ se ferant Indolem, nisi Durioribus
manibus & vinculis coercantur, indomiti evadunt.

4. Simili modo & in *Melancholia* & in *Mania* af-
ficiuntur Spiritus Animales, facultas Ratiocinativa,
&c. & sapissimè hi duo affectus vices inter se invi-
cem commutant.

5. *Mania* sola raro est Lethalis, attamen nunquam
non difficilis Curatu, speciatim si Hæreditaria sit,
vel inveterata; vel si morsui Animalis Rabidi ori-
ginem suam debeat: sin autem leviora adsint Sym-
ptomata, *Febri*, *Hæmorrhagia* &c. & si recens sit,
facilius curatur.

6. Quod ad *Therapeiam* attinet. Æger rigidus quos-
dam magistros sibi præpositos habeat, quos formidet, &
quibus parere assuescat; amoveantur omnia alia objecta
quæcumque quæ illi bilem movere apta nata sunt, vel
quæ vexationem aliquam insignem producant. Cu-
stodes etiam & illi quorum ferulæ subjicitur, ju-
cundo aliquo sermone ejus animum divertant, &
blandis pollicitationibus illum demulceant, dum
mitior existit: sin autem extra oleas vagari incipiat,
minas acerbissimas intonent. Cum tamen affectus
hic Spiritualis sit, & in fonte animali situm obti-
neat, alia prorsus ineunda foret Methodus Curato-
ria quàm hic proponimus, adeoque hanc nostram
Methodum pro optima non vendicamus, sufficit tan-
tum hanc substituisse pro præsentis, donec demon-
stratio magis evidens effulserit in meliori illa me-
thodo quam jam insinuavimus.

Ad quam Curam inchoandam fiat *Venæsectio* sexto
quoque vel octavo die reiteranda in venis *Hæmor-
rhoidalibus*, Pede vel Brachio: *Vomitiva* etiam vicis-
sim repetantur; Ex. gr.

(1) ℞. *Ext. Vener. Tart. Emetic. aa. gr. viij. M.*
pro unica Dosi: vel substituarur hoc *Villisi*,

(2) ℞. *Sulph. Antimonii gr. x. Cremor. Tartari*
℞. misce Vel,

(3) ℥. Vin. Hellebor. ℥j. Tart. Emeric. gr. iij. misce pro una Dosi.

Cathartica etiam quarto quoque vel quinto die alternatim intercalanda veniunt, ut

(1.) ℥. Extract. Hellebor. nigr. ℥ij. En Ven. ℥j. Tart. vitriolat. gr. vj. f. bol. Vel,

(2.) ℥. Extract. Hellebor. nigr. pulv. Colocynth. Mercurii Dulcis, aa. ℥j. M. f. Pill. pro una Dosi. Vel,

(3.) ℥. Decoct. Epithymi ℥iv. Diasenna ℥ss. Misce: Nota bene omnia hæc evacuantia exhibenda esse cum respectu habito ad vires ægrotantis; hoc tamen observavimus quod Melancholia vel Mania affecti plerumque fortiora requirunt Evacuantia, & melius ferunt, quam in aliis affectibus. In intervallis etiam Alterantia specifica suas præstant vices: omnium ferè Authorem scripta hujusmodi scitent præscriptis; nos quæ maximè efficacia noverimus pro exemplis proponemus.

(1.) ℥. Ent. Vener. Bezoard. Lunar. aa. ℥ss. Conserv. flor. primul. veris ℥j. fiat bolus.

(2.) Regul. Antimon. Dissolut. in Ol. Vitriol. ℥ iv. Limatur. Chalybis ℥j. quibus adde Aq. Serpill. ℥. iij. Diger. aliquamdiù & deindè decant. Dos. ℥j. pulveris autem ℥ss. Vel,

(3.) ℥. Spirit. Sal. Armoniaci ℥iij. Ol. Vitriol. ℥iij. misce guttatim. Dosis 60. gut. sæpius. Vel,

℥. Ent. Vener. à ℥ss. ad ℥ss. Hæc remedia exhiberi possunt in sero lactis, Aq. Acidulis, Decoct. ex summitatibus Hyperic. Sanguisorb. Amar. Dulc. Violar. Borrag. &c. Si nullum horum levamen adferat, & deficiat somnus, usurpentur Opiata, quæ fermentanda sunt, & exhibenda una cum Camphora. Sunt & innumera alia remedia, ut Sanguis Canis, Leporis, Hominis trepidi, Asini, &c. Sed si ex supra præscriptis in usum adhibitis nullum proficit, incassum alia adhibentur, nam desperata est causa.

CAPUT IX.

De Catarrho.

1. **C**atarrhus est affluxus lymphæ vitiatæ in ullam partem Corporis humani; dolorem & aliquando tumorem causans.

2. *Signa* sunt affluxus feri ad Nares & oculos, sternutatio, stimulatio in *Larynge*, intumescencia *Amygdalarum*, quam subsequitur Raucedo, infarctus *Bronchia*, *tussis*, & plerumque *febris*, quandoque hæc materia Catarrhalis tenuis est, acris, & biliosa, inflammationes producens, & dolores acutos pungentes in diversis Corporis humani partibus; quandoque, crassior est, viscida & pituitosa, producens Hebetudinem; *febres intermittentes*, *Scorbutum*, *Hydropein*, &c.

3. *Causa* est nimium Lymphæ in Corpore extravasatæ, quæ cum in partes membranosas vel musculares defertur varii Generis dolores excitat, prout nempe est vel *Acida*, *Salina*, *Acris*, &c.

Causæ accidentales quandoque accersendæ veniunt à commestione intempestiva, computatione inordinata, præcipue autem ab externo frigore (maximè cum Lympha in fluxum concitatur) quo pori constipantur & transpiratio inhibetur,

4. Si materia hæc Catarrhalis parva Quantitate affluat, & nullam participet Acrimoniam, & solummodo in Nares decidat, facile Curatur: Sin autem extravasata hæreat in *Maxillis*, *Amygdalis*, vel *Larynge* pejus se habet, sed si in *Pulmone*, pessimo in statu sunt *Ægri*, præcipue si Lympha copiose affluat, & acris sit, si *Æger* proveciori gaudeat ætate, vel si *tussi*, *Astmati*, *Phthisi*, &c. obnoxius fuerit.

(1.) *Curatio.* Si materia sit tenuis & acris, & metuatur *Febris* imminens conducit in principio *Diaphoretica*, & *Bezoardica* exhibere: & pro potu ordinario, ℞. *Aq. Hordei* lib. iv. *Syr. Papav. Rhaados* ℥iv. *Ol. Sal. vel Sulph.* q. s. ad gratam Aciditatem: *M.* ex usu hujusmodi Medicaminum *Ægrotans* citissime restituetur, sicut frequentissime experti sumus.

(2.) Sin autem procedat à *Lympha* vitata, vel *Stomaco* impuro, & oppresso ex nimia *Comestitione*, per potatione, & hoc in *Casu* primo purgetur *Ventriculis* ope *Emerici* alicujus, & laxetur *Alvus* ope *Elect. Lenitiv. Diaprun. &c.* vel si hoc serum extravasatum usque adeo sit acre, ut *Inflammationes, Rheumatismos, Anginam, Pleuritidem, &c.* producat, admittenda est *Venasectio*; & partes dolore affectæ foventur cum *Sal. Volat. Oles.* quæ & intus assumpta cum *Diacod. vel pauxillo Laud. Liquid.* plerumque curationem perficiunt; quandoque etiam *Spiris. Nitri Dulc.* conducit.

Si materia sit crassa, hebetudinem *Causans*, &c. *Omnia Volatilia penetrantia & acutis gaudentia* particulis requiruntur: ut *Sinapi, Ros. Solis; Rad. Ari, Enula Campan. Iridis, Fanicul. &c.* & omnia *Alkalia* æque *Fixa ac Volatilia*.

Si feri *Stagnatio* circa *pulmones* contingat, & exinde *suffocatio* aut *prægravis infarctus* oriatur, conducit etiam *Venasectio* (quamquam & hoc *remedii* genus mihi non sit *Cordi*) *spacium* enim parat reliquæ *Massæ* ad *alacriorem* *circulationem* peragendam, in hoc etiam *Casu* non negligenda *Sal. Volat. Urinosa* una cum *Gum. Ammoniac.* vel *Myrrha* ibidem *dissolutis.* *Ex. gra.*

℞. *Spiris. Fuligin. Succin. Sal. Armoniac. aa.* ℥ij. *Gum. Ammoniac.* ℥j. *M.* & exinde eliciatur *Tinctura.* *Dosis* ad gut. 40. in quolibet *liquore* *convenienti.* *Convenient* hic etiam *Absorbentia* ut, *Or. Cancror. Teste Testudin. Bezoard. Antimon. & similia,* quibus add. *Milleped. Lumbric. Terrest. Salia Lixivialia,* & hujusmodi alia quæ serum *superabundans* *evacuant,* vel per *Diuresin,* vel per *Diaphoresin.* Hæc supra nominata nullis fere *remediis* cedunt in *Catarrho* *inveterato* *curando.*

In *tussibus* utendum est *Balsamis Oleis expressis* reâ mediis *Mellis* vel *Saccharo* imprægnatis, & si materia tenuis sit & *Acris Opinata* exhibenda sunt. Maxima autem cautela adhibenda est ne nimium liberaliter insistatur in usu *Bechicorum*, præcipuè autem *opiatorum*.

Externè *Cucurbitula*, *Vesicatoria*, *Fonticuli*, *Emplastra*, *Lavamenta*, &c. in usum revocanda sunt: sed semper ex Consilio prudentis Medici.

CAPUT X.

De Angina.

1. **A**ngina est inflammatio in Musculis *Laryngis* & *Æsophagi*, *Tonsillis*, *Palato* vel *Maxillis*, una cum Tumore doloroso, quandoquè interno quandoquè externo.

2. Dividitur in quatuor species.

(1.) Prima est *Cynanche*, quando musculi interni *Laryngis* inflammantur sine magna intumescencia.

(2.) Secunda dicitur *Synanche* quando adest Tumor respirationi officiens.

(3.) Tertia est *Paracynanche* quando Musculi externi *Laryngis* afficiuntur sine tumore apparente.

(4.) Quarta est *Parasynanche* quando inflammantur Musculi externi faucium una cum tumore.

3. Signa sunt *respiratio* & *Deglutitio* difficilis, *Rigiditas Colli*, *Dolores pungentes* & *comburentes* (quasi circa *Maxillas*) quandoquè etiam periculum suffocationis, & plerumquè *febris*.

4. *Causa* est Sanguis commixtus vel saltem occurrens *Lymphæ* vitiosè in meatibus suis arctioribus, undè evadit grumofus, & tubuli obstruuntur, adè ut stagnatio insequatur, & exindè fermentum aliquod acescens acquirat, undè manant *symptomata* hactenus descripta.

5. *Angina* non magno stipatur periculo, sed *Cyanthe* peior est *Synanche*, & reliquæ duæ species minus sunt periculosæ. Si dolor sit maximè acutus, & respiratio valdè difficilis, præsens ferendum est levamen, ne æger morti succumbat.

6. *Curatio* (si recens sit *Angina*) consistit in obstructionibus referendis; motu Sanguinis restaurando, & ejusdem Aciditate corrigenda. In quem finem (licet non simpliciter necessaria sit) *Phlebotomia* in Brachio, Collo, vel sub Lingua, opem fert. Medicamina autem illa quæ nunquam non finem assequuntur sunt *Sal. Vol. Oleos.* Externe applicata, & intus etiam exhibitæ in vehiculo aliquo appropriato, vel mixta cum *Anodynis*; hæc enim non solum obstructiones referant; Sanguinem coagulatum dissolvunt, & fluiditatem ei conciliant; Lympham stagnantem vivificant (quasi) & motui restitunt, sed & ex eo quod vi *Diaphoreticæ* prædita sint; materiam peccantem etiam expellunt, & sanguinem mundificant, undè gravia illa *Symptomata* citò evanescent, sicut frequens experientia nobis dictavit: His add. *Salia Volatilia* ut *Sp. C. C. Fuliginis, Sanguin. Urin. Sal. Armoniac. &c.* Ex. gr.

℞. *Aq. Papav. flor. Sambuci, aa. ℥iij. Spirit. Sal. Armoniac. ℥j. Diacodii ℥iij.* M. fumat coclearia duo sæpius.

Utatur etiam *Gargarismatibus*, qualia sequuntur; si particulæ *Biliose* Sanguinem invaserint, Remedia *Nitrata* locum obtinent, vel misceantur cum *Urinosis*. Ex. gr.

(1.) ℞. *Aq. Plantaginis ℥iv. Sir. Papav. Rhead. ℥j. Spir. Nitr. Dulc. ℥j.* Misc. dosis ℥j. singulis bihoriis vel trihoris, Vel,

(2.) ℞. *Aq. Ebuli, Ros. Rubr. aa. ℥iij. Sal. Prunell. ℥ij. Sal. Volat. Urina ℥j. Syr. è Ros. Siccac. ℥iij.* dos. ℥j. sæpius: vel utatur pro *Gargarismate*.

Vulgus medicorum remedia *Repellentia* in usum vocant, sed cautè sunt adhibenda, præcipue si adsit malignitas: quod ad nos attinet, nos nihil adhuc vidimus quod par sit *Salibus* illis *Volatilibus Oleosis*, in *Angina* desperata, præter enim plurimos

effectus egregios hæcenus memoratos, amovent etiam omnem malam Dispositionem, *Pulmonum*, quæ sæpe adjunctrices admovet manus in *Angina* maligna ad suffocationem promovendam, quæ de causa ocys & sæpius propinanda sunt ne ex unius diei mora mors curam anticipet.

Externe Album Grecum unà cum *Nidis Hirundinum*, fabricatum in modum *Cataplasmaris* cum *Melle*, vulgare est remedium, ut & plurima alia *Stercora* & *Urinæ*: Ex. gr. *Hominum*, *Anserum*, *Gallarum*, *Equorum*; vis medicinalis sine dubio consistit in *Sale Armoniaco* & *Nitroso*, quo referta sunt: omnes Authores hæc *Stercora* miris extollunt præconiis: sed nos frequentissimè experti sumus priora illa esse præstantiora.

Quidam utuntur *Vesicatoriis*, *Cucurbitulis*, &c. quæ multum profunt. Vide *Platerum*; *Riverium*; *Sylvium*, &c.

Si primo die curatio non succedat *Enema* injiciendum est, & *purgatio* instituenda (pro commodo ægri) & superius præscripta denuo iteranda sunt.

CAPUT XI.

De Pleuritide & Peripneumonia.

- P**leuritis est inflammatio *Pleura*, *Peripneumonia* autem *Pulmonum*, earumque membranarum.
- Signa* sunt respiratio difficilis, febris acuta, dolor lateris Punctivus, & Lancinans; Tussis vehemens, primo aggressa siccorum quidem, postea autem cum sputo Spumoso & Sanguineo. Quod magis hæc quadrant signis, eo meliori jure legitima dicuntur. Discrepant etiam à se invicem quoad partem affectam, & gradus malignitatis: *Causa* tamen & *Cura* utrobique est eadem.
- In *Causarum* classem adduci posset serum extravasatum; plerumque autem *Causa* est Sanguis extravasatus & stagnans, undè Acidum acquirit fermentum, inflammationem excitans, &c.

Causa Casuales sunt *Flethora*, *transpiratio* inhibita, præcipuè tamen quando *Sanguis* cum impetu *meatus* percurrit, ut in *exercitio* violentiori, *nimia* computatione, &c.

4. Si *Ægrotans* hoc morbo antea laboraverit, vel si *Asthma* præcesserit, vel *provecior* adsit ætas, vel *sputum* minuatur, imò planè cesset dolore remanente; vel si *sputum* *Sanguinem* sit, *flavum*, aut *nigrum*, *respiratio* maximè *difficilis*, &c. In omnibus, inquam, his casibus *res* periculo non vacat: sed si *Symptomata* *minui* videantur, & *sputum album* & *leve* existat, æger *restituatur*.

5. *Curatio* parum differt ab illa quam in *Angina* referebam.

(1.) *Sanguinis Missio* (pro viribus ægri) prodest: sed si *prostratæ* sint vires; & adsit *malignitas*, instituat^r ope *Sanguisugarum*; vel penitus omittatur, & ejus vicem lubeant *Cucurbitula Scarificata*.

(2.) Utatur æger *Alkal. Volatil.* qualia sunt *Sali Armoniac. Spirit. Sanguin. Urin. Sal. Armoniac.* quibus add. *Anodyna* & *Pectoralia*, ut & *Diaphoretica* & *Alkalia fixa*, prout urget occasio.

℞. *Aq. Cardui Hyssop. aa. ℥iij. Syr. Papaveris Erratici ℥iij. Spirit. Sal. Armoniac. ℥j. M. dosis ℥ss.* Conveniunt etiam hic quæ in *Angina* præscripsimus, & *Salia Volatilia Oleosa*, nempe in *declinatione morbi*, vel si adsit *malignitas*.

℞. *Ocul. Cancror. Sang. Hirci Exsiccat. aa. ℥ij. Bezoard. Mineral. ℥j. Sal. Viperar. Volat. ℥ss. Misce.*

Si nulla adsit *Malignitas* add. *Laudanum Gr. x. Oculi. Cancrorum* decocti in *vino*, & *Briapus Cervi*, & *Sanguis Hirci*, multum laudantur. Si *dolor* in *Pulmonibus*, *Pleura* vel *Stomacho* permaneat post *primum diem elapsum*, exhibe *Spir. Nitr. Dulc.* & *remedia Nitrolimprægnata*, sed si *Vomitibus* adsit vel *Diarrhæa*, cautè exhibeantur. Si *alvus* non respondeat, injicienda sunt *Enemata*, & sub *finem morbi* etiam *Cathartica* tenuiora in *usum* revocanda sunt; sed per *totum curationis stadium* *Diaphoretica* leniora maximè profunt. Si *sputum* sit *viscidum* & *parva* quantitate, cautè pro-

pinanda sunt *Opiata* vel ullo *inspissantia*, sed potius in usu *incidentium* insistendum est.

Externæ *Discutientia* & *Anodyna Emplastra Unguenta*, *Cataplasmata* conveniunt, sed in *Fleuriside* exquisita omnium optimè utimur *Linteo* in *Salibus Volatilibus Oleosis* intincto, & parti affectæ applicato sicut sæpè sæpius experti sumus. Sed nimium non est fidendum hisce *externis*, nisi & *interna* frequenter & sedulo adhibeantur. Pro vehiculis utimur *Aq. Destillat. Hyssop. Card. Cichor. Borræg.* vel succis ex iisdem herbis expressis, vel ex *Teraxac. Papav.* etiam *Emulsionibus Aq. Horæ.* qua etiam utimur pro potu ordinario una cum tantillo *Sal. Prunell.* vel *Spir. Sulph.* vel *Nitri* guttatim instillat. Omnia *acria* & *acida* procul amovenda sunt, & *cibi Dispepti*: bene autem utimur *Fanatela*, *Cremore Hordei*, *jusculo pullorum* & *cibus levioris digestionis*.

CAPUT XII.

De Hæmoptisi & empyemate.

1. **H**ÆMOPTRISIS (vel *sputum Sanguinis*) de qua hic agitur, est erosio vel apertio vasorum Sanguiferorum ad pulmones pertinentium, quamquam etiam à Naribus, Palato, aspera Arteria; Stomaco, Hepate, &c. oriri posset.

2. Si à pulmonibus proveniat, est spumofum, floridum, & partitis vicibus eruitur, semper tamen cum tussi & sine insigni Dolore.

Si à maxillis, aspera arteria, & partibus vicinis procedat, adest quidem screatus sed nulla tussis, quod & sensu dignosci posset, si à Stomacho & partibus vicinis procedat, potius evomitur, quam espuitur.

3. *Sputum Sanguinis* diversimode, *Causatur*, ut si nimia quantitas feri vel bilis fluidæ fermentantis Sanguini admixta sit, aut si acidum adsit, quod sta-

gna-

gnationem & vasorum expansionem producit, undè partes tenuiores qua data porta ruunt. Et oritur etiam hoc Sanguinis sputum ex nimia abundantia Sanguinis, motu nimis violento, & accelerato, tussi exquilita, vulnere, casu, &c.

Empyema, seu *Apostema pulmonum*, oritur à Sanguine extravasato, in vasis *Pneumonicis* conservato & putrescente.

Uterque (& hic & præcedens affectus) est satis periculosus & prognostica sunt maximè infausta.

4. *Curatio* (1.) In *Curanda Hemoptisi* sedulo vitentur omnes actiones vehementes & motus violenti, ut saltus, vociferationes, tussitationes, cunctæ passionis animi, & præcipuè ira, hæc enim particulas sanguinis exacuit, & motum accelerat.

Detrahatur sanguis à brachio vel pede revulsio- nis ergo, nisi virium imbecillitas intercedat.

Quod ad *Pharmaciam* attinet profant *Vegetabilia Refrigerantia*, ut *Plantag. Burs. Passor. Nymphaea, Acetofella, Papav.* (præ reliquis laudo succos harum herbarum) *Germina Ros. Rubr. Rad. Tormentil. Bistort. &c.* Etiam *terrestria astringentia*, ut *Terra Sigillata, Lemnia, Japonica, Bolus Ver. Terra Vitrioli, Crocus Martis Astringens, Lapis Hamatites, Sang. Draconis, Corallium, Ocul. Cancerorum, &c.* Adde etiam *Acida Coagulantia*, ut *Spiritus Vitrioli, Sulphuris, Alum. &c.* quibus junge *Opiata*, prout *Medici* *Judicium* dicitabit. Ex. gr.

(1.) ℞. *Sang. Dracon. ℥ii. Sem. Papav. ℥iij.* pulverisentur & cum *Syr. Corall. f. Bol. Acuatur Oleo Sulphuris per Camph. Vel,*

(2.) ℞. *Suc. Plantaginis, Tinct. Rosar. aa. ℥ij. Syr. Martillar. ℥i. Laud. Liquid. Cydoniat. gut. xxx.* Misce vel hoc *Sylvii* quod habetur lib. 10. cap. 9. §. 20. nempe.

(3.) ℞. *Aq. plantag. ℥ij. Aq. Cinnamom. ℥iij. Aceti Destillat. ℥iv. Sang. Dracon. ℥. Laud. Opiat. gr. ij. Syr. Diamor. ℥j.* Misce. Hoc mirum in modum a *Sylvio* laudatur.

Huc conferunt *Cathartica* tenuiora debitis intervalis propinata, ex *Khabarb. Tamarind. Senn. Vel* sè

magna copia feri redundet addatur etiam *Resinæ Jalappæ: Cucurbitulæ & Ligaturæ* sæpe bono cum fructu exhibetur.

(2.) *Empyemati* omni cura occurrendum est (sæpissime enim lethale est) si autem præveniri nequeat suppuratio promovenda est ope *Cataplasmatis* appropriat. ex *Summitat. & Radic. Bismalv. Lill. alb. Semin. Lini, Fanugrac. Terebinth. & Oleis Emollientibus, &c.* adde etiam *Emplastræ, Unguentæ &c.* Omnium optimè tamen venienti huic morbo occurrunt *Salia Volatilia Oleosa & Spiritus Vini rectificatus* affusus herbis *Alkali Volatili abundantibus & deindè destilletur.*

Interne omnia Balsama Naturalia, Balsamum Lucatelli, Balsamum Sulphuris vivi circulat. cum *alkali* aliquo fixo donec dulces evadat reliquis palmam præcipit, *Balsamum Antimonii Succin. &c.* quæ fabricari possent ad modum Boli cum reliquis appropriat. vel etiam adde guttas aliquot decoctis herb. vulner. Et si hæc non profunt tentanda est *Paracentesis*, quæ omnes Medici tam veteres quam recentiores laudant, & practicum felix successus fatis confirmat.

CAPUT XIII.

De Phthisis, & Tussi.

2. **D**UM varias *Phthiseos* species animo voluto, obfero mortem, atrocissimum illum humani generis hostem, duobus præcipue nunciis nos in Boreali hac plaga degentes de extrema dissolutione appropinquante certiores facere, qui duo infestissimi comitis vulgò audiunt nomine *Atrophia & Phthiseos*: in utraque adest totius corporis liquatio & consumptio, quam producit in priori defectus vel obstructio succi Nutritii, & in posteriori ulcus *Pulmonum*; at in utraque contaminatur Sanguis.

3. *Atrophiam* plerumque comitatur intumescencia
Ab.

Abdominis Ventriculi appetitus vagus & inconstans, cordis palpitatio, & sæpius tumores de *Scrophularum* genere.

Phthisi dignoscitur ex tussi crebra, primò sicca, postea humidiori cum spumoso & sæpè Sanguineo sputo, quod temporis progressu purulentum & quandoque foetens evadit; semper adest difficultas respirandi per integrum morb. decursum, & *febris putrida* vel *hectica*; imò sæpè eadem adsunt *Symptomata*, quæ in *Atrophia*. In quibusdam adest totius corporis contabescencia & Emaciatio, & frequenter *Diarrhea*, cibo nempe corpus percurrente sine ulla digestionem.

3. *Causa*. In *Atrophia* Viscosus & Mucosus quidam humor adhæret, vel quodammodo occludit & obstruit glandulas *Mesenterii*, & vasa lactea vel eorum Orificia, undè Chylus (saltem spissior ejusdem pars) non percolatur nec Sanguini redditur.

Causa Phthiseos est ulcus *Pulmonum*, quod diversimodè contingere potest, ut ex quatuor præcedentibus Capitulis Manifestò liquet. Nempe à sero vel sanguine, vel lymphæ extravasatis, vel à vitio aliquo in sanguine præexistente, veluti si morbus sit hæreditarius, vel si subsequatur *Atrophiam* aut quemlibet alium morbum, quem comitatur aciditas quædam seu acrimonia in sanguine, quæ pulmones corrodit, & exasperat: etiam lapilli & tuberculi pulmonibus *Phthisin* producant.

4. *Atrophia* incipiens est curabilis, sed si adsit scirrhus Ventriculi, Hepatis, &c. & corpus sensibiliter extenuetur, vix curabitur: & si præterea adjungatur *Febris Hectica* vel *Phthifica*, nulla arte humana curari potest. Quantum novimus paucissimi evadunt, qui correpti sunt ulcere pulmonum: Et si tussis vehementer urgeat, sputum foeteat, & multum de corporis substantia deperdatur, & sudores colligativi incessanter ægrum afficiant, si in hoc casu ad purgationem se accingat æger, mortem sine dubbio accelerat.

5. *Curatio*. In *Atrophia* pituita viscida est, incidenda & evacuanda, obstructions referendæ, sanguinis vitium corrigendum, calor etiam & fermentum ventri-

culi denuò restituendum, quem in finem conferunt (præter *Salia Volatilia* etiam) *Oleosa*, *Spiritus Volatiles Urinosi*, & *Lumbricorum terrest. Millepedum*, *Salis Armoniaci*, &c. qui exhiberi possent unà cum *Gumm. Ammoniac. Benzoin. Bdellii, Calban. Mirrh. &c. Ex. gr.*

℞. Spirit. Lumbricor. Terrestr. ℥iv. Gumm. Ammoniac. ℥ij. extrahatur *Tinctura*, cujus dosis gut. 40. quæ sumantur in sequenti potu diætetico, vel simili.

℞. Heder. terrestr. fumar. aa. M. j. summitat. Absinth. Card. Ben. Epatic. Rad. Fœnicul. Polipod. Helen. aa. M. iij. Recent. Collect. ℔j. fiat *sacculus Diæticus* pro *Conguis sij. Cerevisia tenuioris*. In hujusmodi etiam vehiculis propinari possent *Tinctura Chalybis Antimon. Sal. Tart. Ent. Veneris, Vitr. Martis, &c.* Talia enim non solum obstructions reserant & visciditates corrigunt, sed & præcipua æstimantur *Pectoralia*, quando nempe materia aliqua spissa peccat; quibus etiam addi possent *Hyssop. Capill. Vener. Tussilag. Hyperic. Marrubii Liquirit. Iris, &c.* etiam *Semina Carminativa*, eorumque *Olea*, & *Oleum Cinamom. Bacc. Juniper. Menth. & Absinth. speciatim* in *Lienteria* & affectibus frigidis ventriculi; exhiberi etiam posset purgativum aliquod levius singulis 20. vel 12. diebus, Etiam.

℞. Pill. Tartar. Quercetan. ℥j. Ent. Vener. gr. vj. Misce.

Etiam *Rhabarbar.* vel ejusdem *Tinctura*, *Spec. Hier. Diasenn. Elixir. Proprietat. fact. cum Tinctura Antimonii, &c.* Hactenus de *Atrophia* & *tussis* procedente à pituita viscida.

Sed si *tussis* proveniat à particulis Salinis, vel Acrimonia quadam præditis, stellicantibus *Pulmones*, *Bronchia, &c.* Tunc *Absorbentia* adhibenda sunt, ut *Bezoard. Mineral. Antimon. Diaph. Antiepticum Poterii, &c.* Etiam *Incrassantia*, ut *Essent. Papav. Rill. de Cynogloss. de Scirace, &c.* & similia (caute) usurpanda sunt. In nullo caso *Tussis* negligenda aut floccificianda est, quamquam enim *Rhithis* immediatè illam non comitetur aut subsequatur, plerumque tamen *Rhithis* precedit: ideò periculosa est, & omnibus modis eam amovere nitendum est, in quem finem *Emeticum* confert (si pro certo habeas *Pulmones* intactos sanos esse, & nisi aliæ prohibeant cir-
cum-

constantiæ) hoc autem precipuè confert quando adest infarctus ventriculi, & prægravatio, & anxietas Pectoris.

2. *Pharmacia* pro *Curanda Phthisi*; si ulcus in *Pulmonibus* hætenus progressum fuerit. *Emerica* fugienda sunt & utendum est *Balsamis Pneumonicis* (in *Empyemate* hætenus memoratis) & *Decoctis Pectoralibus*, & *Traumaticis*, *Syrupis*, *Eclegmatis*, *Emulsionibus*, &c. quorum infinitam varietatem apud omnes penè *Autores* reperire est: exemp.

(1) ℞. *Vini Canariensis vel Malag.* ℞ij. *Bals. Tolutan.* ℞j. *Digerantur* in vase vitreo duplici benè *Lutato*, igne moderato, *Vel*,

(2) ℞. *Syr. Tolutan.* ℞ij. *Bals. Sulph. Anifat. Sacchar. Cand. aa.* ℞j. *Ol. Cinnamom. gut. iv.* *M. f. linctus.* *Conducunt etiam Absorbentia* ad acidum prædominans imbibendum, & particulas aciores in ventriculo & sanguine temperandas. Hisce autem remediis quæ ultimo præscripsimus pro *tussi* curanda, adde *Corall. Terr. Lemn. Sigillat. Catechu*, quæ ultimo memorata specifica est in hoc morbo & in omni *tussi* cujuscunque generis, præcipuè si adsit *Diarrhæa*. *Exempl.*

℞. *Antihæstic. Poterii* ℞ss. *Catechu* ℞i. *Conserv. Rosar. Rubrar.* ℞ij. *℞. fiat bolus.* Quando semel ventriculus ex usu hujusmodi medicaminum acidum ibidem hospitatum eliminavit, consulendus est æger, si modò possibile sit, ut se lactis usui addicat, & primò quidem misceri possit lac cum tertia parte aquæ, vel destilletur lac herbarum appropriatarum virtutibus imprægnatum.

℞. *Hedera Terrestris* M. ij. *Sem. Anisi* ℞ij. *Testudinum & earundem testarum* ℞j. *lactis* ℞vj. *destill. &c.* --- Per se etiam usurpari possit lac *Vaccinum*, *Caprinum*, vel *Asininum*, (nisi acefcat aut coagulet in ventriculo) & si viscida pituita abundet addatur piper subtilissimè pulverisatum; ex cujus additione multò efficacior evadet: sed si adsit *Diarrhæa*, vel *febris putrida*, desistendum est ab usu lactis, &

Incrassantia & Refrigerantia usurpanda sunt.
 Contra debilitatem multum valent *Gelatina, Teo-
 studines, Ostrea &c.* Externè *Fontanelle, Emplastra,
 Unguenta & Fumigationes* felicissimè succedunt.

CAPUT XIV.

De Asthmate, & Dyspnœa.

1. **E**st respiratio difficilis orta à morbosa dispositione *Pulmonum. vel Bronchiæ.*
2. Quando moderata est sine ronchis & febre, dicitur *Dyspnœa.* Quando difficilis est unà cum strepitu & Ronchorum ingeminatione, dicitur *Asthma.* Quando ægrotans respirare nequit nisi erecto corpore sedeat, eicitur *Orthopnœa.*
3. In quibusdam sicca est sine sputo, & subito invadit, in aliis autem humidior est, tussitando materiam quamdam expellens.
Asthma Scorbaticum Scorbatica habet Symptomata, ut intumescantiam Ventriculi, Hypochondriorum, &c.
4. *Causa* prioris speciei, est spasmodica contractio, & irritatio Organorum respirationi dicentium, videmus enim hoc morbi genus periodicum esse, & ægrotum subito & improvise corripere, præterquam quod ira, timor & similes Animi ataxiæ paroxysmum inducant. Posterior producitur ab obstructione appendicis alicujus pulmonum, quod verosimiliter contingit à pituita viscida, vel materia purulenta, Sanguine extravasato, Lympha extravasata, aut à Tumoribus, Scirrhis, Lapillis, & aliis ejusdem farinæ meatus obstruentibus: quibus etiam adde tumorem pectoris, abdominis, &c.
5. Si inveterata sit & jam senescentem corripit, difficulter curatur; si *Asthma* in pejus vergat, sæpè minatur *Soporiferos* quosdam vel *Convulsivos* affectus, vel *Phthisin, Hydropem, &c.*
6. *Therapeja.* *Asthma Convulsivum* curatur ex usu *Co-*
pha

phalicorum & Arthriticorum adjunctis Balsamicis Pectoralibus; de illis satis fusè egimus dum de morbis Soporiferis, & de his consule caput proximè præcedens.

℞. Tinctur. Croci, Castor, aa. ℥j. Bals. Sulphur. Anisat. ℥j. Laud. Liquid. Tartarisat. ℥ss. Misce, dos gut. 40. Vel,

Destilletur Spiritus a Sale Armoniaco, Succino & Gumm. Ammoniaco, cum Spirit. vini: in cujus ℥jv. dissolv. Sperma. Ceti. ℥j. Laudan. Liquid. ℥j. dos. a 20. ad 60. gut. Vel,

℞. Cinnabar. Antimon. Sperm. Ceti., Millepedum aa. ℥ss. Castor. Sal. Succin. Volant. aa. ℥j. f. pulvis dosis ℥j.

Pro vehiculis inserviant Aqua Testudinum, Lumbricorum Terrestrium, Sassafras: Primul. veris, Caryophyll. Hortens. & similia, Vel,

℞. Aq. Rosar. ℥ij. Benzoin, Styrac. Calamir. a. ℥j. Diger. in vase vitreo duplici, igne moderato.

Pro curando Asthmate humido; Venesectio (ipso tempore paroxysmi) indubiè confert, & si viscosa ulla materia adhæreat ventriculo, Emeticum apprimè necessarium est, ad materiam illam pituitosam ventriculi plicis impactam, relaxandam & abigendam, & hujus generis remedii utilitatem sæpissimè experti sumus.

Sed si Aciditas ulla sit in sanguine, vel si viscida, & mucosa materia adhæreat Bronchiæ, Salia illa volatilia Oleosa (sæpissimè à me memorata) omnia alia remedia multis parasangis præcellunt, Vel,

℞. Gumm. Ammoniac. Spir. Vini aa. ℥j. Sal Volat. Urina ℥vj. Sal. Tartar. ℥ss. destill. Secundum artem. Dosis hujus Spiritus gut. 40. Vel,

Dissolvatur Gumm. Ammoniac. in Spirit. Lumbricor. Terrestr. aut Millepedum, aut Sal. Armoniaci: Hujusmodi, inquam, Medicamina multum faciunt.

Præterea omnia Incidentia & Mordentia conducunt, ut Rad. Ari, Helenii, Raphani Rusticani, Cochlear. Sinapi, Epatic. &c. Vide Cap. ultim. præcedens.

Si Abdomen flatibus infestetur, usurpentur Carminativa, non solum unà cum Specificis & Alterativis sed etiam in Cathartics & Enematis, &c.

Si procedat à *Scorbuto*, *Hydrope*, &c. ratio habenda est horum morborum. Externè *Vesicatoria*; *Cucurbitula* & *Fonticuli* conveniunt; sed supra omnia suademus ut peccus foveatur *Salibus Volatilibus Oleosis*.

Pro morbi huius *Prophylaxi*, mediocritas observanda est in usu sex rerum non Naturalium, & sedulo studendum est ut omnes evacuationes naturales debitum ordinem observent; & *Alvus* potius solutior quam pigrior semper remaneat.

CAPUT XV.

De Palpitatione Cordis.

1. **P**alpitatione Cordis, est Cordis, & Arteriarum motus convulsivus: cor autem est præcipua pars affecta.

2. Manu sentiri potest, & quandoquæ adstantibus videre & audire licet. Si procedat ab ira, timore, amore, exercitio immoderato, &c. Citissime cursum suum absolvit sed si ab *Atrophia* vel *Cachexia* originem ducat, diutiùs moratur, & sentitur quædam ponderositas a pastu, sed si à *Scorbuto* oriatur, adest anxietas, &c.

3. *Causa* vel consistit in vitio Sanguinis, (qui cum sit nimium acidus vel biliosus vellicat nervos cardiacos & fibras motrices) vel procedit ab obstructione; si quid nempe adhæreat cordi vel arteriis, unde spiritus Animales cum impetu moventur, &c. & exinde est quod tristitia subita, timor, pudor, amor, &c. Palpitationem producant.

4. Hic morbus pro periculoso habetur, & si oriatur ab obstructione vel Læsione vasorum cardiacorum; raro aut nunquam curatur: sed si *Sympatica* sit, curato morbo ex cuius consensu oritur, vel ipsa curabitur.

5. Et equidem opus foret minoris labori curam huius morbi instituire, si ritè dignosceretur causa; quæ quandoque facile satis, quandoque multò difficiliùs

eruitur. Sed si materia acris & viscida peccet (in paroxysmo) *Salla Volatilia Oleosa* nulli remedio cedunt, Vel,

℥. *Spiri. Vini.* ℞ij. *Sal. Volat. Succin. C. C.* aa. ℥j. *Cinamom.* ℥vj. *Sal. Tartar.* ℥iij. Diger. per septimanam unam: deindè Destill. in Balneo Mariæ? Spiritui destillato adde *Olea Chimica, Macis, Caryophyllor. Sem. Anisi,* quantum cum illo commodè incorporari potest; ultimo infunde *Croci, Castor.* aa. ℥j. dosis gut. 30. in ullo vehiculo appropriato.

Sed si oriri videatur à *Sale Bilioso, Cardiaca* temperatoria cum *Acidis* lenioribus usurpentur, ut *Spiritus Salis Ducl. Succus Citri, Lujula, Tinct. Corall. &c.* In Paroxysmo *Venasectio* etiam conducit, præcipuè si adsit *Plethora.* Quamcumque autem agnoscat causam, *Absorbentia, & Bezoardica* exhiberi possent, ut *Bezoard. Mineral. Terra Sigillat. Margarit. Corall. Ocul. Cancror. Test. Ostrear. &c.*

Paroxysmo pedem referente purgatio levior, & moderata locum obtinet, ut *Pill. Tartar. ex tribus, Vel, ℥. Rhabarb. ℥iij. Tartar. ℥ij. Aq. Cinnamom. ℥vj.* fiat infusio pro una dosi. Purgatione peracta *Diaphoretica* leviora sæpè profunt, ut

℥. *Laud. Lodinens. Camphor. aa. gr. ij. Bezoard. Mineral. gut. iv. cum Confection. Alkerm. f. Bolus.*

Si procedat à *Scorbuto, affectu Hipochondriaco* vel *Histerico, Cachexia, Atrophia,* aut similibus, promouenda est cura horum morborum, à quibus ipsa dependet.

In curando hoc morbo laudant Medici *Cor suis, Bovis, Cervi, &c.* Externè suadent ut usurpentur *Cucurbitula, Sacculi, Unguenta, Fumigationes, &c*

CAPUT XVI.

De Syncope, seu Leiptohymia.

EST subita suppressio functionum Vitalium, orta à animæ fusionem vel Coagulationem Sanguinis.

2. Si solummodò adsit virium iactura, cum *Vertigine* & strepitu in Capite, varii colores oculis præsentati, labia, & Genæ pallidæ, sudores frigidi, & tantillum ægritudinis, dicitur *Eclypsis*: sed si adsit etiam animæ deliquium dicitur *Leiporhymia*, & si præter omnia hæc *Symptomata* pulsus etiam & respiratio deficient, dicitur *Syncope*; vel *Asphyxia*, & ægrotans pro tempore mortui speciem præsefert.

3. *Deliquium Animi* oritur vel à penuria, superpressione, vel dissipatione spirituum animalium.

(1.) Penuria oriri potest à nimia sanguinis iactura, diarrhæa, alimenti defectu, &c.

(2.) Supressio ab ingrata aliqua visione, aut odore; vel ab affectibus animi, ut terrore, amore, &c.

(3.) Dissipatio, à veneno, feбри pestilentiali, extremo labore, &c.

(4.) *Leiporhymia* in fæminis *Hysterico affectu* obnoxiiis, vel quæ à *Phlebotomia*, ingrato odore, visione aliqua inimica, &c. provenit, non multum metuenda est: Sed si *paroxysmus* diù persistat cum respirationis & pulsus defectu vel si crebrò recurat, & ægrotans *Phthisi* obnoxius sit mors foret pulsat; & si *tremor* & *Convulsiones* adsint, omnis salutis spes deplorata est.

5. *Therapeia*, *Cardiaca* animi deliquio appropriata, sunt illa quæ vel spiritus volatilizant, quando Acidum coagulans prædominatur, vel quæ eisdem restaurant & concentrant, quando exhausti & dissipati, & irregulariter in cor & arterias exploduntur. Primi generis *Cardiaca* sunt volatilia salino Alkalia, adiuncta sulphureo Armoaticis, (i. e.) *Salibus Volatilibus Oleosis*, quorum Catalogum superiore capite recensuimus; Vel.

℞. Aq. Cinnamom. ℥iv. Spir. Sal. Armoniac. gut. 30. Ol. Cinnamom. & Succin. aa. gut. ij. Syr Cario-phylor. ℥ss. Misc. Hisce add. Aq. Borragin. Melif vel Rosor. prout necessitas & occasio postulat.

Sed si *Leiporhymia* à febribus, &c. proveniat, Acidæ Volatilia (i. e.) *Spirit. Formicarum*, & *Sulphureo-spirituosa* adiuncta acidis præferenda sunt; ut *Spir. Sal. Duc. Sulphur. Nitri, &c. Vel.*

℞. Aq.

℞. Aq. Meliss. Cinnamom. aa. ℥ij. Confectio Alkerm. ℥j.
 ℥j. Syr. Corall. ℥j. Misce f. Julapium. Hisce adde *suc-*
cium citri, aurantiorum, Lujule, & similia, quando
 nempe deliquium provenit à nimia dissolutione san-
 guinis; semper tamen ratio habenda est morbi à
 quo provenit deliquium.

Externè irroretur facies aqua frigida; & *Spiritus*
Salis Armoniaci fortissimus naribus admoveatur, &c.

C A P U T XVII.

De Inappetentia & Nausea, seu cibi Fastidio.

1. **I**nappetentia & Nausea est depravata ventriculi
 fermentatio.

2. *Causa* (plerumque) est vel bilis præternaturalis,
 vel visciditas pituitosa in plicis ventriculi latitans,
 vel admixta ejus proprio fermento; vel denique viti-
 um inest liquori glanduloso fermentationi adaptato.

Causa Accidentales forent, vel abusus sex rerum non-
 naturalium, morbi alii prægressi (veluti febres, à qui-
 bus sanguis depravatur, &c.) vel defectus fermenti vi-
 talis: & quandoque etiam oritur ex consensu aliarum
 partium, ut cerebri, uteri, &c. Vel ex quodam ac-
 cidente quod *Spiritus Animales* exagitat.

3. Si in initio morbi contingat, res non aded peri-
 culi plena est, ac si in declinatione; si *Chronicorum*
 morborum consortium ambiat, in deterius vergit; &
 pejus se habet in pueris quam in adultis.

4. Pro *Curatione*, primo Emeticum levius conducit
 (ad illud eliminandum quod fermentum vitiat) &
 deindè si quid biliosum in culpa sit, stomachica una
 cum acidis temperatioribus conveniunt, ex. gr.

℞. *Spir. Salis Dulc. Essent. Mentb. Absint. Elixir. Propriet.*
Paracels. aa. ℥j. Aq. Cinnam. ℥j. Misc. Dosis ℥j. sepius. Vel.

℥. Tinct. Nucis Moscat. Piperis aa. ℥j. Spir. Sal. Ds.
M. Dosis gutt. xxx. Absynthium & semina Carmina-
siva addantur cerevisiæ ordinariæ, quæ pro omni-
bus vehiculis inservire possunt.

Sed si acidum viscidum, dolorem gravativum in
ventriculo producat, & absorbentia Volatilia Aroma-
tica locum obtinent, ut,

℥. Ocul. cancor. Corall. aa. ℥ss. Ol. Stillat. Aurantior.
Monch. aa. gutt. iij. Misce. Vel,

℥. Spirit. Sassafras, Limon. aa. par. i. Infund. Myrrh.
Aloes, Croci, aa. quant. sufficit: Elixirishujus decan-
tati singulis guttis xxx. adde Olei Cinamom. gut. ij.
pro una Dose.

Purgatio levior etiam conducit ad reliquias (si
quæ sint) Evacuandas, ut Elect. Diaprun. Sylvii Chola-
gogum, Pil. Aleophang. Stomach. &c.

Immodicus usus dulcium & pinguium sedulo vi-
tetur: hæc fermentum Stomachi pervertunt, si-
cut & omnia sulphura durioris indolis, nitra lixi-
vialia, &c. Opium fermentum obtundit & hebe-
tat. Motus etiam nimius vitandus est, nam humo-
res quiescentes excitat, unde spiritus irregulariter
functiones suas obeunt: idem etiam dicatur de af-
fectibus Animi.

Sed quandoquidem inappetentiam plerumque sic
symptoma alterius cujusdam morbi præcipua cura
habenda est illius morbi, cui ortum suum debet.

CAPUT XVIII.

De Appetitu Nimio.

1. EST insatiabile comedendi desiderium, ortum
à fermento ventriculi vel nimia quantitate
aucto, vel nimia acrimonia prædito.

2. Quandoque nullus adest vomitus, & tunc dicitur

Bulimeos plerumque tamen vomitus succedit & sæpissime etiam dejectiones, quo in casu dicitur *κυνωροξία*.

3. Antumo causam deducendam esse à succo è glandulis ventriculis & Æsophagi exudante, nimia mole abundante, vel nimis acris & acido, licet & succus pancreaticus & saliva ejusdem vitii correa sint; etiam nimium cibi acris & remediorum ejusdem naturæ assumptum famem hanc producit.

4. Si non usque adeo extrema sit hæc fames, & si Plæthorica constitutio adsit; patientes exindè pinguescunt: sed maxima pars hominum, hoc affectu percitorum, macrescunt, & nisi præsentem ferant opem, in cachexiam, Phthisin, &c. præcipitantur.

5. *Therapeia*. Omnia Acida & acria procul exulent, & pinguis & Oleosa, quæ Acrimoniam obtundunt in usum vocentur. Absorbentia hic sine dubio conducunt, sicut & omnia Salia Alkalia fixa & Volatilia; perimunt enim & temperant naturam Acidorum Corrodentium; hisce junge opiata.

1. ℞. *Creta*, *Boli veri*, *Cinamom.* aa. ℥j. *Ol. Mentb.* Sem. *Anisi* aa. gut. x. *Theriac. venet.* *Antiq.* ℥ij. *Misce* Dosis ℥j. in Aq. *Cinnamm.* Vel.

2. ℞. *Sal Volat.* *Oleos.* gur. xv. *Laudan.* *Liquid.* gur. x. *Ol. Amygh.* *Dul.* ℥ss. pro una dosi. Vel.

3. ℞. *Antimon.* *Diaphoret.* *Corall. preparat.* aa. ℥ij. *Laudan. Londinens.* ℥ss. *Ol. Cinamom.* gur. x. *Misce* Dosis ℥ij in vino *Malag.*

Laudant Medici jusculum Pingue, Gelatinas, Vitella Ovorum in vino Meraciori exhibita.

Veteres & nonnulli etiam ex recentioribus Medicis suadent evacuationem instituendam esse per vomitum & secessum; *Sylvius* & *Deckerus* hanc sententiam rejiciunt, nos tamen novimus vomitum curam hujus morbi perfecisse.

CAPUT XIX.

De Doloꝛe Ventriculi, ejusque Symptomatis; Ructibus,
Cholera, Inflammatione, &c.

1. **E**TS sensatio dolorosa in parte affecta, orta à
corrodente quadam Acrimonia, continuum
solvente.

2. Dicitur *Cardialgia*, quando superius ventricu-
li orificium afficit, & *Dolor Ventriculi* quando pylo-
rum afficit.

3. *Signa Cardialgiae*; sunt dolores acres, summi &
exquisiti, circa foveam ventriculi, quos, quando-
que comitantur vomitus, vertigo, Leipothymia,
Convulsiones, &c.

Si aliam Ventriculi partem afficiat, vel Pylorum,
Colicam, imitatur cum dolore quidem acerbissi-
mo, sed sine Symptomatis illis horrendis: plerum-
que tamen Vomitum producit, ardorem Ventricu-
li, ructus flatulentos, strepitus in intestinis exci-
tat, ut & Ventriculi distensionem, &c.

4. *Causa* est solutio continui ab Acido aliquo Muco-
sibile Volatili, & Vaporibus Acrioribus, Causticis,
Deleteris, & Malignis Salibus (ut in peste) Lumbricis,
Nimia Ingurgitatione ciborum acrim, Venen-
nis, & aliis Heterogeneitate partium dotatis: quæ
omnia aded divellunt & distrahunt fibras Nervosas, ut
Spiritus Animales extra ordinem cogantur, & furi-
bundos ineant motus; inde oriuntur gravissimi illi
dolores, qui variè ægròtos discrutiant pro natura cau-
sæ peccantis: quæ si sit Mucilago ullà viscida & Acido
Commixta, & si occurrat portio aliqua Bilis Volatilis
exinde formatum fermentum flatuosum, quod cum in
Duodeno majorem acquirat quantitatem (ubi nempe
duo succi sibi invicem occurrunt) omnes supergredi-
tur,

cur sine, seipsum in intestina, Hypochondria, Ventr-
triculum, &c. quaquaversum propellens: unde pro-
cedunt illa Ventriformina, intestinorum strepitus:
& ubi ejus cursui obex ponitur, etiam intumescen-
tia. Quod etiam particulis suis acutioribus fibras
nervosas vellicat, unde sequitur Spasmodica con-
tractio Ventriculi & intestinorum, ex qua conten-
ta necessario ejiciuntur; & prout hæc Salia sunt
magis vel minus Caustica eo augetur vel dimini-
tur morbi malignitas; & aliquando non solum sub-
sequuntur vehementes Evacuaciones, sed & inflama-
tiones, abscessus, Ulcera, Gangræna, imò &
nonnunquam ipsa mors horum vestigia premit.

5. Hic morbus est de acutorum genere, & peri-
culo plenus: & prout Symptomata magis aut mi-
nus vehementer urgeant, ita ferendum est Judicium.
Si severissimi torqueant dolores, una cum sudori-
bus frigidis, animi deliquio, & Convulsionibus,
mors metuenda est: & si adsint febris Maligna,
Dysenteria, &c. Omnis ferè labitur spes; & si ad-
sit singultus, de morte adventante non amplius du-
bitandum est. Sed si dolores non usque adeo urge-
ant, Symptomata mitescant, & Evacuaciones mi-
nus vehementes sint, vel si solummodo à flatibus
procedant: minus est periculi.

In Constitutione Sana & Athletica, Cardialgia,
ructus, & vomitus Critici, sine magno dolore, aut
noxa sunt.

6. *Therapeja*. Motus violentiores, vel corporis, vel
animi in hoc morbo suscipiuntur, hostem enim è la-
tebris excitant, & nosmetipsi sæpissimè experti su-
mus, quod frigus externum, si in ullam corporis
partem penetraverit, præcipuè si *Abdomem*, *Pectus*
vel *Pedes* corripuerit, *Cardialgiam* excitavisset; &
in hoc casu Bolus sequens mirè efficax evasit.

R. *Bezoard. Mineral. gr. xv. Ol. Destillat. Menche, Ca-
ri Cinamomi, aa. gut. ij. Laudan. Londinens. gr. ij. cum
Conserv. flor. Borræg. f. Bolus.*

Absorbentia quidem adjuncta *Stomathicis* & *Carminan-
sivis* (& si dolor valdè urgeat, & vehementia adsint Sym-

ptomata) etiam Opiatis bene præparatis, maximè præstant: sed oriatur ex assumptione ullius, v. gr. veneni, &c. nauseam, & vomitum creet, Emetica leviora primò exhibenda sunt.

1. R. Aq. Cinamom. Mentha aa. ℥j. Syr. Limon. ℥ss. Laudan. Liquid. gur. x. Misc. Vel,

2. R. Sal. Absinth. ℥ss. Ol. Cinamom. Menth. aa. gur. ij. Syr. Citr. ℥b. Misc.

Si Cholera adsit & bilis majore impetu fursùm quam deorsùm evacuationem attentet, Enemata Emollientia conducunt, ut & Colagoga & Laxantia. Ex. gr.

1. R. Cassia recenter Extract. ℥ij. Senn. Rhabarb. pulveris. aa. ℥ij. Ol. Stillatit. Menth. Matris aa. gur. ij. Laud. Liquidigr. j. Misce.

Si suspicio adsit malignitatis adde Alexipharmaca.

2. R. Theriac. Vener. ℥j. Sal. Volat. C. C. gr. vi. Ol. Chymic. Cariophyll. Aneth. aa. gur. iij. Misc.

Si adsit inflammatio, & æger Athletico corpore gaudeat prodest Sanguinem detrahère; non autem Catharsis aut Vomitus promovenda sine maxima cautela Absorbentia in hoc affectu conveniunt, sed Salina Urinosa præcellunt, & si dolor valdè urgeat addantur Anodyna. Si Cardialgia à flatibus procedat Chatarticum aliquod Carminativum & Enema ad transitum liberiorum promovendum opem sine dubio ferent.

Externè Salia Volatilia Oleosa pro fomentationibus utiliter usurpantur, & in Cardialgia Spir. Rosismarin. quo foveatur Ventriculus præsens affert levamen.

CAPUT XX

De Singultu.

1. EST morbus Ventriculi, & Causa est quocumque orificium superius Ventriculi inquietare

valet; adè ut *Diaphragma* etiam afficiatur; quod probabiliter provenire posset à flatulenta aliqua materia ibidem inclusa, vel à viscida & tenaci materia orificio Ventriculi impacta & adhærenti, nervos tenuiores irritante, undè & *Diaphragma* ex consensu afficitur; & indè oritur motus hic convulsivus; hæc autem materia peccans vel in ipso Ventriculo generatur; vel ex prava sanguinis Diathesi ab aliis partibus accersitur, ut in *Febribus Malignis, Dysenteriis, &c.*

2. Si *Singultus* procedat a vulnere illius partis nobilis & principalis, vel si vehementes evacuationes vel malignum quædam morbum subsequatur, maxime periculosus est. Sed si levior sit, facillè curatur ex Spiritus cohibitione, Pudore; aut improvisa qualibet passione animi.

3. Si malignitatis particeps non sit, inchoetur cura *Vomitoriis* levioribus & *Catharticis*, nisi debilitas virium prohibeat: Sed in omni casu *Absorbentia* & *Antispasmodica* conferunt.

℞. *Cinnab. Nativ. Corall. C. C. aa. ℥℥. Castor. ℥j. Ol. Stillar. Caryophill. Aneth. aa. gut. iv. Misc. dosis. ℥j.*

Si à flatibus producatur semina carminativa addantur.

℞. *Aq. Cari ℥ij. essent. Aneth. Castor. aa. ℥℥. Misc. sem. Anisi* constanter in ore manducatum multum laudatur. Sed si singultus vehementer urgeat, (à quacunque procedat causa) *Opiata* benè præparata & cum iudicio exhibita sunt sine pari, Si malignitas adsit, addantur *Alexipharmaca*.

℞. *Margarit. Bezoard. Mineral. aa. ℥j. Offis de Corde Cervi, Pulv. è Chelis aa. ℥℥. Laud. Londinens. gr. iij. Misc. dosis ℥j.*

Externè *Emplastra* & unguenta ex *Antispasmodicis, Stomachicis, Carminativis, &c.* Ventriculo applicata profunt; quorum mistura & applicatio pro causæ exigentia dirigenda est. His adde *Salia Volatilia Oleosa, Cucurbitula, Ligatura, Frictiones, &c.* valdè prædicantur.

CAPUT XXI.

De Fluxu Alvi.

1. EST Alvi fluxus quo nimia cum frequentia & copia humores varii per alvum evacuantur.
 2. Si materia excreta sit cibus indigestus dicitur *Lienteria* si semifermentatus sit, Crudus, & cineracei coloris, vel albescens instar Chyli, dicitur *Cæliaca* (apud quosdam Medicos audit nomine *fluxus alvi Chylosi*) sed si excrementa satis digesta & fermentata fuerint, sed liquida vel aquea dicitur *Diarrhæa*, in qua si excreta flava sint, Bilis peccat, si pituitosa & viscida, serum in culpa est, sed si nigra & discolorata sint, acidum occurrit.
 3. *Causa Lienteria* est, aliquid fermentum Ventriculi obtundens, & etiam fibras ejusdem irritans, undè contenta sua infermentata & festinanter nimis propellit, *Cæliaca* oritur ex obstructione valorum lacteorum & transcolationis Chyli per ea, non excludendo defectum etiam Bilis. *Diarrhæa* producitur à nimia seri, vel lymphæ copia; quæ cum è Vasculis suis in partem affectam effundantur, ibi bili occurrunt; & ex horum concursu excitatur effervescentia: hinc morbus magis vel minus est acris, Bilius, serosus vel acidus, prout varia salia intestina, irritant, & Spiritus Animales perturbant.
 4. Quælibet fluxus alvi species diù persistens & magnum excitans dolorem, vel si excreta sint nigra, livida aut viridia, suspicienda est: & *Lienteria* & *Cæliaca* magis quam *Diarrhæa*.
- Fluxus Alvi Criticus sine notabili dolore magis conducit quam nocet.

5. *Cura*. Praxis omnium Medicorum & experientia quotidiana hoc extra controversiâ ponunt, quod in fluxu alvi curando initium sumendum sit à Catharsi; quæ
hn-

humori peccanti adaptanda sit cui etiam copiose immisceantur *Balsamica, Aromatica* & si dolor admodum urgeat, *Anodyna*. Ut si bilis in culpa sit.

℞. *Rhabarb. ℥j. Sal. Absinth. gr. x. Nucis Moscat. ℥j. Laudan. Londinens. gr. no. j. M. f. Pulvis, vel*
 ℞. *Fulver. Rhei ℥ij. Sal. Volatil. Vrin. gr. viij. Ol. cinamom Fanicul. aa. gut. iij. cum Extracto Rhamn f. Pilulæ.*

Si excreta sint nigri aut viridis coloris, *Absorbentia* & *Bezoardica* addenda sunt, quæ etiam in quolibet fluxu alvi conducunt, purgatione prægressa.

1. ℞. *Bezoard. Mineral ℥j. Castor. gr. x. Rad. Tormentill. ℥j. ℞. Laudan. gr. vj. Ol. Cinamom. Mentha aa. gut. iij. f. Pulvis. pro una dosi.*

2. ℞. *Rad. Tormetill. ℥℥. Catechu. ℥ij. Mastic. Succini aa. ℥j. Cinamom. Sem. Papav. Cari aa. ℥j. Pulverif. & cum Syrupò Mentha f. Electuar. pro sex dosibus.*

Externe Adstringentia leviora & Balsamica applicentur, ut Tacamahaca, Mastiche, Ol. Mentha. Mastic, Absinth. &c Vide duo capita ultimò prægressa.

CAPUT XXII.

De Dysenteria.

1. EST immodica evacuatio materiæ purulentæ vel Sanguinæ per alvum, cum torminibus acrioribus & ulceratione intestinorum, quandoque cum *Tenesmo*, & sæpè cum *Febre*.

2. Quandoque solummodo intestina crassa afficiuntur, sicut dignoscitur ex dolore magis gravativo & hebetante, & ad latera Abdominis afficiente, & ex excretis minus purulentis & sanguineis; Sed si intestina tenuia afficiantur dolores acuti quaquaversum per integrum abdomen radiantur, nequè de repente deiectionem produ-

cunt.

sunt. Si dolores incessantes adsint, ulcus indicatur. Si *Symptomata* extremè mala sint sine dolore, Gangræna metuenda est.

3. *Causa* est acrimonia heterogænea Salina in sanguine, undè aded tenuis & acris evadit ut meatus cæliacos tenuiores perumpant, & in intestina irruens eadem corrodat & exasperat; etiam *Succus Pancreaticus* & *Bilis* exinde depravantur, & vapores & tormina excitantur.

4. Est morbus periculi plenus, & si concomitetur *Nausea* seu cibi fastidium, febris, vomitus, & sitis magna; vel si excrementa sint valdè nigra, disjuncta & lacera quasi, & veluti frustra carnis unà excernantur; omnia inquam, hæc sunt mali moris *Symptomata*; sed si adsint etiam *Sudores frigidi*, *Leipohymia*, & *Convulsiones*, de cura non amplius sperandum est.

5. *Cura* Si malignitas constet, præstat initium sumere à *Bezoardicis* & *Diaphoreticis*: ut.

R. *Theriac. Andromach. Diss. Sal. Viperar. gr. vi. Ol. Cinamom. gut. j. Misc.*

Ordinario autem in principio purgationem institui-mus ope *Cathartorum* in proximè prægresso capite nominatorum, & plerumque quidem preparationibus quibusdam ex *Rhabarbaro*. Sed *Purgativa*, sicut & omnia alia remedia, moderata dosi exhibenda sunt.

Deindè *Adstriagentiâ* adhibemus primo leviora, & dein fortiora (si opus sit) semper addendo *Opiata* (nisi *Symptomata* mortem minitentur, vel dolor non multum urgeat.

℞. *Lapid. Hematit. Sang. Dracon. aa. ℥ss. Radic. Tormantill. Bestorr. aa. ℥j. Ol. Menth, Nicis. Moscar. aa. gutt. viij. Laudan. Londinens. gr. vi. Conserv. Ros. Rubr. ℥j. fiat Bolus. dosis ℥ij. vel,*

His adde *Sem. Plantag. Papav. Corall. Mastich. Succin. C. C. Crocum Martis Adstringentem, Bolum, Catechu*, ut & omnia terrestribus particulis gaudentia, & etiam quæ hætenus præscripsimus in alui fluxu curando; & si adsit malignitas adde *Pulv. Viperar. Serpentum, Camphor. &c.*

Enemata etiam conferunt, quæ fiant ex lacte vel succo

De Dolore Colico.

43

su eo Plantaginis, Vitellis Ovorum, & Terebintina
Venera Pro Enematibus vide Platerium & Riverium.

Externè Adstringentia & Anodyna usurpari pos-
sent, ut Unguent. Comitissa, Sumac., Ol. Cydonior. &
similia vel,

℞. Theriac. Andromac. ℥j. Rad. Tormentill. Bolī
veri aa. ℥iij. frustorum Panis ℥iv. Cum Aceto Rosarum
fiat Cataplasma.

Tenesmus iisdem remediis cedit.

CAPUT XXIII.

De Dolore Colico.

1. **E**st molestissimus doloris sensus in *Abdomine* de-
pendens à solutione continui. Partes affectæ
sunt *Intestinum Colon*, ejusdem *Tunicæ & Membranae*,
vel partes adiacentes, vel nervi *Mesenterici*.

2. *Signa*. Dolor vehemens in *Intestinorum* regio-
ne, quandoque in uno, quandoque in pluribus locis
situm obtinens. Contractio vel distensio partium *Ab-
dominis* unà cum spissa & pauca urina, adstrictione
Alvi, *Vigiliis*, *Siti*, vomitu, febre, sudoribus fri-
gidis, deliquio animi, &c.

3. *Causam* arbitramur consistere (saltem plerum-
quæ ita se habet) in præternaturali fermentatione
Succi Pancreaticis & Bilis; nempe unus vel uterque
vitiosus existit, vel chylo indigesto occurrunt. Veri-
simile est flatulentam aliquam, viscidam, acidam,
vel acrem materiam produci, &c. quamquam mi-
nimè dubitamus, quin hic affectus oriatur aliquando
à perturbatione *Spirituum Animalium* (vel in *Cere-
bro*, vel in *Plexu Mesenterico*) qui cum membran-
as & sensitivas *Abdominis* partes impetuosè disiliant,
contractionem, Distensionem, Disruptinam, divulsio-
nem partium & consequenter dolores, producant.

4. Si *Dolor Colicus* sit lenior sine mali moris sympto-
matis,

tis, facile curatur; sed si dolor fixus sit, & alvi adstrictior, vigilæ, vomitus, Leipothymia, &c. etiam adsint, res in magno discrimine versatur.

Colica Spasmodica sæpè diu perstat, & omnia remedia quæcumque eludit; quandoque fixum observat locum quandoque vagatur per *Mesenterium* & alias partes; imò & aliquando in *Paralysin*, vel *Epilepsiam* desinit.

5. Cura aptissime inchoabitur ab *Enematis Emollientibus* & *Carminativis* (quæcumque agnoscat causam) compositio fieri posset ex lacte, jusculo, (præcipuè ex carne ovilla) unà cum herbis *Emollientibus* & *feminibus Carminativis*, quibus adde *Oleæ*, *Vitellæ Ovorum*, *Terebinthinam*, *Tincturam Colocynthidos*, & *Infusionem Croci Metallorum*, *Aloë*, *Manna* &c. quæ sæpiùs reiterentur, si opus fuerit. *Cathartica* etiam quandoque morbum hunc solvunt, quæ fiunt ex *Senna*, *Rhabbarbo*, *Manna*, *Tamarindis*, *Extracto Colocynthidos*, adiunctis *Carminativis* & *Emollientibus* (prout urget occasio) & ultimo *Opiatis*, si modò dolor intensissimus sit; sed si magna sit alvi & intestinorum Adstrictio, *Opiatorum* usus diferatur donec hoc *Symptoma* minuatur.

Ut ad particularia descendamus; in *Colica flatulenta* producta à *Bile Volatili* commixta *Pituitæ Viscidæ*, & ex intestinorum distensione seipsam prodente.

1. Injiciatur *Enema Emolliens* & *Carminativum* deinde.

℞. Elixir. Salutis ℥ij. *Syr. Rosar. Salutiv.* Aq. *Cinnamom.* aa. ℥j. *M.* pro unà dosi. Deinde.

℞. Dianisi ℥ij. *Laud. Lond.* gr. i. *Syr. Menb.* q. s. *Electuarium.*

Sed si procedat ab *Acido*, quod dignoscitur ex *Algore*, unà cum contorsione, &c. tum *Salia Volatilia Oleosa* præcipua sunt, quibus adde *Absorbentia*, *Diuretica*, & omnia *Alkalia*; & si addas *Opiata* magis efficacia evadunt; dolore autem recedente exhibeantur *Melanagoga*.

Si sit dolor ardens & comburens quasi cum sapore oris amaro, & siti, & oriatur à *Bile acris*, *Refrigerantia* adhibenda sunt; ut *Cichor.*, *Plantagi*, *Acetofell.*, *Citr.* & præcipuè *Spir. Niri Dulcis*.

Etiam

Etiam Emulſiones ex Seminibus frigidis; vel Opiata ſemper Carminatiuis juncta.

Præterea Enemata & Cholagoga vices ſuas obtinent quæcumque enim ſit cauſa, hoc ſemper pro Axiomate tenendum eſt, quod alvus ſemper laxior eſſe debeat.

In Colica Spasmodica incipiendum ab Enematis. Ex. gr. ℞. Decoſt. Commun. lib. j. Tinſt. Caſtor. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xx. Ol. Succin. x. f. Enema. Talia Enemata cum Arthriticis & Anodynis maximè efficacia ſunt in Spiritibus efferis compenſendis. Deindè quæ præſcripſimus in Colica ex cauſa acida vel humore Melancholico orta, hic etiam conveniunt, quibus addantur Antispasmodica Ex. gr.

℥ſ. Spir. Roriſmarin. Tinſt. Caſtr. aa. ℥j. Sal. Volat. Succin. Lumbricor. aa. gr. vj. Ol. Pomor. Aurantior. Nucis Moſcat aa. gut. vij. Laudan. Liquid. gut. xl. Miſc. doſis gut. xx.

Hujusmodi remedia ſæpius propinari poſſent in ℥j. Aq. Cinamomi tenuioris, vel Aq. Lumbricor. Magiſtral. --- Etiam Tinſt. Antimonii, Cinnabaris Antimonii, Sulphur Anodinum & illud Vitrioli, &c. conducunt.

Externè Salia Volatilia Oleoſa multum celebrantur pro fomentationibus; ſpecialim ſi componantur ex Spir. Roriſmarin. Salvia, Camomil. & Addantur Spiritus & Olea Lumbricor. Terreſtr. Sanguinis Humani, Ol. Cariophyllor. Semin. Aniſ. & ſimilia.

De horum ſucceſſu noſmetipſi Oculati Teſtes teſtimonium perhibemus.

C A P U T XXIV.

De Iliaco affectu, vulgò Paſſione Iliaca.

1. **E**ſt dolor intenſiſſimus in inteſtiniſ Tenuibus, & nonnunquam in craſſis, cum ſæcum alvi retentione, & quandoque Vomitione.

2. **Cauſa.** Proceſſit plerumque ab inflammatione Iliacæ mate-

materia aliqua acri, (sive Bili, sive liquore Glanduloso in austeram diathesin degenerato) cujus irritatione motus intestinorum peristalticus invertitur, & Spiritus Animales sicut in omnibus inflammationibus in furorem excitantur, & dissipantur; qui tantum cient tumultum ut Tunicæ Intestinorum extendantur, & intestinorum meatus coarctetur & ocludatur: quibus adde fæces induratas, flatus, Lumbricos, Hernias, &c. quæ (ad minimum) *Causa Antecedentes* nuncupari possent.

3. *Signa*. Dolor acutus, & excretionis fæcum alvi privatio, & sæpè Tumor durus in *Abdomine*, & ejusdem distensio flatuosa, undè subsequitur omnium humorum in primis viis stabulantium vomitus & sæpissimè ipsarum fæcum alvi.

Si morbus procedat ab *inflammatione*, adest febris & calor intensus: si ab quadam *obstructione*, parum aut nihil febricitant: si à *flatibus*, dolor incertus de loco in locum vagatur.

4. *Affectus Iliacus* rarò curatur nisi procedat vel à *flatibus* vel *facibus induratis*; quo casu sæpissimè curam consequimur.

5. *Cura*. Humores Austeri sunt corrigendi; motus intestinorum inversus in pristinum statum reducendus; & perturbatio Spirituum Animalium temperanda est. Si adsit *Febris* initium sumatur à *Vena sectione*, sin aliàs, ommittatur. Sed quomodocumque se habeat, *Enemata ex lacte & saccharo*, adjuncta *Essentia Castorei*, injicienda & sæpiùs iteranda sunt. Et, nisi adsint Vomitiones *Biliose*, *Ol. Amygdalarum*, vel *Olivar.* addi possiet. Etiam *Juscula pinguis* ore assumantur, & *Enematis* injiciantur. Et si dolor acerbissimè urgeat, *Anodyna* (imò *Opiata*) una cum *Antispasmodicis* exhibere fas est. Præcipuè autem laudo *Castoreum*, quod Spiritus furibundos temperat, & compescit, & motum intestinorum directum restituit; Deindè non solum *Emollientia*, *Laxativa Unguenta*, ut *Unguentum Arthanitæ*, & fomentationes ex *Colocynthis* & *seminibus Carminativis* in Spiritu Vini infusis &c. conducunt; sed & *Enemata* & *Cathartica* leviora (pro ut exigit necessitas) denuo reiteranda veniunt.

CAPUT XXV.

De Ictero.

1. **I**cterus est Cachexia integrum corpus colore nigro vel flavo tingens.

2. *Signa* sunt appetitus iners, sitis sapor amarus in ore residens; quæ Symptomata subsequitur pruritus, & quandoque flavus, quandoque niger color integram occupat corporis superficiem, urina colore intense flavo prædita est, & linteum intinctum colore croceo inficit; adest & alvus constipata, & plerumque excrementa alba sunt.

3. *Causa* plerumque est defectus debitæ evacuationis bilis flavæ in intestina; qui oritur vel à defectu fermenti appropriati quod illam a Sanguine separaret, vel si separata sit in Hepate, quidam meatus intestinorum occluduntur.

4. *Icterus* recens facillimè curatur; sed si inveteratus sit, vel senio confectos corripit, vel mulieres pregnantas: vel si morbi peioris indolis concomitentur, si adsit Diarrhœa, vel si contingat afficiente febre ante Crisin, in omnibus hisce casibus difficilis est curatu: si procedat à morfu animalis venenati, vel si febrem subsequatur, nonnunquam hisce morbis curatis & hisce cessat; non tamen semper ita se habet.

5. *Cura.* Quæcumque causa Icteri assignetur, nihil adhuc novimus quod par sit *Alkalibus Volatilibus Salinis*, vel Catharticis commixtis, vel in inter vallis purgationis exhibitis. Quorum præcipua sunt *Salia Volatilia*, & *Spiritus Lumbricorum*, *Millepedum*, *Urina*, *Salis Armoniaci*, *Viperar.* &c. Purgativa autem conficiantur ex *Rhabarbaro*, *Croco*, *Aloe*, & præcipuè ex succo *Rhamni*, &c. Exempl.

℞. Syr. de Spina Cervin. ab ℥j. ad ℥ij, Tinct. Croci extra. Et cum aqua Cinamom. ℥ij. spir. Sal. Armoniac. gut. xxx. vel xl. Misc. pro una dosi.

Muc

Mulieribus autem prægnantibus, vel in casu quo *Cathartica* fortiora non conveniunt: horum vice.

℞. *Spir. Vin. Rectifican.* ℥x. *Sal. Volat. Urin.* ℥j. *Ol. Chymic. Absynth.* ℥j. *Ol. Cinamom.* ℥j. *Croc. Anglican.* ℥j. Digerantur in vase vitreo bene obturato.

Hujusmodi remediis utatur æger sæpius, & tantum singulis vicibus quantum cominodè assumere potest: vel si placeat, hujus vicem suppleat *infusio Croci in Spir. Volat. Urina* pro vehiculo usurpetur *infusio florum Hyperici vel Chelidoni in Cerevisia Lupulata*, vel *Vino albo aut Rhenano*. Præter hæc sunt & multa alia remedia, ut *Stercus Ovis, Asinin. Canin. Caballin. Anserin. Gallinac. Rad. Rubie Tinctorum Alcanne, Cucurma, Lapat. Acut.* Omnia remedia *Calybeata, Hepatica & Splenetica*; vel

1. ℞. *Milleped. Lumbricor. Croc. aa.* ℥j. f. pulvis pro una dosi.

2. ℞. *Pulv. Viperar. gr. xv. Croci, Sal. Volat. CC. aa. gr. viij. Diascord. q. s. f. bolus.*

Si alvus pigrior sit, injici possent *Enemata*, speciatim quando *Cathartica* usurpari nequeunt. -- *Urimo denique sudorifera* conducunt ad reliquias expellendas, &c.

CAPUT XXVI.

De Hydrope.

1. **H**ydrope est præternaturalis collectio materiæ serosæ vel flatium, abdomen & quandoque integrum corpus tumore afficiens.

2. Dicitur *Ascites, Tympanites, & Anasarca* vel *Leucophlegmatia*. *Ascites* dignoscitur ex tumore abdominis, & sæpè pedum, femorum, & scroti. Corporis emacrescentia, tussi & difficili *Respiratione*, *urina pauca sed spissa & sæpè rubra*: frequenti etiam siti, & facie flavescente.

Tympanites autem dignoscitur ex hoc, quod abdomen flatibus distendatur, sine ponderis sensu, & si pulsetur sonitum edit.

Anasarca vel *Leucophlegmaria* pallidum & à tactu foveam relinquentem producit, per omnes corporis regiones dispersum.

3. *Causa proxima* est serum vel lymphæ & fortassis chylus, quæ vel ex ipsorum vitio (quod nempe nimium serosa, viscida vel acris fiant) vel ex vitio vasorum (quod nempe ab obstructione quadam corrodamur & dirumpantur) effluunt & pomeriis suis & collectionem præternaturalem alibi producant, &c. *Tympanites* producitur à flatibus in ventriculo, intestinis, vel mesenterio inclusis.

4. *Hydrops* morbus est periculosus, sed si recens, curabilis est; & facilius est *Anasarcam*, quam alias species curare *Tympanites* & *Ascites* si inveteratæ raro curantur; præcipuè, si difficilis sit respiratio, tussis adsit, pulsus citatior virium collapsus, macies, urina pauca & intensè colorata; sitis permagna, &c.

5. *Cura* consistit in obstructionibus removendis, materia extravasata evacuanda, & partibus corroborandis; Quem in finem omnia sale condita, acida viscida, & semicocta sunt vitanda; ut & vinum, spiritus vini & omne potabile fortioris indolis; Pro potu utatur *Decoct. Lignarum* cum *passulis*, cujus semipintæ add. *Sal. fix. Absynth. Sambuc. Genist. Stramin. Fabar.* f. mixtura pro potu; vel (si lubeat) fiat sacculus diætericus ex iisdem constans. Vel,

℞. *Rad. Ari, Euul. Campan. Iridin. Liquirit.* aa. ℥ij. *flor. Ebuli, Sambuci, Centaur. minor.* aa. M. ij. *Summitat. Amar. Dulc.* M. ij. *Roris marin. Absynth.* aa. M. ℥. *Sem. Anisi, Feniculi,* aa. ℥j. f. Sacculus pro cerevisiæ tenuioris congiis iij.

In ejusmodi vehiculis propinentur *Sal. fix.* vel *Salia Volat.* ut *Spirit. Salis Armoniaci, Utrina. Viperar.* &c.

Sepissimè etiam experti sumus felicissimum eventum ex usu sequentis decocti, quod si per duas vel tres vices propinetur, maximam humoris aquei quantitatem, summa cum efficacia, educet. Quod ita se habet.

D

℞.

R. *Scolopendr. Epatic. Sedi Major. Salvia Rubra, Cochlear. aa. M. ij. Colocynth. ℥j. Raphan. Rustican. ℥ij. Pulv. Gly. cyrrhiza. ℥ij. Baccar. Juniper. ℥iv. Sen. Anisi ℥ij. Decoquantur omnia in cerevisia fortiori cruda per spatium unius horæ. Deindè cum frigescente incipit, fermentetur: Fermentatione perfecta arctissimè obturetur & reponatur per octo dies. Deindè detur usui, tempore matutino, Stomacho Jejuno. Dosis ab ℥vj. ad xij.*

Quandoque *acid. Spir. Nitri, Salis, &c.* & omnia *Diuretica*, multum pollent, ut & *Crocus & Tinct. Maris* quæ semper exhibenda est, (præcipuè in *Anasarca*;) purgatio etiam crebrò repetenda est. Exempl.

1. R. *Resin. Jalapp. ℥j. Croci Martis, Salis Absynth. (vel Genist.) aa. gr. x. Ol. destillat. Faniculi, Anethi, aa. gut. viij. f. pulvis vel*

2. R. *Pulv. Jalap. ℥℔. Syr. è succo Cucumer. Asinini ℥℔. Tartar. Virriolat. ℥j. Ol. Cinnamon. Gut. iv. Liquirit. pulveris, g. s. fiat bolus pro duabus dosibus.*

Etiam *Pilula Lunares* vel *Virriolum Luna* profunt; ut & *Diaphoretica & Sal. Volat. Bufoni* mixt. cum *Spirit. Nitri, Antimonio Diaphoretico, & Bezoard. Mineral* quæ (secundum *Riverium*) singulas *Hydropis* species feliciter curant.

Sed in *Tympanitide & ascite* præter hæc tenus præscripta *Enemata* etiam multum laudantur; speciatim illa quæ ex *Hydragogis & Carminativis* constant.

Externè *Emplastra, Cataplasmata, &c.* usurpanda sunt, ut *Emplastr. è Bacc. Lauri. Sipticum Paracelsi, Cataplasma. è stercore bovillo, Caprino, Colubino, Oleo Scorpion. Unguent. de Arthanit. & similibus.*

CAPUT XXVII.

De Lumbricis.

1. **L**umbrici in variis corporis partibus creantur ; & (ut Dolæi verbis utar) *nulli sexui aut ætati parcunt vermes* : qui autem in ventriculo & intestinis generantur maximi sunt momenti ; & eorum tres sunt species.

1. Sunt rotundi & oblongi ; non dissimiles lumbris terrenis ; & vocantur *Terebræ* : Hi autem plerumque in ventriculo & intestino duodeno reperiuntur.

2. Dicuntur *Lati* ; sunt latiores & monstruosæ longitudinis ; & non usque adeo vulgares.

3. Dicuntur *Ascarides* , suntque tenues , & numero reliquias species excédentes ; & plerumque in intestino recto receptaculum sortiuntur.

2. *Signa* ; respiratio difficilis ; halitus acidus & fetens tussis ; dentium stridor ; pruritus narium , vultus , pallidus & ægritudinem præ se ferens ; oculi profundius siti cæruleo circulo cincti : quandoque excessus quandoque defectus appetitus ; dolor , tormina ; & distensio abdominis ; Sanguinis extenuatio , sitis , febris , convulsio , Epilepsia ; &c. Nota bene , omnia hæc Symptomata simul non occurrere.

Ascarides pruritum ani producant : & pro parte unâ cum fæcibus excernuntur.

3. *Causa* videtur esse cibus non ritè fermentatus , sed cum crudus in ventriculo & intestinis permaneat , corrumpitur , &c. quamquam & non desint ; qui ridiculè fati , asserere audent ; lumbricos generari ex ovis muscarum , unâ cum cibo introsumptis.

4. *Lumbrici* rubri ; multi & vivaces , malè se habent : si mortui sint pauci & albi , faciliùs curantur ; *Ascarides* non adeò difficulter : sed in *Lactis* curandis maximus est labor . Lumbrici soli è corpore prodeuntes in initio morbi , malum sunt omen ; sed si in declina-

tione morbi una cum fœcibus exitum quærant, bona prædicunt.

5. *Cura.* Lumbrici sunt perimendi vel expellendi, materia illa cruda & pituitosa evacuanda, & fermentum debitum restituendum est.

Omnia fere amara Lumbricos interimunt, etiam *Acria Salia*, & *Acida*, ut *Mirra*, *Aloe*, *Radic. Rhabarb.* *Petasitid.* *Zedoar.* *Gentian.* *Summitat.* & *Semin.* *Ab-synth.* *Centaur.* *Tanacet.* *Colocynth.* *Kuta*, *Angelic.* etiam horum *Salia* & *Olea Stillatitia*, ut & omnes *Spiritus Acidi*, ut *Vitrioli*, *Nitri*, *Salis*, &c. Quibus adde *Terrestria* & *Alkalizata*; sed præferenda sunt *Mercurialia*, in casu quo amara exhiberi nequeunt Ut.

1. ℞. *Mercur. Crud.* ℥β. *Flor. Sulphur.* *Sacchar. alb.* aa. ℥j. *Misc.* fiat pulvis. *Dosis* ℥β.

2. *Mercur. Dulc.* C. C. *usti*, *Corallin.* aa. ℥ij. *Sacchar. alb.* ℥ij. fiat pulvis.

Post hæc (aut similia) assumpta, bibat æger ℥ij. vel iv. *Aq. Graminis* in qua *Mercurius* decoctus fuerit: & quandoquidem purgatio necessaria est ad Lumbricos expellendos, aliquando addantur priorî dosi *Resin. Jalap.* vel *Scammo.* gr. viij. x. vel vx. Si autem *Pillulas* vel *Amara* exhibere fas est.

1. ℞. *Pilul. ex duobus* ℥j. *Mercur. Dulc.* gr. vj. fiant *Pilul.* pro unica dosi.

2. ℞. *Fulv. Comitiss.* gr. xv. præcipitat. albi, gr. vj. *Sacchar. albi*, ℥j. *Misc.* pro una dosi.

5. ℞. *Rhabarb. Elect.* *Myrrh.* *Sen.* *Tanacet.* aa. ℥j. *Cinabar.* *Antim.* *Camphor.* aa. ℥j. *Ol. destillat. Rut.* *Angelic.* *Caryophyll.* aa. gut. ij. fiat pulvis pro 3., 4. vel 5. dosibus.

Omnia de *Aloe* participantia, ut *Pilula Rud.* *Ruff.* ex *tribus*, &c. juncta *Mercurialibus*, valdè conveniunt.

Sed si adsit *Diarrhœa Rhabarbari* pulverisati ℥j. reliqua antecedit, etiam omnia *Terrestria*, & *C. C. ustum* *Ol. Vitrioli q. s. imprægnatum* multum profunt.

Externè *Emplastrum ex felle Tauri* vel *Bovis*, *Aloe* & *Fulpa Colocynthidos*, cum guttis aliquot *Olei destillat. Absynthii*, umbilico applicetur.

R. Ol. Vulgar. Rur. Absynt. Sabin. aa. ℥i. Fulveris Colob. cynthidos ℥iij. Diger per 24. horas igne moderato.

Inungatur Regio Umbilici hujusmodi *Linimentis*, vel *Unguento de Arbutina*: Unguenta quidem Mercu-
rialia Lumbricos æquè ac Pediculos enecant. ; sed vix tutò adhibentur.

Ascarides enecantur ab *Enematis*, vel *supposito-
riis*, quæ componuntur ex amaris, ut *Aloe*, *Co-
locynt.* &c. prius tamen injiciendum est. *Enema
de Lacte* ad Lumbricos deorsum alliciendos.

Purgatio etiam debitis intervallis repetita neces-
saria est sicut suprà præscripsimus.

Quod ad *Symptomata* attinet, ut *febres*, *Con-
vulsiones*, &c. Vide horum morborum curam pro-
priam.

C A P U T XXVIII.

De Scorbuto.

1. **E**st *Cacochimia*, vel potius *Sanguinis* & alio-
rum *Succorum* prava *Diathefis*.

2. Vel *Hæreditarium* est, vel per accidens ac-
cedit; vel recens est, vel inveteratum; vel leve
est, vel gravius & pertinax.

3. *Signa* sunt varia, ut *dolor capitis*, quandoque
Acris & *Acutus*, quandoque *Heves* & *gravativus*; *ni-
ger Cutis Color*, membrorum *fatiscentia*, *Diarrhea*,
Dentium Collapsus; *Gingivarum humor*, *pruritus*,
dolor, & *sanguinatio*; *pectoris infarctus*, *halitus
fetens*, *Palpitatio*, *Appetitus pravus* & *incostans*,
Tormina ventris, *alvus nimium constipata*, vel ni-
mium *soluta*, *urina pallida*, quandoque *rubra* & *sa-
bulosa*; *Vomitus*, *Ructus*, *Singultus*, *Maculæ in
cutis superficie apparentes*, *rubræ*, *cærulæ* & *nigræ*,
quandoque in *ulcera inveterata degenerantes*; etiam
tremor, *osium crepitus*, & *articulorum contractio*,

Hebetudo, Vertigo, Convulsiones, Epilepsiæ, Podagra, Melancolia, &c. Notandum autem omnia hæc Symptomata simul & semel in eodem subjecto non occurrere.

4. *Causa* est acrimonia seu aciditas quædam in sanguine; prior muriatica sua acredine consistentiam pervertit, undè nimium attenuatur, & depauperatur; posterior suo acore massam sanguineam coagulat & inspissat, &c. Exindè vitiatur Lympha, & consequenter Ventriculi fermentum.

Causæ accidentales eruendæ sunt ex usu irregulari lex rerum non naturalium, Climatis natura, sanguinis dispositione hæreditaria, &c.

5. Hic morbus est de Cronicorum genere, difficulter curatur, & ejus *Prognostica* dubia sunt & infida.

Si recens sit, & juvenes & Corpore Robusto prædictos afficiat, curabilis est (speciatim si ex accidente aliquo proveniat): sed si hereditaria, vix ita abigi potest, quin denuo redeat.

6. *Indicationes Curativæ* consistunt in fermentis depravatis rectificandis, sanguinis Dyscrasia emendanda, materia morbifica eradicanda, & in facultatibus Digestivis & Vitalibus roborandis: quæ omnia per itadia intermedia præstanda sunt.

Primo, eger hoc semper attendat quod utatur cibis Eupéptis: & sibi caveat de omnibus Salitis, Acidis, Muriaticis, & Saccharo imprægnatis; Cerevisia (quam bibit) sit benè cocta, & juncta *Antiscorbuticis* præcipuè præparationibus quibusdam *Calibeatis*; deindè priusquam humores purgationibus excitentur, exhibeantur *Absorbentia* ad acrimoniam corrigendam.

℞. *Croci Martis Bezoar. Miner. & Jovial. aa. j. Ol. Citram. Aurantior. aa. gut. ij. Misc. fiat Pulvis.* Pro una dosi.

Perfingat in usu hujus (vel huic similis) per aliquot dies. Deindè si ventriculus feditati bus scateat, & vires permittant, propinetur *Emeticum*, & etiam catharticum, sed & hoc illud lenius esse debet, & prout postulat necessitas, repetendum est (præcipuè chatarticum) adjunctis *Antiscorbuticis*: Inter quæ si peccet acidum, hæc sunt præcipua, viz. *Cochlearia, Anagallis Aqua-*

rica, Persicaria, Absynthium, Chelidon, Nasturt. Aquat, Rad. Raphan. Rustic. Petafitid. Zedoar. Ang'ic. Bacca Juniperi, Cinnamom. Pyrola, &c. Sed *Salia Volatilia* è regno animali & *Spiritus*, ut *Lumbricorum Terrestrium, Viperarum, &c.* maxime sunt efficacia in Sanguine vivificando, & invigorando, quod nempe omnem hebetudinem, melancholiam, &c. amoveant: Exemplum.

℞. *Spir. Absynth. Cochlear. aa. ℥ij. Sal. Volat. Viperar. ℥℞. Ol. Baccar. Juniper. Cinnamom. aa. ℥j.* Misce simul incorporando, dosis gut. 46. in *Aqua Angelica.*

Sed in Temperamento Sulphureo Salino, (ut ait *Villifus*) in quo putà sanguis attenuatus & depauperatus existit, *Beccabung. Fumaria, Epatica, Endivia, Scolopendria, Dens Leonis, Sedum minus, Lujula, Rad. Polypod. Petroselin. Cichor. Fœnicul. etiam Aurantia, Citra, Pruna Damascena, Limones: omnes spiritus acidi, ut Salis Sulphuris, Nutri, &c. Ens Veneris, sal. Chelidibis; & omnia Terrena, & similia, speciatim si adfit Diarrhœa, locum obtinent.*

℞. *Succi Beccabung. Scolopendr. aa. ℥iiij. Aq. Lujula lib. j. Ent. Ven. ℥ij. Spir. Salis q. s. ad moderatam aciditatem, Syr. Fumar. ℥iiij.* Misc. dosis ℥iiij. vel iv.

Si *Tartarea visciditas* in Sanguine hospitetur, *Salia fixa vegetabilium* hætenus designatorum multum valent (speciatim si adjungantur *Spiritibus Mineralibus* ut *Vitrioli, salis, &c.* vel *Tartaro Vitriolato*, quandoque etiam *Aromaticis*, ut *Oleis & Spiritibus Cariophyllor. Nucis Moschata, Fœniculi, Anisi, &c.*) discutiunt etiam, incidunt, & attenuant *Mucilaginem* illam ventriculi plicis & meatibus chyloferis impactam.

Sed & insuper conveniunt etiam aquæ acidulæ & minerales, serum è lacte caprino, & similia diluentia, si non sola, saltem pro vehiculis.

Quoad varia symptomata & affectus. *Scorbutum* concomitantia, sive ab ipso *Scorbuto* originem trahant, sive accidenti alicui existentiam sua debeant, *Sennerti* regula semper firma manet, viz. Talia adhibenda esse medicamina, qualia symptomata illa, & affectus illi pro propria cura postularent; semper tamen junctis *Antiscorbuticis.*

Quod ab *Cathartica* attinet, vide horum exempla in capite sequenti.

CAPUT XXIX.

De Affectu Hypochondriaco.

1. **E**st corporis & animi, Ataxia.
2. Signa sunt incerta, sæpè quidem appetitus latrans, ructus acidi, vomitus, sputatio copiosa, flatus tormina, dolores lumbrorum & Hypochondriorum respiratio difficilis, animus torpidus, & rebus suis numquam acquiescens.
3. *Causa* est acris, acida, & tenax pituita, in ventriculo, Glandulis salivalibus, pancreate, mesenterio, &c. undè succus nutritivus nimium exacuatur, & spiritus animales torpidi, caliginosi, & inordinati existunt.
4. Hic morbus magis molestus est & tædium movens, quam periculosus: urina limpida & alvus constipata mala habentur *Signa*; urina spissa, nigra, sine febre; magis fausta prædicit.
5. *Cura* non multum differt à curatione *Scorbuti*; incipiendum est à præparativis, ut
R̄. Calybis prepar. Oculor. Canc. Bezoar. Mineral. aa. ℥ij. Castor. ℞. Ol. distil. Thymi gut. x. fiat pulvis pro quatuor vel quinque dosibus; intereà dum hoc usurpatur; injiciatur Enema unum aut alterum, si alvus pigra sit, sicut plerumque se habet; deindè semel vel bis per septimanam purgetur æger hoc, aut simili Cathartico.

1. *R̄. Pilul. de Ammoniac. Quercetam. ℥ss. Extract. Hellebor. nigr. ℞. Tartari Vitriolar. ℞ss. Ol. Succ. Majoran. aa. gut. iij. fiant Pilule pro duabus dosibus.*

2. *R̄. Pilul. Tartar. ℞. Extract. Colocynth. ℞ss. Cast. Sal.*

Volat. Viper. aa. gr. v. fiant pilulæ pro unica dosi. Vel,
 3. ℥. Decoſt. Sen. Gereonis ℥vj. Ent. Veneris ℥j.
 Misc. pro una dosi, vel,

℥. Sennæ ℥iij. Epithym. Guaiac. Sassafr. Rad. Poly-
 pod. Liquirit. Petroselin. aa. ℥ij. Sem. Anisi, Fœnicul.
 Baccar. Juniper. aa. ℥j. Summitat. absynt. Centaur.
 aa. M. j. Limatur. Ferri prius preparati cum Salē Tar-
 tari ℥vj. fiat Sacculus pro congiis ij. vel iij. Cerevisiæ.

Hujusmodi præscripta bis vel ter per septima-
 nam exhibeantur, per integrum curationis stadium,
 alvus enim semper solutior esse debet.

Si autem Ventriculus sarcina impura gravetur &
 adsit Vomendi conatus, Emetica, debitis interstiti-
 is observatis, apprimè conducunt.

Quod ad præparantia & alterantia intermedia,
 quæ in Therapeja Scorbuti pro Specificis tradidi-
 mus, hic etiam pro iisdem habenda sunt, observato ta-
 me ægrotantis temperamento, prout ibidem docuimus.
 Tinctura Croci vel Vitriolum Martis, Salia Urinosa Ani-
 malium, (vel Salia Volatilia Oleosa, ad cramben usque à
 nobis inculcata) & Ens Veneris, præcipua sunt, & quod-
 vis aliud remediij genus, vel in hoc morbo, vel scorbuto
 curando, longè antecedunt; nemini enim non notum
 est quanta vi polleant in obstructionibus referendis, &
 quam plurimos alios effectus egregij sanè nominis pro-
 ducant, quos tamen hic recensere nec fas, nec
 necesse est.

C A P U T XXX.

De Rachitide.

1. **R**achitis inter juniores grassatur, hic in Anglia
 vulgaris est & infantibus appropriatur, quos
 plerumque invadit inter sextum ætatis mensem, &
 annum secundum, vel secundum cum dimidio; &

niū curetur ante annum quintum, puer statura deformis, Nanus, vel toto vitæ Curriculo Valetudinarius existit.

2. *Signa*, Caput mole grandius quam in hac ætate vulgò existit, Facultas intellectiva etiam magis matura quàm in aliis qui eundem annorum numerum expleverunt; dorsum & ossa incurvata, vel circà articulos, & costarum extremitates prominentia, abdomen duritie & tumore affectum, cutis laxa & flaccida; pectus angustum, Respiratio difficilis, Tussis, omnium partium debilitas; Movendi & Ludendi fastidium, &c.

3. *Causa* est (plerumque) obstructio in Medulla spinali vel nervis ex illa prodeuntibus, undè influxus Spirituum Animalium in Sanguinem inhibetur, undè fit quod fermentum nutritium in illis partibus deficiat.

4. Rarò lethalis est (per se solam) & si febrem subsequatur, & adsit scabies, aut symptomata leviora, facillimè curatur.

Sin autem ægrum citius (in prima nempe pubescentia) invadat, & symptomata tetriora apparent & in deterius vergentia, cum notabili partium disproportionione, ægrè curabitur & si corpus macie confectum fuerit, ex Astmate, Febre Hæctica, Phtisi, &c. Nullus hominum auxiliari potis est.

5. *Cura* consistit in obstructionibus removendis, & partibus affectis roborandis: Primò itaque si tormina ventris, & alvus constipata offendant, exhibeatur *Enema Laxans* ut.

℞. *Decoct. Commun.* ℥vj. *Ol. Lumbricor. Terrestre. Saccar. Grysei aa.* ℥j. fiat *Enema*. Addi possent & *Manna, Semina Carminativa & Arthritica*, si opus foret. Si prægravetur ventriculus, detur, *Oximell. vel Vin. Scyllitic.* ℥j. vel ℥vj. vel *Salus Vitrioli* ℥j. vel si infans robustus fuerit *Tartar. Emis. gr. ij. vel. ij.* Sed in emeticis ordinandis pro circumstantiarum varietate, ferendum est iudicium. Quomodocumque autem se habet, cathartica debitis intervallis propinata, semper conveniunt, non tamen fortiora quam ut tres, quatuor, vel quinque dejectiones per diem producant.

℞. *Edac. Capill. Vener. Scolopenar. Vulgar aa.* Mj. *Rad. Podypod. Osmund. Regal. aa.* ℥ij. *Epithymi, Senna*

aa. ℥. Cremor. Tartar. ℥ss. Ent. Vener. ℥ij. Aquæ puræ
lib. ij. Infund. per horas 24. colaturæ adde Man-
na Syr. Rosar. Solutiv. aa. ℥ij. vel.

℥. Resin. Ialapp. Mercur. Dul. aa. gr. iv. cum pul-
pa pani fiat bolus pro una dosi. In Rachitide Specifica
sunt quæ sequuntur; Rad. Osmund. Regal. Filic. Maris,
Graminis, Scolopend. Vulgar. Consolid. Epatic. Rad. Ape-
rient. omnes. Summit. Ruta Muraria, Salvia, Rorisma-
rini, Capill. Vener. Epatic. Anagall. Aquat. Agrimon. Ta-
marisc. Nasturt. Aquatic. Veronic. Mar. Quibus adde
omnia Armoniacæ, Mellepedes, Lumbrici Terrestris.
Ebur. C. C. &c. præcipuè eorum Salia Volatilia, &
Spiritus, vel si Salia sint Fixa addantur guttæ quæ-
dam Spirituum Acidorum Salis Sulphuris &c. evaporan-
do humiditatem, hæc enim egregia sunt Medicamina,
& viribus vix cedunt Ent. Veneris, quod in hoc mor-
bo famigeratissimum est. Prestat tamen conficere
Apozematæ, Decocta, Infusiones &c. Vegetabilium
pro vehiculis ad Salia illa Armoniacæ & Spiritus ul-
timò memoratos, diluenda & digerenda, Exempl.

℥. Aq. pur. lib. iij. Rad. Osmund. Regal. Capill.
Veneris. aa. M. j. uvarum Corynthiscar. ℥iv. Coque:
Colaturæ lib. ij. adde Tinctur. Croci (in Spiritu. Rorisma-
rini) Ent. Vener. aa. ℥ij. Syr. è succo Epatic. Misc.
dosi ℥ij. ter in die.

Externè Fomentationes & Unguenta conveniunt,
ut,

℥. Flor. Salvia, Chamom. Sambuci, Summitat. La-
vendul. aa. M. j. Rad. Osmund. Regal. ℥iv. coq. in
Aq. fontan. q. s. ad. lib. ℥. cui adde Spir. Rorisma-
rini. ℥vj. pro fotu. Vel si magis arrideat hoc Ce-
leberrimi Viri Demini Maiorv.

℥. Folior. Sambuc. Laur. Majoran. Salvia Rorismarin.
Beton. Summitat. Lavendul. aa. M. ij. Baccar. Juniper.
Lauri, aa. ℥j. Contusis adde Butyr. Majal. recent lib.
iij. Aq. Vita ℥viii. Leniter coquantur ad aquæ con-
sumptionem. Expressioni adhuc calenti adde Ol.
Nucis Moschat. per express. ℥ss. Bals. Peruvian. ℥j.
Miscæ Fiat Unguentum Vice autem Butyr. Majal.
usur-

usurpari posset *Medulla Bulæ*, *Senum ferinum*; *Oleum Lumbricorum*, &c.

De remediis Chirurgicis vide scripta Doctissimorum Virorum *Gliffoni*, & *Majovv*.

CAPUT XXXI.

De Affectibus Renum & Vesicæ.

1. **C**alculus Renum dolorem in Lumbis fixum producit, cum Vomitu, &c. Urina primò lymphida & quandoque sanguinea, postea tamen spissa evadit, cum sedimento sabuloso; urina quandoque supprimitur, quandoque lapilli & materia viscida unà expelluntur; adest etiam femorum stupiditas.

2. *Causa* est solutio continui, vel à lapillo vel sabulo in renibus, Uretibus; &c. hærente; vel à lymphâ acri eisdem vellicante, &c. Quo autem pacto calculus in corpore humano generetur consule Authores qui hoc super themate consultò scripserunt, præcipuè autem *Baronem Helmontium*.

3. *Calculus vesicæ* dignoscitur ex subita urinæ suppressione ipso meiendi tempore, pruritu circa regionem pubis &c.

Si sit urinæ suppressio dicitur *Iscuria*: si mingendi sit difficultas unà cum dolore dicitur *Dysuria*: si guttatim effluat cum sensibili ardore, *Stranguria* nomen sortitur.

4. *Diabetes* est affectus, quo perciti nimis crebrò & copiose urinam reddunt, unà cum siti & totius corporis tabe: *Causa* præcipua est fermentum in renibus vitiosum & depravatum, undè seri nimia quantitas à sanguine separatur.

5. *Dolores Nephritici* à calculo oriundi periculo pleni sunt: *Febres*, *Inflammationes*, *Ischuriam*, *Dysuriam*, *Stranguriam*, *Ulcera* &c. producentes; Si Urina lymphida

Si persistat, malum est omen; si spissior evadat, paroxysmum pedem referre significat; Si dolor hic nullis remediis cedat, & adsint sudores frigidi, Leptothymia, &c. mortem adstare significant: si affectus sit hæreditarius, & senio confectos corripiat, nullam curam agnoscit; sicut & *Diabetes inveterata*, & iisdem circumstantiis vestita.

9. Cura. In paroxysmo initium fumatur ab *Enematis Emollientibus*, ex *Lacte recenti* & *Vitellis Ovorum*, numero 2. Vel si magis arrideat substituatur hoc sequens;

℞. *Decoct. Commun. pro Clyste.* lib. j. *Ol. Chamomil.* ℥ij. *Misc.*

Si adsit febris, inflammatio, aut plæthora, conducit *Venæsectio*; utcumque sit, sæpius subducatur alvus enematis, vel remediis laxativis v. gr.

℞. *Elect. Lenit.* ℥ij. *Diasen.* ℥iv. *Millep.* ℥ij. *Spir. Salis ad gratam aciditatem.* misce dosis ad ℥ij.

Sed si dolor valdè urgeat, *Anodyna*, *Emulsionones* & *Opiata* unà cum *Specificis* magis conducunt.

℞. *Sem. quatuor frigid. aa.* ℥ij. *Sem. Urtic. Violar. aa.* ℥iij. *Aq. Destillat. Persicar. Petroselin. aa.* lib. i℥. fiat emulsio. Adde *Syr. de Althæa* ad dulcorandum. Interea autem dum hæc usurpantur, partes dolore affectæ foveantur *Oleo Scorpion. Formicar. Lilior. Chamomill. Unguent. Popul. Althæa. &c.* Quibus adde *Olea Chymica, Anib. Fœniculi, Anethi, &c.*

Nephritica & *Stomachica* hic etiam conveniunt, è quibus, quæ sequuntur præstantiora sunt; *Mullepedes. Lumbrici Terrestris, Sanguis Capri, & eorundem Salia Volat. Nitrum, Spir. Nitris dulcis, Spir. Vitrioli dulcis, Spir. Salis dulcis: Testa Testudinum, Testa Ovorum, Oculi Cancrarum, Daëtyli, Nuclei Persicorum; Rad. Althæa, Glycyrrhiza, Bardana, Petroselini, Filipendula, Semen Anisi, Fœniculi, Urtica, Petroselini, Dauci, &c.* & eorum *Olea stillantia Semina quatuor frigida majora, Semen Papaveris, Violarum &c. Crystallum Sal, & Tinctura Tartari, Salia Lixivialia è quolibet Vegetabili; Balsama Naturalia, & Balsamum Sulphuris, Terebinthina, & omnia quæque Diuretica: ex hisce varie fieri possunt compositiones; quæ variandæ sunt pro causæ exigentia, & Medici Judicio,*

Paroxyfmo ferociam mitigante; fi fabuluni, &c. evacuetur, dentur *Terebinthina*, *Balsama*, *Oleum Amygdalarum*, *Oleum Nucis Avellana*, cum *Manna* & *Laxativis levioribus*; fi nihil fabuli evacuetur, *Salia Volatilia Oleofa* funt præstantiffima.

In *Calculo* curando, eadem obfervanda eft curand ratio: In *Dysuria*, *Ifcharia* & *Stranguria*, *Phlegmagoga tenuiora*, & *Absorbentia* (ut *Oculi Cancror.* &c.) & fimilia acrimoniam corrigentia, exhibere folo.

In *Diabete*. *Enemata Refrigerantia*, *Purgantia leviora*, & *Incrassantia* ut *Gummi Arabicum*, *Tragacantha*, *Terra Sigillata*, *Plantago*, *Portulaca*, & *Emulfiones Opiata*, &c. exhibenda funt.

CAPUT XXXII.

De *Dolore Arthritico* & *Rheumatifmo*.

1. **A** *Arthritis* eft dolor acutus *Articulorum*. *Rheumatifmus* autem non folum ipfas *Oflium juncturas*, fed & *spatia intermedia* afficit, & per alia quælibet loca, sæpiffimè sine tumore, huc & illuc vagabundus fertur.

2. *Arthritis* quæ manus afficit, dicitur *Chiragra*; quæ pedes *Podagra*; quæ *Genua*, *Gonagra*; quæ *lumbos* aut *Ifchiam*, *Sciatica*, vel *dolor Ifchiaticus*; *Generali* autem nomine audit *Arthritis*.

Plerumque periodica eft & particulari membro affixa; quandoque hæreditaria, quandoque adventitia.

3. *Caufa doloris Arthritici*, cujuscunque fit generis, eft acidum tantilla licet quantitate, junctum particulis volatilibus & etiam lixivialibus, quæ cum in fanguine fitæ funt, ope fermenti cujufdâ extravafatur, & in partes impun-

impunguntur, & ibidem stagnant: & prout magis vel minus sint Volatiles, acidæ, acres, &c. eo magis vel minus coagulantur, & partium affectarum fibras nervosas irritant & vellicant.

4. *Arthritis* raro Lethalis est, incerta tamen est cura, & tempus mire protrahit, qui juvenes, & Medicorum mandatis obtemperare parati sunt, feliciter satis liberantur; qui tamen profectioni gaudent ætate, Arthritide etiam inveterata & hæreditaria existente; omnia remedia incassum usurpant; neque hoc in casu quidquam præstare possibile erit, donec remedia nobiliora & magis exaltata, quam quæ hodiè apud Galenicos & Chymicos artis filios vulgò prostant, nobis innotescant.

Si subitò partem ullam Nobilem & principalem, Ventriculum, Pulmones, &c. invalerit, atrocissima Symptomata producit, nec nisi morte median- te sævire cessat.

5. *Therapeia* durante paroxysmo, ut dolor allevietur, *Anodyna* & *Diaphoretica* conferunt.

1. *R. Ocul. Cancror. Cinnabar. Nativ. aa. ℥ss. Laudan. Londin. gr. ij. Sal. Volat. C. C. gr. iij. fiat pulvis, pro una dosi.*

2. *R. Spirit. Lumbricor. Terrestr. ℥j. Ag. Sassafr. ℥vj. Tinct. Croci in Spirit. Hedera Terrestr. ℥ss. Syr. Papav. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xx. fiat Julapium. Sumat subindè Cochlearia bina.*

Si alvus constipata fuerit, *Enemata* leviora conducunt quandoque etiam non abs re foret *Catharticum* aliquod fortius exhibere ante paroxysmum, imò & ad ipsum paroxysmi primum adventum, si articuli sint robusti: Sed si paroxysmus hæctenus ægrum corripuerit, purgatio plerumque nocet.

In initio paroxysmi, si *Febris* vel *Plithora* adsit *Venaesectio*, *Cucurbitula* & *Vesicatoria* sæpissimè bono cum fructu usurpantur. *Hæmorrhoidum* fluxus etiam conducit, speciatim in dolore *Ischiatico*.

Inter *Topica* huic affectui appropriata, *Spir. Armo- niaci Ol. Stillatitius infarcti*, ut *Lumbricor. Terrestr. Sanguin. Human. Off. human. &c.* in quibus dissolve *Opium* vel

Carphoram; hæc, inquam, sine pari sunt, in quolibet *Arthritidis* genere, pro partibus dolore affectis fomentandis.

Extra Paroxysmum; *Causa Accidentales*, ut Mœror, studia immoderata, Veneris usus nimius, & præcipuè nimia cibi ingurgitatio, & crapulæ, maxima cum cura fugienda; & diæta appropriata strictè observanda est. Ventriculus impurus existat, *Emericum* tenuius à quibusdam laudatur; utcumque sit, *Purgativum* è fortiorum genere sine dubio confert: Ex. gr. *Pilula ex duobus*, *Pilula Tartarea*, &c. cum *Mercurio dulci*.

Inter *Alterativa*, omnia ferè *Antiscorbutica* & *Nephritica* laudantur.

Rheumatismus, eodem ferè modo quo *Arthritis*, curatur.

Nos quidem paucissimos unquam vidimus hoc affectu percitos, quibus *Venesectio* frequenter instituta (saltem pro virium ratione) nocebat; sed è contra plurimos novimus quibus in maximum commodum cessit, speciatim si in principio morbi celebretur. *Purgatio* autem noxia est. Quod ad reliqua attinet, *Spiritus Volatiles Armoniaci* junctis *Aloë* sola sunt Medicamina (& internè & externè usurpata) quæ hunc affectum propellere valent.

CAPUT XXXIII.

De Febris in Genere.

2. **F**ebriis est Arteriarum pulsatio citatior, & Sanguinis effervescentia præternaturalis, ut & Spirituum Animalium conturbatio orta à particulis heterogeneis texturæ Sanguinis inimicis.

2. *Febres* dividuntur in *Continuas*, & *Intermittentes*; intermittentium præcipuè sunt *Quotidiana*, *Tertianæ* & *Quartanæ*; suntque vel *Simplices* vel *Compositæ*; vel *Leviores*, vel *Malignæ*.

3. Om-

vehiculis appropriatis administrata], sudorem levem provocant, undè obstructions referantur, & fermentum illud febrile vel præcipiatur; vel excernitur.

Inter Refrigerantia præstant *Sal Prunella*, *Camphe-
ra*, *Spir. Nitri*, *Salis*, *Sulphuris*, *Vitrioli*, &c. Hæc conve-
niunt in omnibus febribus ardentibus: in Aqua hordei
aut simili propinata. In omnibus febribus quæcumque
actu frigida, ut aqua frigida, &c. nocent.

CAPUT XXXIV.

De Febre Ephemera, & Synocho Simplici.

1. SI febris spatio viginti quatuor horarum termi-
netur, dicitur *Ephemera*, si per duos aut tres
dies persistat, dicitur *Synochus simplex*, vel febris
continua non putrida.

2. *Ephemera* incipit ab Algore levi, quem subsequitur
Calor febrilis, qui sine paroxysmis continuatur, febre
Continua existente, Symptomata violentiora sunt. Si
à Calore nimio oriatur febris, incipit ab Algore.

3. *Causa* est Sanguinis perturbatio ex usu irregu-
lari sex rerum non-naturalium, ut ex aere nimium
Calido vel Frigido, animi affectibus, Gibo, vel Po-
tu in Ventriculo stagnantibus & Putrefactis; subi-
ta pororum corporis occlusionem, quando humores
multum exagitantur & traspiratio inhibetur.

4. *Ephemera* plerumque sua sponte cessat; *Syno-
chus* etiam *simplex* non usque adedè periculosa est;
sed ex defectu priorum adminicularum in *Putri-
dam* vel *Hæticam* degenerat.

5. In *Curatione* promovenda, attendendæ sunt *Cau-
sæ* vid. *Sylvii Praxim.* l. 1. c. 28. In febribus continuis ve-
næsectio confert, deindè sudor mollis post venæsectio-
nem celebratam plerumque febrem solvit v. gr.

℞. *Bezoard. Mineral. Gr. x. Sal. C. C. Camphora, aa.*
gr.

gr. iv. Cum Conserv. Flor. Calendul. fiat Bolus ad sudorem promovendum.

Sed si alvus constipata fuerit, prius injiciatur enemata. In hoc casu etiam conferunt Refrigerantia, de quibus vid. caput proximè precedens.

C A P U T XXXV.

De Febre Putrida & Ardente.

1. **F**ebbris Putrida continua, sine intermissione perseverat à primo aggressu ad exitum; aliquando tamen, vel quotidie, vel tertio, vel quarto quoque die Paroxysmum inducit, & exindè denominatur *Continua*, *Quotidiana*, *Tertiana*, vel *Quartana* &c.

Febbris Ardens constanter ægrum affligit cum siti vehementi & inextinguibili. Quæ reliqua sunt Symptomata addiscuntur ex aliis febrium speciebus, sive *Continua* sint, sive *Intermittentes*, sive de utriusque natura participant.

2. *Causa* est materia quædam vitiata & Putrefacta, quæ cum sanguini communicetur litem excitat inter particulas *Acidas* & *Alkalizatas*, undè sanguis in ebullitionem confusam cietur: & quo magis particulae prædominantes de calore, Acrimonia, aut Bile participant, eò magis pervertitur sanguinis crasis, & Symptomata morbi magis ingravescent. Si materia hæc corrupta (sive in Lympha, sive in succo Pancreatico, sive in ipso Chylo, hospitetur) pro parte in vasibus hisce obstruatur (saltem pro modico tempore) quandò denuò sanguini redditur: verisimile est exindè effervescentiam febrilem magis augeri.

3. Omnes *Febres Ardentes* periculosæ sunt; sed Judicium particulare non ferendum est, nisi ex symptomatum vehementia & ægri viribus, ritè perpensis. Senibus plerumque lethales evadunt. Si Urina spissa sit & crassa, magnam ataxiam in sanguine indicat; Si tenuis & rubra appareat, adhuc majus est discrimen; & si

albescat mortem præsignificat. *Febris Continua Quartana* diu persistens læpè in Hydropem degenerat.

4. *Therapeia*. In principio *Febris Acuta & Ardens*, æger ab omni carnis usu inhibendus est, & diæta tenuis imperanda est, ut *Panatella*, *Juscula Hordeata*, &c.

Sed in morbi declinatione, & febribus longioribus plenior victus concedatur, ut juscula (& quandoque caro ibid. incoacta) & præcipuè *Gelatina* ex Carnæ *Vituli*, *Pullorum*, *Perdicum*, &c. quibus adde *Gelatinam C.C.* &c. pro potu *Serum Lactis Destillatum* convenit; ut & *Aq. Hordei Tinct.* *Rosarum*, *Vio'arum*; *Decocta Acetosa*, *Lusula*, *Portulaca*, &c. Quæ acuantur (si placeat) *Succo Limonum*, *Citrorum*, *Spiritu Sulphuris*, *Salis*, & præcipuè *Nitri*. Exempl.

℞. *Hordei Excortic.* ℥iv. *Liquirit.* ℥j. *Cinamom.* ℥iij. *Aq. Pure* lib. v. Coque. Colaturæ adde *Syr. è Rosis siccis* ℥iij. *Spirit. Nitri q. s. ad grat. acidit.*

In principio *Venæsectio* prodest; & si *Ventriculus* illuvie quadam oneretur *Emeticum* levius conducit, sin aliàs, *Venæsectione* celebrata *Purgativum* exhibeatur. Ex.gr.

℞. *Decoct. Prunor.* ℥ss. *Cremor. Tartar.* ℥ss. *Fol. Senne.* ℥iij. *Sem. Fœnicul. Anisi aa.* ℥ss. f. infusio per horas xij. Colat. detur usui.

Purgatione peracta, priusquam *Cardiaca* exhibeantur, *Diaphoretica* quædam in usum revocanda sunt, quæ prima vice de levioribus esse debent. Exemp.

℞. *Bezoard. Mineral. Sal. C.C. aa.* ℥ss. Cum *Diascord.* q. s. fiat bol.

Sed in *Febribus Continuis*, *Quotidianis*, *Tertianis*, aut *Quartanis*, *Extracta* & *Infusiones Absynthii*, *Gentiane*, *Centaurei minor.* & *Corticis Peruviani*, quæ feri possent cum *Spiritu Salis armoniaci*, & in *Quartanis* spiritu *Gum. Ammoniac.* Hæc, inquam, una cum supra præscriptis in tali casu convenient, prout ratio cuiquam dicitabit.

In hisce febribus curandis attendenda sunt symptomata: à quibus ipsæ febres suas denominationes

tiuntur, ut ardor, sudor, vigiliæ, vomitus, delirium, leipotymia, cephalalgia, sitis, lingua arida, &c. Nam in deliriis, Vigiliis, &c. Opiata propinanda sunt; in linguæ & faucium ariditate Gargarismata; in ardore & siti decocta refrigerantia hætenus memorata, exhibenda sunt; & in vomitu, diarrhæa, &c. propria horum symptomatum cura respicienda est.

Externè etiam plurima adhiberi solent, quorum infinita varietate referti sunt plerique authores, ad quos lectorem remitto.

C A P U T XXXVI.

De Febre Hæctica, Colliquativa & Catarrhali.

1. **O**Mnes hæ febris species ab eadem causa proveniunt, viz. Acrimonia in sanguinis massa, orta ex acredine levi Lymphæ, vel succi Pancreatici, &c. quam sæpè acquirunt post aliam febrem prægressam, vel si partem aliquam ulceratam in transitu alluant, exinde purulentam quandam materiam in sanguinem deferentes, vel fortassin hæc acredo provenit à facultate digestiva læsa, obstructionibus Mesenterii, &c. undè Chylus nimium acescit, & corpus à pastu calore perfunditur.

2. *Hæctica* dignoscitur ex pulsu debili & celeri, calore modico & acri (circa horam aut bihorium à pastu utrumque hoc Symptoma magis urget) siti, tussi levi. --- *Catarrhali* verò dignoscitur ex tussi vehementiori, obstructionibus pectoris, Torpore Vigili & perpetuo, *Colliquativa*, ex sudoribus Nocturnis. Hoc autem omnibus hisce commune est quod corpus gradatim consumatur, aded ut in merum Skeleton degeneret, sola cute & ossium compage superflite quo casu morbus denominatur *Tabes* vel *Marasmus*.

3. Febres hæc si in principio attendantur curari possent; sed si corpus macie confectum fuerit antè curam inchoatam, ægre (si unquam) curantur. Si *Hætica* ab inflammatione, *Apostemata*, &c. procedat, nisi hisce symptomatis propriam curam adhibeas, laterem lavas.

4. *Cura* tota consistit in sanguine dulcificando, & ab acrimonia hac expediendo; in quem finem, corporis & animi exercitia, somnus, vigiliæ, excreta & retenta, naturalem statum sequantur: omnes potus fortiores spirituosus, cibi aridi, & concoctionis difficilis, cautè usurpentur; sed juscula, gelatinæ, precipuè ex carne gallinæ, vituli, perdicis, &c. confecta, *Panarella*, *Pultes Oryzacæ*, *Lactææ*, &c. cum ægri commodo usurpantur.

In Regno *Pharmaceutico*, *Absorbentia* & *Acrimoniam Corrigentia* primastinent, ut, *Bezoardicum Miner. Jov. Lunar. Ocul. Cancr. Margarit. Cathecæ, Antihæcticum Poterii, Minsicti, Diasaturn. &c.* Proximo in loco numerantur *Gummata* & *Balsama*, ut, *Ammoniac. Galban. Terebinth. Balsam. Sulphur.* (quale hæctenus memoravimus *Capite 12. de Empiæmate*) & *Balsamica naturalia*. Sed *Medicamina* in forma liquida exhibita magis huic morbo conveniunt, nam & sitis sæpissimè hunc morbum comitatur, proindè pro potu ordinario, & vehiculis requisitis, usurpetur *Aq. Hordei*; decocta, *Succi*, & aquæ destillatæ *Endivia, Acetosellæ, Portulacæ, Borriginis, Prunorum, Pomorum, Passularum, Radicum Aperientium*; emulsionese *Seminibus Frigidis*; *Aq. Antihæctica Dolæi*; omnia remedia *Nitrata*, &c.

Quæ sequuntur, mirum successum habent, sicut in nostra praxi sæpiùs observavimus.

℞. *Bezoard. Mineral. Antihæctic. Poterii aa. ℥ij.* Misce. Dosis à gr. viij. ad gr. xv. in pulpa *Pomi* singulis auroris, super bibendo ℥iv. infusionis sequentis.

℞. *Aq. Capon. Aq. Spermat. Ranar. aa. lib. ℔.* *Antimon. Crudi Pulveris. ℥j.* *Passular. Incisar. ℥ij.* Infund. in vase vitreo duplici in loco aliquo calido, *Colature ℥iv.* Add. *Spir. Sal. Armonia c. gr. xx.* prouna Dosi.

Sed præterea, varia illa symptomata & affectus, à qui-

à quibus oritur febris maximè sunt attendenda, v. g. si calor intensus Pedes & manus possidet, sitis multum urgeat, hoc in casu remedia aquea juncta acidis levioribus convèniunt: In sudoribus nocturnis adde nitrata & saturnina.

In obstructionibus & febribus *Catarrhalibus Spir. Salino Urinosi* conferunt. Si tussis, vigilæ, dolor, diarrhæa, &c. absint, *Bezoardica* & *Anodina* usurpanda veniunt. --- Si ab aliis morbis procedat, consule illorum curam, v. g. si ab *Apestemate*, *Ulcere*, &c. exhibenda sunt *Balsamica*; & sic de cæteris.

C A P U T XXXVII.

De Febribus Intermittentibus.

1. **E**st vitiosa sanguinis effervescentia, unà cum paroxysmis quandoque pluribus quandoque paucioribus, intervallatim homines corripuens; paroxysmis pura sua sponte recedentibus, & denuò redeuntibus.

2. Si paroxysmus invadat post interstitium 24. horarum dicitur *Quotidiana*; si post 48. horas, dicitur *Tertiana*; si post 72. horas vel 3. dies elapsos, quarto nempe die (inclusivè numerando) dicitur *Quartana*; omnes hæ februm intermittantium species magis vel minus vehementes sunt, & magis vel minus prolongantur, prout materia peccans & ægrotantis temperamentum variatur.

3. Omnes febres intermittentes incipiunt ab Algore & Horrore qui per horam præter propter durat; deindè subsequitur incaloescentia febrilis, cum dolore capitis & Lumborum, Oscitatione, Siti, Vigilis, &, nonnunquam delirio.

Febris Intermittens *Quotidiana*, si eandem non observet periodum, & unà adsint sapor amarus in ore residens, vomitio materiæ biliosæ, &c. audit apud Medicos

nomine *Tertianæ Duplicis*. Sed si hæc symptomata non appareant, sed paroxysmus statim à passu regulariter & constanter invadat, dicitur *Quotidianæ*. Quartana plerumque post meridiem, vel circa vesperam invadit. In omnibus febribus intermittentibus pandiculationes & oscitationes præcedunt.

4. In *Causa* explicanda, nos non alius quam celeberrimi *Silvii* vestigia sequimur, & proinde autumamus febres intermittentes ortum ducere ab obstructione vnius, vel plurium è ductibus lateralibus *Pancreatis*, quæ obstructio contingit ex pituita viscida majori vel minori copia ibidem collecta. Undè fit quod *Succus Pancreaticus* ex mora acescat, & proinde cum postea in duodenum proruperit, & Bili ibidem obviam iverit, effervescentiam excitat quæ horrem, Rigorem, &c. inducit. Et hoc etiam extra controversiæ aleam ponimus, quod varietas illa febrium intermittèntium non aliud è quàm à varia dispositione & mixtura *Succi Pancreatici*, *Bilis*, & *Pituitæ* noxiæ, oriatur. Huic sententiæ magnam conciliat auctoritatem maximus ille *Silvius*; *vid. præx. l. 1. c. 27. & 30.*

5. Febris intermittens suapte natura periculosa non est, nisi per accidens infirmos & valetudinarios corripuerit, vel morbum quempiam gravem seu malignum subsecuta fuerit, vel in alium affectum se pejorem, *Hydropem*, *Phthisin* &c. degeneraverit. *Quartana* est omnium longissima, & curatu difficillima, undè vulgò *Ludibrium Medicorum* dicitur. Nos tamen felicissimè & maxima cum expeditione curare consuevimus, in id ipso tempore hyberno, quo tempore maximà pertinax & difficilis observatur; nec in hac nostra cura unquam *Corticem Peruvianum* in usum adhibuimus.

7. *Cura*. Coagulum illud obstruens incidendum, dissolvendum, & expellendum est: aciditas & acrimonia succorum corrigenda; & partes debilitatæ corroborandæ sunt. Omnia *Amara* & incidunt & corroborant, ut *Radices Gentianæ*, *Aristolochiæ*, *Enulæ*: *Summitat. Absinthii*, *Tanacetii*, *Marrubii*, *Centauri*, *Chamomilli*: & tantum decant atus ille *Cortex Peruvianus*. Omnium *Aromaticarum* acria, ut, *Piper*, *Caryophylli* &c. Sed *Sal. Vo-*

Tart. Ol. mirum in modum obstructions referant & ac-
ditates corrigunt, quo casu etiam addi possent *Absor-*
bentia, ut *Oculi Cancrorum*, *Bezoard. Mineral. &c.*
Quæ omnia variè præparari possunt. *Cathartica* etiam,
& *Diaphoretica*, vel supra præscriptis juncta vel per se
debitis intervallis exhibita, maximè conveniunt; imò
absolutè necessaria videntur, sicut & *Emetica*. Quando
Ventriculus saburra impura oneratur. Inter autem *E-*
metica præcipuum est (nisi virium imbecillitas adsit)
Tart. Emericus, aliàs *Sal Vitæ*. & *Cardui*. Ex.gr.

℞. *Zythogala* lib. iij. *Summitat. Cardui*, *Camomill.*
aa. ℥j. f. decoctio.

Hoc primò vomitum, deindè sudorem provocat.
Non ipsimet experti sumus, quod decoctum *Cha-*
momilli magna quantitate assumptum (vel succus ejus-
dem minori quantitate) per duas vel tres vices re-
petitum, morbum profligaverit.

Pro *Cathartics*, quæ sequuntur, aut his similia
conveniunt.

1. ℞. *Decoct. Amar.* ℥iv. *Syr. è Rhampo Cathart.* ℥vj.
Spir. Absint. gut. xl. Misce pro una dosi. Vel si magis
allubeat hoc *Sylvii*.

2. ℞. *Pillul. Fœtid.* ℥ß. *Trochisc. Alchandal. Mercur.*
Dulc. aa. gr. v. Ol. Succin. gut. ij. f. Pilulæ pro una dosi.

Si obstructions non usque adeo contumaces sint, sæ-
pè unica diaphoresi profligatur morbus, ut sæpè in pra-
xi nostra nobis occurrit. Diaphoretica sunt, decocta
Chamomilli, *Salvia*, *Cardui*, *Scodii*; *Petastridis*, &c.
quorum singulis dosibus addi possent *Spir. CC. Lau-*
dan. Liquid. Tartarificati, *aa. xx. ad xxx.* &, si urgeat
occafio, tantundem *Tinct. Piperis*.

Hoc etiam observandum est quod *Emetica* & *Ca-*
thartica longius ante adventum Paroxysmi exhiben-
da sunt; Sudorifera autem non nisi circiter 2. ho-
ras antè Paroxysmum, ut æger nempe sudore le-
viore perfundatur illo ipso temporis momento quo
paroxysmus redux invadere consueverat.

Externè applicari possent *Emplastra*, ex *Nastichæ*,
Olibano, *Camphora*, *Oleo Macis*, *Terebinthina*; quæ
vntriculo, umbilico, vel carpis admoveantur.

CAPUT XXXVIII.

De Febris malignis & Pestilentialibus.

1. **F**ebres hujus farinae varia fortiuntur nomina, à variis symptomatibus & locis, & aliàs eadem planè methodo curantur: Præcipua enim differentia in *Malignitatis* gradu consistit. Ex omnibus hisce Febris ipsa Pestis maximè est maligna, acuta, contagiosa, & lethifera.

2. *Febris maligna*, est morbus contagiosus & perniciosus, vires prosterbens, fermenta omnia & viscerum functiones penitus subvertens, ortus à Deleteriiis & Contagiosis particulis Sanguini insinuatis, & illo mediante in singulas Corporis partes deVectis.

3. *Signa* sunt subitus virium collapsus, & prætereà, quando primò invadit hujusmodi febris, horror levis, quem subsequitur dolor capitis & lumborum, pulsus frequens, debilis & incostans, urina constitutionis sanæ æmula; quandoque vigilæ, quandoque torpor & somnolentia cum insomniis infestis, Delirium, Vertigo, Sitis, defectus appetitus, Vomitus, Singultus, quandoque Stridor dentium, Tormina Ventris, Cardialgiæ, Leipothymicæ Convulsiones, Hæmorrhagiæ, Diarrhæa, Maculæ & Exanthemata in superficie corporis apparentia, & si adsint Carbunculi & Bubones, vera dicitur *Pestis*.

4. *Causa Februm malignarum* est Aer Sale Volatili Arsenicali, vel acri, imprægnatus, qui sanguini & tero communicatur, vel per corporis poros, vel mediante alimento, saliva, &c. Sed præcipuè per inspirationem in pulmones deducitur, undè sanguinis textura & intima consistentia violatur, aded ut principio vitali resistat, & Spiritus Animales in confusionem redi-

digantur. De Corruptione acris vide Authores, qui hac super refuse scripserunt.

5. *Prognostica* sunt maximè infida & dubia. Observandum tamen est *Morbos Epidemicos* peculiariter habere symptomata, ex quorum accurata observatione, morbi exitus, an faustus, an infustus, predicti potest. *Prognostica*, quæ sequuntur meritò mala reputantur, viz. Delirium sub initio morbi, & à somno non levatum, motus convulsi, manuum & linguæ tremor, singultus, aspectus faciei & oculorum ferox & horridus, conatus objecta quæpiam obvia corripendi, & stragula quibus coopertus jacet complicandi: Exanthemata & maculæ apparentes & continuo evanescentes, &c. --- Quod ad pulsum, urinam, & alvi excretiones attinet, nulla certa *Prognostica* exindè deduci possunt.

6. *Cura* præcipuè in duobus consistit, vel in corpore ab injuriis contagii defendendo & præservando, vel in Malignitate ex contagio hætenus suscepto & reliquis Symptomatis vincendis & profligendis.

Primò conducit omnia illa fugere quæ corpus malignitati contagii magis obnoxium redderent, ut nimia comestatio, comotatio, & veneris usus immoderatus, omnes affectus & passionis animi, ira, sollicitudo, timor, &c. Cavendum etiam ne evacuationes solite, Hemorrhoidum Mensium, Fontanellarum, &c. à naturali & consueta methodo desciscant. Si adsit, obstructione referendæ sunt, si Cacoehymia, Emetica & Cathartica exhibenda sunt, quibus addantur (vel, si magis arrideat, debitis intervallis per se exhibeantur) *Bezoardica*, quæ & per *Diaphoresin* & per: *Diuresin* operantur. Si plethora adsit, secetur vena. Omnes autem hæ regulæ solummodo obtinent, ubi aliæ circumstantiæ non prohibent, v. gr. Tempus anni inopportunum, aer infectus, &c. *Emetica*, *Cathartica* & (præcipuè) *Vena sectio* non nisi maxima cum cautela imperanda sunt, quin potius *Alexiobarmacis* & *Sudoriferis* insistendum.

Externè, ad infectionem præcavendam suadent Medici ut focus instruat ex *Junipero*, *Lauris*, *Roremarino*, *Lavendula*, &c. & ut omnia loca diligenter vitentur, in
qui-

quibus hic morbus grassatur, etiam omnia loca fetida, squalida & Cadaveribus repleta: sin autem impossibile sit loca hujusmodi infecta, & hominum hoc morbo correptorum consortium, fugere. *Præservatiua* assumenda sunt, & manè ante cibi assumptionem, & noctu antequam obreperet somnus. Exempl. gr.

℞. *Aq. Frophylact. Sylvi*, *Vini Mercatoris aa.* lib. j. *Theriac. Venet. Veteris ℥iv.* *Camph. ℥j.* fiat. *Tinctura Dosis ℥j.*

Præter *Theriac. Andromachi*, *Mithridatum* etiam & alia Alexipharmaca composita conveniunt *Radices Zedoaria, Angelica, Petasitidis Contrayerva, Serpentar. Virginian.* Alii. Etiam *Crocus, Carduus Carlina* dictus, *Ruta &c.* De omnibus, inquam, hisce fieri possunt *Infusiones, Tinct &c.* maxima cum utilitate. Et si addantur *Acida*, ut, *Spir. Acidi Minerale, Succu Citrorum, Limon. Lujula, &c.* eo magis efficaciora, experientia teste, evadunt. Qui itaque Melancholici sunt antidotum in pectore circumferunt, & etiam illi quorum sanguis acido temperatur pro optimis præservatoriis utuntur *Vino cum Spiritu C. C. Urina, &c.*

Sed si morbus hætenus ægrum corripuerit, & jam jacta sit alea, exhibenda sunt remedia quæ non solum malignitatem & acrimoniam imbibant, & per diaphoresin expellant, sed & alia symptomata periculosa suppriment & devincant, diarrhæam fortè, convulsionem, &c.

Ex *Antidotis* hæc meritò primum sibi vendicant locum: viz. *Bezoardic. Antimon. Unicornu fossile, Ossa Viperar. Serpent. vel è Corde Cervi, Margarita, Corallia, Oculi Cancror. Bol. Verus, Terra Sigill. Sal. Volat. & Spirit. C. C. Viperarum, Urina, &c.* quæ si *Succinata* mirum in modum venenum expellunt & Spiritus animales corroborant & invigorant. Ex supra nominatis, & aliis ejusdem farinae, varia fieri possunt præparata, pro symptomatum diversitate varianda. Exempl.

1. ℞. *Spec. Cord. Temp. ℥ss.* *Camphor. Salis C. C. aa.* gr. lv. *Olei Succin. Gut. iiij.* *Diascordii q. s.* fiat Bolus.

2. ℞. *Bezoard. Mineral. Pulver. Gasconici, aa.* gr. vj. *Sal. Viperar. Camphor. aa.* gr. iiij. fiat Pulvis.

Hujusmodi remedia exhiberi possunt sub primæ morbi insultum ad diaphoresin promovendam, sed de-
nuò reiteranda sunt prout postulat occasio, addendo
Laudani gr. j. si nempe dolores adsint atroces; & interea
dum sudat æger subindè propinentur *Coclearia* bina
Tinct. suprâ præscriptæ; vel affundatur *Spir. Nitri spiri-*
ribus C. C. & Viperarum, usque donec *Ebullitio* cesset.
Posses etiam ope *Spir. horum fixorum*, vel *Salis* ex hac
commixtione præcipitati, *Aq. Hordei* acuerè, vel potius
Aq. in qua *C. C. & Offa Viperarum* decocta fuerint, quæ
dulcificetur *Syrupo Papaveris*, vel *Diamoron*; vel instille-
tor *Spir. Dulcis Nitri, Salis, Vitrioli*, in aquam *Borraginis,*
Scordii, Juniperi, &c. de quibus bibat æger dum sitibun-
dus aut calore oppressus existit. In *Vigiliis* autem &
delirii (nisi hæc finem consequantur) addenda sunt
Opiata fermentata. In siccitate oris & linguæ utantur
Sale Prunella cum *Aq. Rosarum, Plantaginis, Syrup.*
Diamoron, Vino albo, &c.

Externè *Regio Cordis, & Carpi* inungantur *Ol.*
Succini, Ruta, Angelica, Scorpionum, Nucis Moscata,
&c. & Balsamis; quæ etiam formari possunt in modum
Emplastri cum *Pulvere Bufonum, Sabin. Rut. Sulphure &*
Terebentina. Quod ad *Bubones & Carbunculos* atti-
net, consulendi sunt alii *Authores*.

C A P U T XXXIX.

De Variolis & Morbillis.

x. **A**ffectus hi sunt de *Februm malignarum &*
contagiosarum genere, solo humano gene-
ri incidentes, idque non nisi semel per integrum
vitæ curriculum (non obstante quod supposititii
quidam affectus horum æmuli in contrarium ad-
ducantur) *Variola* primò pustularum in modum
prorumpunt, quæ denique saniosæ evadunt,
sed *Morbilli* primo rubicundi & sicci apparent,

&

& deinde absque suppuratione evanescent.

2. *Signa* sunt, Arteriarum & Brachii & Temporum pulsatio frequens & citata, oculi rubicundi apparent, & humorem aqueum Lachrymarum ad instar profundunt. Cutis pruritu & punctationibus afficitur, adest torpor insignis, dolor capitis & dorfi, calor febrilis levis, & constans, qui post duos aut tres dies multum augeatur, cum siti, Vomitu, Pulsatione cordis, Respiratione difficili, Tremore, Convulsionibus, &c.

Tertio autem vel quarto die variolæ plerumque erumpunt, primò quidem in dorso, deinde in Abdomine & facie, & tota corporis superficie: *Augmentum* durat usque ad diem undecimum.

In *Morbillis* symptomata sunt mitiora, copiosa adest salivæ excretio, & tussis plerumque vehementior, quam in *Variolis*.

3. *Causa*. Credo horum affectuum seminarium nobilicium connasci, & in nostro corpore occultum latentare, usque dum Causæ quædam occasionales (precipue contagium) sanguinem violenter exagitaverint, unde fermentum illud feminale insurgens, *Variolarum* eruptionem procurat.

4. *Variolæ* citò apparentes, primùm rubræ, deinde albæ amplæ, rotundæ, paucæ, distinctæ, &c. periculum abesse significant. Sin autem calor febrilis antè variolarum exitum mitescat; vel si egressæ sint irregulariter, vel ubi egressæ sunt, statim recedant, vel si confluentes & depressæ, & maculis nigris in medio apparentibus stipatæ fuerint, si illis permisceantur maculæ purpureæ, si adsit alvi fluxus, respirandi difficultas, tussis sicca. Urina vel dejectiones sanguineæ; omnia inquam hæc sunt signa lethalia: Et si post eruptionem confestim evanescant, & tumor remittatur, in pessimo sunt statu. Adulti in majori discrimine versantur quam juniores; & si mulierem gravidam corripiant, plerumque abortus subsequitur.

5. *Cura*. Quamprimum symptomata febrilia se se prodant; eger aeri frigido non est exponendus, frigus enim eruptionem inhibet; sed & etiam à nimio calore cavendum est, hic enim ebullitionem nimiam concitaret; gra-

us itaque calor & frigoris moderati esse debent, & naturalem statum non transgredientes. Cerevisia, vinum, caro, fugiantur; Eorum vicem suppleant, Farina Avenacea, Panatella, cum succo Citri vel Aurantiorum, & pro potu Lac cum pomis ibidem infusis.

℞. Lactis Pint. j. Aqua Pint. ij. singulis Pintis Adde Syrupi Citr. vel Lujul. ℥j. vel Aqua Hordei, si acuat Spiritu Dulc. Salis, Nitri, Vitrioli, cui gratioris saporis ergo addatur Syrupus aliquis. Vel (si magis arrideat) Cerevisia tenuis in qua flores Calendula, Aquilegia, Borraginis & similium decocti fuerint, de qua bibat æger pro libitu. Cardiaca differenda sunt usque ad quintum diem, quo tempore lecto comittatur, & Cardiaca congrua usurpentur: & si malignitas subesse videatur, addantur Bezoard.

℞. Aqua Scord. Cardui bened. aa. ℥j. Laud. Liquid. Tinctur. Croc. aa. gut. vj. Syrup. Corallor. ℥ss. Misc.

Hoc vel huic simili utatur usque ad diem septimum, octavum, vel nonum: & si occasio postulet, adde Antimon. Diaphoret. Bezoard. Mineral. Terr. Sigillat. Myrrh. &c.

Sed si nova febris suboriat ex pustularum supuratione, Acida leviora exhibenda sunt, usque dum febris declinare inceperit.

In Variolis Confluentibus Methodus præscripta rigidius observanda est, majus enim subest discrimen, quam in Distinctis: & præterea confluentes plerumque comitatur adultis Salivatio, in infantibus fluxus alvi. Quod ad Salivationem attinet, illa potius promovenda quam inhibenda est, usque ad diem decimumtertium; in quem finem utatur æger cerevisia tenui (vel simili) de qua copiosè bibat, hæc enim nec calorem, nec sudorem conciliat: Hypnotica etiam sub vesperam concedi possent: hoc pacto promovebitur intumescencia faciei & manuum, æquè ac salivatio, usque aded ad salutem necessaria. Quam sententiam adstruebant quidam non infimæ sortis Medici, & precipuè celeberrimus noster Sydenhamus, cujus doctrinam hac in parte in præxi nostra sæpissimè confirmatam vidimus.

℞. Aqua Rosar. Lujuli. aa. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xij. Syrup. Diamoron. ℥ss. Misc. fiat Julapium.

Sunt inter Medicos qui præscribunt *Diacod. ℥j. Laudan. Liquid. gut. xiv. in aqua Primula veris.* Existimant etiam *Diarrhoeam* infantum inhibendam non esse, ex eo quod sit naturæ conatus ad materiam morbificam expellendam, quorum sententiæ nos calculum nostrum adjicimus.

Quæ symptomata apparent antè *Variolarum* eruptionem vix attendenda sunt: Sed si, cum jam egressæ fuerint, denud evanescant, *Saliva Volatilia, Urinosa, Spiritus Viperarum, C. C. &c. Elixir Propriet. Essent. Mirrh. &c.* maximè conveniunt (Quæ etiam juncta *Cephals* in *Comate & Epilepsia* multùm valent.)

Si Saliva viscida ægros infestet adedè ut in suffocationis periculo videantur (quod & sæpè contingit, circa diem undecimum) Gargarismata in usum revocanda sunt. Vulgare hoc Medicorum præscriptum multùm confert.

℞. Cortic. Ulmi ℥vj. Glycyrrhiz. ℥ss. Passular. Exacinat. nu. xx. Rosar. Rubrar. pug. ij. Coq. in s. q. Aquæ Fontan. ab ℔. iß. in Colatura Dissol. Mel. Rosar. Oymell. Simpl. aa. ℥ij. Miscæ fiat Gargarisma. Quoad alia symptomata, consule alios authores qui eadem fusiùs tractarunt.

Externè, cum pustulæ duriusculæ evaserint, inungatur facies *Oleo Amygdalar. Dulc. vel Cremore lactis commixto pollini subtilissimo Brasii recenti optimè siccati.* de quibus fiat *Unguentum*, quod non solum cutis Pruritus, sed & ejusdem deformitatem impediret.

CAPUT XL

De Chlorosi.

1. **A**ffectus hic *Chlorosi* dictus, quandoque *Istheri albi*, morbi Virginei, *Febris alba, &c.* nomine audit: estque Cachexia, vel mala corporis dispositio.
2. *Signa* sunt Lassitudo totius corporis, Spontanea, facies

cies pallida & livida, respiratio difficilis, speciatim si corpus moveatur palpitatio cordis, Arteriarum pulsus citator; Intumescencia totius corporis, Tibiarum, Pedum, &c. totum etiam corpus molle & flaccidum existit; adest etiam dolor Ventriculi, Cephalalgia gravativa, appetitus depravatus, mensium suppressio, &c.

3. *Causa. Internè*, sanguis nimium redundat pituita viscida, & acida, vasa Capillaria, speciatim quæ uteri regionem occupant, obstruente.

Externè somnus nimius, exercitii & motus defectus, vitæ genus sedentarium, præcipuè autem vitæ incongruus ventriculi & aliarum partium fermentum enervans.

4. Affectus hic; non est periculosus, si in Virginitibus oriatur ex mensium suppressione, non aliàs felicius quam ex mariti consortio curabitur.

5. *Therapia*. Causæ externæ removendæ sunt; pituita acida & viscida corrigenda & expellenda est; obstructions referendæ, &c.

Primò ita si ventriculus impuritatibus saturetur, & vires non prohibeant, leve *Emericum* conducit; sed in omni casu *Catharticum* aliquod de tenuiorum genere sæpius exhibendum est; ut corpus à materia illa viscida liberetur. Ex. gr.

℞. *Pilul. Stomach. cum Gumm. Zij. Sal. Urin. ℥ss. Ol. Menth. Fœnicul. aa. gut. iij.* fiant Pilulæ, vel,

℞. *Chalib. prepar. Dibsenn. aa. ℥ss. Cariophyll. Nuc. Moschat. aa. Zij. Misc. f. pulvis* pro una dosi. Vel si magis alluheat exhibeantur Infusiones Purgativæ, vel Apozemata cum *Sem. Agaric. Rhabarb. &c.* semper tamen junctis Apertivis huic affectui congruis; è quibus præcipua sunt *Rad. Ari, Aristoloc. Brian. Summitat. Scordii, Artemisæ; Absynth. Puleg. Centaurii min. Nept. Agrimon. Croc. Sem. Dauc. Fœnicul. Anis. Et Aromaticis, ut Cariophyll. Nuc. Moschat. Cinam. Cort. VVint. Piper. &c.* Conducunt etiam omnia Volatilia Antiscorbutica capite 28. descripta, & Gummata, ut *Aloe, Ammoniac. Galban. Myrrh.* Sed præparata ex *Marte*, ut ejusdem *crocus, sal, extractum, Tinctura, &c.* in hoc morbo debellando nullis ferè re-

mediis loco cedunt. His adde *Sal. Volat. Ol. Tinct. Antimon. Spir. Tartar. &c.*

R. Tinct. Antimon. Tinct. Martis aa. ℥ss. Misce. dosis ad gutt. xxx. vel xl. in aqua Artemisia. Vel,

R. Spir. Sal. Armoniac. Tinctur. Croc. Spirit. Sabin. aa. ℥j. Essent. Nuc. Moscat. ℥ss. Misce, dosis à gutt. xl. ad l. in Vino Chalybeato. Vel,

R. Croc. Mart. Bezoard. Mineral. aa. ℥j. Facula Byron. ℥ij. Ol. Cinamom. gutt. iv. f. Pulvis.

Hæc & similia per tres aut quatuor septimanas exhibeantur, purgationibus etiam levioribus quoadque intercalatio.

Nisi hæc ultimò prescripta sudorem moverint adhibenda sunt etiam *Diaphoretica* (nempe post correctionem & evacuationem materiæ peccantis) adcrementa expellenda & loucophlegmatiam abigendam.

CAPUT XLI.

De Mensium Suppressione.

1. **E**st vel totalis suppressio, vel diminutio naturalis evacuationis sanguinis menstrui, quæ jure naturali quoque mense fieri consuevit.

2. *Causa* oritur, vel à vitio sanguinis, qui cum nimium viscidus & spissior existat fermentatio menstrua ritè non peragitur; vel à vitio vasorum evacuationi inservientium, quæ occlusa vel nimium angusta redduntur ope materiæ cujusdam glutinosæ vel forsam lumbricorum, lapillorum, uteri & partium adjacentium intumescentiæ, nimix pinguedinis, &c.

Inter *Causas* externas recensentur aer frigidus; ægri introitus in aquam frigidam, ipso fluxus tempore; pravæ sanguinis diathesis, unde fermenta stomachi &c. depravantur; etiam mœror, timor, ira, &c.

3. In affectu hoc dignoscendo, ipsius ægri testimonium certissimum est signum. Si oriatur ex vasorum obstructione, adest Torpor, appetitus imminutus, intumescencia Abdominis, dolor Lumborum & partium vicinarum, sæpissimè etiam fluxus sanguinis ad aliam quamlibet partem, vel nares, vel os, &c. qui circa tempus debitæ evacuationis menstruæ invadit. Si oriatur à Sanguinis vitio, adest Cachexia.

4. Est Morbus Chronicus; & nisi tempestivè caveatur, forsan Hydropem, Suffocationem, Pthisin, &c. producit.

5. Cura. Ab initio, primæ viæ sunt purgandæ, exhibendo Cathartica, qualia capite ultimo prægresso memoravimus, quibus adde *Extract. Colocynth. Elater. Scammon. Resin. Jalap. &c.*

℞. Pilul. ex duobus & Stomach. cum Gummi. aa. ℥j. Castor. Croc. Sal. Martis, Artemis. aa. ʒj. Oleum Stillavit. Sabin. gut. x. cum Sir. Absint. f. Pilulæ Dosis. ℥ʒ. Exhibenda eodem circiter tempore quo menstrua profluere consueverant. *Aperitiva* etiam superiore capite recensita, non incommodè huc referentur, quibus insuper adde *Radic. Petasid. Angelic. Imperator. Zedoar. Folia Rut. Major. Menth. Sabin.* Eorundem etiam *Salia & Olea Destillata*, cum *Tinct. Castor. Gum. Guajac. Ammoniac. Myrrh. &c.* multùm præstant; speciatim, si *Volar. Ol.* pro tincturis extrahendis adhibeantur, exindè enim majori vi pollent in obstructionibus referendis, cum debitis vehiculis propinata. *Enemata* Calidiora injecta & diù retenta laudantur; & satis novimus *Phlebotomiam* circa tempus evacuationis menstruæ consuetum multum conferre; quod ad *Injectiones. Pessaria, Balnea, Unguenta, &c.* attinet, non opusest quod in angustiis hisce schedulis super hoc themate verba faciamus, quandoquidem plurimi prostant aucthores qui materiam illam prolixè satistractaverint, quos consulere dignetur lector.

C A P U T XLII.

De Nimo Mensium Profluxu.

1. **M**enses nimium profluere dicuntur; vel quando sæpius quam fas est fluunt; vel quando diutius quam par est fluxum protrahunt; vel quando majori quantitate quam solitum est peccant.

2. *Causa*. Sanguis vel nimium attenuatus, vel nimium abundans; vasa etiam uteri, vel nimium laxata, vel humida; vel supra modum referata, vel rupta, &c.

Causa Accidentales sunt nimia calidorum & acrim ingurgitatio, Diæta tenuis sanguinem attenuans, pharmaca ejusdem generis ingesta; vigiliæ nimix, exercitium corporis nimium; etiam timor, vulnera, ictus, casus, &c.

3. Quò major est fluxus, & quò diutius persistit, eò majus inest periculum & contra. Si fluxus augetur, viribus ægri intereà prostratis, malum est omen. Si nullum aliud morbi genus produxerit, & mulieres sint Juvènes, vix umquam cura fit irrita. Sed in mulieribus senioribus fluxus inveteratus sæpè incurabilis est.

4. *Cura*. Primò sanguis rectificandus; humores noxii expellendi; si Biliosi, exhibeantur *Tamarindi, Rabarb. Diacuth. Passulat. &c.* sin autem magis serosi existant,

℞. Elect. Lenitiv. ℥j. Pulv. Jalap. ℥j. Ol. Vitr. gut. iij.
Misce. Vel huic simile prout exigit necessitas.

Deindè adhibeantur *Incrassantia Terrea, & alia Adstringentia ut Plantago, Bursa Pastoris, Rosa Rubra, Tormentilla, Bistorta, &c. Terra Sigillata, Bolus Verus Catechu, Lapis Hamaritis, Sanguis Draconis, Corallia, Crochus Martis Adstringens, &c. Ex. gr.*

℞. Semin. Plantag. Papav. Hyosciam. aa. ℥ij. Succin. flav.
Sang.

*Sang. Dracon. aa. ℥j. Cum Syrup. è Ros. sic. f. Elect. vel vi-
ce Papav. & Hyosciam. adhibeatur Laudan. Opiat quod
maxima efficacia præditum est in morbo hoc profligan-
do. Vid. Cap. de Hemoptoe, & de Dysenteria.*

Externè Ligaturæ, & Cucurbitulæ, nil nocent,
sed ad revulsionem optimum medium est venæse-
ctio, si nempe vires consent, & ætas sit Juvenilis.
Non incommodè etiam Hypogastrio, regioni Pubis,
&c. applicantur *Adstringentia*, ut *Acerum*, *Decocta
Aluminis*, *Tormentilla*, & similia.

Fluor Albus eadem planè methodo curatur, sem-
per tamen addendo *Terebinthinam*, *Camphoram*, &
Saccharum Saturni.

C A P U T XLIII.

De Passione Hysterica.

1. **E**st *Affectus Convulsivus* ortus à vitiosa quadam au-
stera vel acida materia fibras nervosas *Uteri* vel
Plexus Mesenterici irritante; undè *Spiritus Animales*
in furorem & tumultum concitantur, & ex impetuosa
sua expansione varia symptomata producant, ut *Ab-
dominis Murmurillum* & *Distentionem*, *Hypochon-
driorum Dolorem acrem* & *pulsativum*, *Nauseam*,
Gutturis Suffocationem; quandoque *Pallorem*, quan-
doque etiam *omnis sensus & motus penitus* abole-
tur, undè subsequitur *vertigo capitis*, *ventriculi*,
& *aliarum partium*, *dolor*, & *totius corporis las-
situs*.

2. *Morbus* hic rarè *lethalis* est sæpiissime autem *contu-
max* & *chronicus*. Si vehementer urgeant symptomata
& egra senescat, vel *gravidam*, vel *puerperam* fuerit, im-
minet *periculum*, quandoque autem *virgines* *perbellæ*.

ex hominis benevoli consortio, jucundissimam & felicissimam curam nancisci satagunt.

4. *Cura* (durante paroxysmo) consistit in spiritibus debaccantibus reducendis & compefcendis; & (extra paroxysmum) in materia acri peccante corrigenda & amovenda. In *Paroxysmo*: *Spir. Fuliginis*, *Urin. C. C. Ungul. Equi*, & ejusmodi *Spir. Volat. Fœtid.*, vel naribus admoti, vel inditi, vel temporibus inuncti, vel etiam interne cum vehiculis congruis propinati, & commixti *Tinct. Castor. Croc. Ol. Destillat. Rur. Succin.* & similibus, nec non tantillo *Laudani* (non odorati) prout postulatur occasio. Ex. gr.

R. Aq. Meliss. Aq. Bryon. Compos. aa. ℥iij. Spirit. Sal. Armoniac. Laudan. Liquid. Tinct. Cast. aa. gut. xxx. Ol. Succin. gut. vj. Syrup. Artemis. ℥j. Misce. Dosis bina Coctlearia, sæpiùs.

Præter hæc aut his similia; in paroxysmo exhibenda, conveniunt etiam sternutatoria, Vellicationes, Fomentationes, Ligaturæ, & Enemata acriora subindè injecta, multum profunt: sicut & Phlebotomia (si adsit *Pléthora*.) --- Pudendo admoveantur *Moschus*, *Zibethum*, *Balsama Apoplectica*, & similia: *Umbilico* autem *Emplastra* & *Unguenta* confecta ex *Galbano*, *Ammoniaco*, *Tacamahac. Balsam. Peruv. Ol. Ruræ*, *Succini*, *Myrrh. Lavendul.* additis *Castor. Ass. Fœtid. Ol. vel Magister. Jovis.*

Extra Paroxysmum; quæ hætenus memorata sunt excepto *Laudano Opiao*, primum tenent locum. Conveniunt etiam *Alterativa* additis *Alkalibus fixis*, ut *Ocul. Cancror. Corall. Bezoard. Mineral. Bezoard. Jovial. Cinnabar. Nativ.* ut & omnia *Antispasmodica* & *Uterina*; nec non *Cathartica*, modo ritè intercalata fuerint. Ex. gr.

R. Pulv. Comitiss. VVaruv. Spec. Dianth. aa. ℥ß. Ol. Succin. gut. iij. Sal. C. C. gr. v. Misce.

R. Pilul. Fœtid. ℥j. Sal. Gran. Human. gr. vj. Misce., f. *Pilulæ* pro unica Dosi.

Hæc & his similia sæpiùs repeti debent, vel, si placeat potiones fieri possent ex *Purgativis* & *Hystericis* una commixtis, *Carmmativa* & *Aromatica* omnibus quibus

buscumque remediis in hoc affectu adhiberi solitis jure merito adjunguntur.

Diaphoretica etiam bono cum successu exhibentur: omnes evacuationes naturales statum naturalem observent: & Passiones animi modum excedentes sedulo coerceantur: ira enim, Mœror, Terror, &c. Paroxysmum sæpius indueunt.

C A P U T XLIV.

De Partu difficili, & Reliquis Puerperarum Symptomatis.

1: **D**ifficilis partus est dolorosa & difficilis fœtus expulsio, aded ut & Matris & Infantis vita in periculo versetur.

2. Dolor satis intensus numquam non partum comitatur: sed si labores diutiùs quam 24. horas persistant, & tormina rariùs adveniant, vel si in Lumbos fursùm; non autem in uterum deorsum, terminaverint, jure meritoque *Partus difficilis* nuncupatur.

3. *Causa* varia est pro vario matris statu, prout vel cum morbo aliquo luctatur, vel debilis & tenella existit, vel meticulosa & laboribus puerperii resistens & obnitens. Prout meatus vel angustantur, vel affectu aliquo laborant: vel si fœtus major fuerit solito, vel si incommodè locatus fuerit, vel si funi umbilicali intricatus, vel si ægrotus, debilis, aut mortuus existierit, vel si adsit fœtum pluralitas, &c.

4. Si meatus nimium angusti fuerint, periculum inest sed respiratio difficilis, sudores frigidi, leipothymie, delirium, convulsiones, lethargia, & similis farina symptomata omnia infausa & lethalia prædicunt. Sternutatio bonum est omen: & si mater erecto sit animo & vires suppetant maxima affulget spes.

Cura. Omnia impedimenta (quantum fieri potest) sedulo amovenda veniunt. Umbilicus, lumbi & meatus interiores inungantur Unguento *Althæa*, *Ol. Lilior.*, *Rosar.* Si alvus non respondeat injiciantur *Enematæ* adjunctis *uterinis*; Si fœtus in Os Pubis recumbat, vel si modo præpostero egredi conetur, retrudendus est in uterum, & in formam legitimam reducendus. Si viæ interiores nimium angustæ fuerint opus est manu Chirurgi. Interea autem, & mater & fœtus corroborentur ex usu *Cardiacorum* quibus *Emenagoga* haud male adduntur. Ex. gr.

R. Sal. Volat. Oleos. ℥ss. Ol. Cinnamom. Aurant. aa. gat. ꝑ. Misce. Dosis gutt. xx. in vino Canariensi vel simili vehiculo. Vel,

2 *R. Secundin. Human. Succin. Præpar. Borac. Venet. aa. gr. vj. Ol. Cinnamom. gut. iij. Misce, f. Pulvis,* assumendus in *Aq. Bryon. Comp. & Aq. Meliss.* una commixtis.

Inter *Anaiëptica* *Crocus Cinnamom.* & eorum *Tincturæ*, *Extractæ* vel *Olea*, *Confect.*, *Alkerm.*, *Conf. de Hyacinth.* & similia conferunt; hæc enim non solum matris vires resocillant & corroborant, sed & ejusdem Nifus promoveant. Præter hæc præscripta, addi possent hæc & *Hæmagoga*, viz. *Fel Cervi*, *Hæpar. Anguil.*, *Testicul.*, *Equin. Castor*, omnia *Sal. Volat.* & *Spir. Secundin. Human. Sanguin. Human. Viperar. C. C. Fuligin. Urin. &c.* *Rad. Aristoloch.*, *Byron.*, *Lilior.*, *Albor. Irid.*, *Folia Matricar.*, *Artemis.*, *Sabin.*, *Rut.*, *Gum. Galban.*, *Myrth.*, *Amoniac.*

Pro vehiculis adhibeantur *Aq. Cinnamom.*, *Aq. Bryon. Comp.*, *Aq. Puleg.*, *Artemis.*, *Angelic.*, *Meliss.*

Vinum Canariense, *Album*, & *Rhenanum*, & similia si fœtus sit mortuus, & vires permittant addi possent purgantia. Ut, *Colocynth.*, *Helleb.*, *Nigr.*, *Incaustum* foret exemplum proponere, quandoquidem satis superque trita sint, eadem etiam media conducunt ad secundinam retentam expellendam: Sternutatio hoc in casu bene audit. In lochiorum suppressione *Carminativa*, *Atomica*, & *Salia Volat.*, *Ol.* ut omnia *Emenagoga*, junctis *Cardiacis*, primas obtinent, & si febris augeatur *Absorbentia* & *Balsamica*, *Alexipharmaca*, exhibenda sunt, sed in fluxu lochio-

chiorum immōdico, eadem plane methodo insistendum est; quam in nimio mensium profluxu hactenus proposuimus, Vel.

℞. Rad. Tormantill. Pulver. ℥ij. Laudan. Opiat. gr. iij. sirop. à succo plantag. q. s. f. Electuarium.

Externè; Lumbis applicetur tritum & vulgare illud Cataplasma ex Fuligine & Aceto Vini confectum.

In Torminibus à partu, cura causam respicit; & si partes ulceratæ in causa fuerint, *Vulneraria* requiruntur. Si Lochia acria, & serosa, *Adstringentia* & *Opiata*. Si Lochia suppressa, externis applicationibus promovenda veniunt. Ex. gr.

4. Spir. Chamomill. Baccar. Laur. aa. ℥j. Ol. Sem. Anis. ℥ij. Misce. Hac mixtura fomentetur tota abdominis regio.

Etiam in *Febre Lactea*, quæ circiter tres aut quatuor dies à partu invadere solet, quandò nempe vasa lactea obstruuntur & Mamillæ intumuerunt, conducit etiam fomentare Mammæ hac eadem mixtura; cui si addas *Salia Volatilia Urinosa*, eò efficacior evadet.

Ut Febris ipsa abigatur, causæ *Procarantica* removeantur, & *Diaphoretica* exhibeantur.

Nota benè, in omnibus hisce casibus suprà nominatis Purgatio nunquam admittenda est, puta primis sex vel octo diebus à partu.

A P P E N D I X

De Lue Venerea.

QUandoquidem omnium penè Morborum Humano Corpori variè officientium Historiam & Curam emensi simus, Reliquum est ut de Lue Venerea (Famigera- to illo affectu,) pauca subjungamus; quo facto, libellum hunc ad extremam metam perducemus.

Non est quod Lectori tædium moveamus in morbi hujus primo ortu, origine, nominibus variis, Speciebus Multifariis, ab ovo recensendis. Nobis enim nec lubet, nec vacat diffusa illa veterum scripta, ad Genealogiam ejusdem expiscandam, evolvere: quorum *molliter ossa jacent*. Cui animus est hæc addiscere, satis prostat Authorum: Nos brevitati studemus, & limites propositos neutiquam transgredi decrevimus. Quod ad institutum nostrum facit, nos *Gonorrhæam* & confirmatam *Luem Veneream* breviter delineabimus.

1. Lues Venerea est fermentum Venenatum & dispositio prava orta à contactu Venereo, Vapores malignos & miasma virulenta producente; quæ semel intro recepta Substantias liquidas alias bonas & laudabiles, quibus commiscetur, corrumpunt, vitiant, & inquinant: undè functionibus naturalibus impedimento sunt, & continui solutionem confestim producant;

par-

partes vellicant & dolore afficiunt, adeo ut Ulcera & omnia quæcumque Symptomata huic morbo peculiariora exinde orientur.

2. *Signa. Gonorrhœa* dignoscitur ex dolore acri urente, inter meiendum, pene ardente & Tumore affecto cum dolore intenso; venit enim quod spatium paucorum dierum (forsitan horarum) Vapores virulenti, vitiiati, & inquinati fermentum quoddam depravatam in Pene existens, & Salia fermenti maxime aculeata & penetrantia, virulentia suæ acris effurentis, ulcus quoddam minutum, imò & ulcera, in Urethra Producent; spongiosam ejus partem penetrantia; unde dolor vellicans & pruritus quidam per integram Urethram & Perinæum sentitur; unde etiam subsequitur involuntaria Penis erectio, semen etiam à vesiculis seminalibus sua acrimonia eliciunt. Hæc autem Salia ignita; acria & vellicantia, & Miasmata illa Virulenta, semini commixta, Ulcera seu Pustulas illas producent; vehementer etiam stimulant, & ex innata sibi contrarietate functionibus animalibus virulentam Gonorrhœam producent; unde sequitur totius corporis hebetudo, dolor in Tibiis & Brachiis, Liquor è Pene extillat primo viscidior, postea flavus, purulentus, & virescens quæ materia purulenta, mucosa & ulcerosa, paucis solummodo diebus neglecta, partes *Virgæ* membranosas & alia adjacentes pervadit, & Ulcera varii Generis virulenta gignit, quæ prostates & Vesiculas seminales in consensum trahunt; & nisi maturè & cum judicio tractentur, spatium paucarum hebdomadarum integrum corpus inficient. Et hoc Pacto morbus in *Luem confirmatam* degenerat; in qua adsunt Dolor Lumborum & Dorsi, Femorum stupor & frigus, dolores vagi integrum corpus pererrantes, cutis maculis cæruleis, rubris, flavis, defædata; malignitas partes principales, Hepar, Liènem, &c. invadens, facultatem nutritivam depravat, sanguinem generat pravum, & particulis adultis redundantem, unde ignitus (quasi) salitus, & vellicans evadit Temperamentum & externa Cutis superficies insalubrem & obfucum colorem præ se fert,

Porriginēs & Ulcera scabiosa comparent in Capite & Facie, Faucibus, Palato, & Naso, os Cribrosum & Crissam Galli carie absumens; Dolore Capitis, inveterati, Dolores Nocturni Vehementes, præcipue (dum calido in lecto decumbunt) in Cruribus, Carpis, & Humeris; Articulorum etiam dolores, Tubera perdura in Cranio, Brachiis & ossibus Tibiarum, Tumores duri Schirrofi, Callositates, & ipsa ossa præ carie in excrescentias attolluntur.

3. *Causa*. Inter Authores multum disceptatur, in causa sordidi hujus affectus assignanda; dum enim in varias eunt sententias; quidam in unius, quidam in alterius verba jurant. Nostram opinionem sine fūco proponemus. Credimus sanè multos esse effectus naturales & mala Materialia quorum causa manifesta nemini innotescit, quo etiam sensu dicimus, causam hujus ipsius morbi adeò in occulto latere, ut positive eandem designare penes nos non sit. Conjecturam tamen facimus causam hujus morbi esse inquinamentum quoddam depravatum, ortum à putrefactione variorum & forsàn discrepantium seminum injectorum in matricem impuram & defædatam copulatione nimium crebra & inopportuna, unde fermentum quoddam venenatum semini intro-recepto insinuat. Confirmatur hæc hypothesis ex eo quod Philosophi & Medici accuratissimi agnoscant nullam fieri mutationem notabilem in Corporibus naturalibus quæ fermentationi suam originem non debeat, imò & ad oculum demonstrare possumus ex fermentatione seminum humanorum, miasmata illa virulenta, particulas illas subtiles tanta vi inficiendi præditas, & salia illa maligna & colliquativa, solam esse causam luis venereæ, ut & omnium symptomatum quæ eadem comitantur.

4. *Prognostica*. Judicium non ferendum est de statu vel periculo in quo æger versatur, nisi ex diligenti observatione naturæ morbi an nempe, recens, & particularem ullam partem solummodo possideat; an verò magis inveterata & consequenter magis universalis, fuerit. Dum sa-
lia

Ha hæc venerea & venenata externam solummodo superficiem occupent, nec interiorem progressum fecerint, quam mera adhæsione vel pudendis maris aut femine, vel mammis nutricum, vel Palato & ori infantum (hæc enim loca veneni hujus communicationi maxime obnoxia sunt) facile curantur ope medicaminum balsamicorum quibus inest vis obtundendi aciem salium quæ in Ulceribus hospitantur, undè minus penetrantia redduntur, & eorundem motui progressivo obex ponitur. Hæc enim salia corrosiva (nisi corrigantur) rumpunt & dilacerant pelliculas & fibras tenuioris Glandis, Præputii, & Urethræ, undè excoriaciones & ulcera; quæ (si grassari illis fas sit (varias sibi assumunt formas, quandoque urethram, quandoque prostates, occupant & corrodunt; undè carnositates & Fistulæ incurabiles has partes invadunt: & hoc pacto salia illa corrosiva ab exterioribus ad intimiores corporis partes viam sibi parant (quandoque etiam medicorum præxi iniqua illuc accersuntur) angusta enim arteriarum & venarum ut & glandularum (quibus hæc partes obsessæ sunt) orificia penetrant, & fibras etiam membranosas & nervosas pervadentes, particulis suis disproportionatis succos depravant & spiritus in confusione adigunt, qui ex deleteria quam acquisiverunt qualitate ebullitionem in sanguine cient, undè à balsamica sua natura desciscit, & particulis adustis & effervis refertur, quæ sanguinis eutioniam, & propriam cujuscumque succi nutritii crasin, penitus evertunt. Latex etiam, seu liquor serofus, multum depravatur (ejus enim diathesis, bona vel mala, à sanguinis textura dependet) qui cum in fermentationem vehementem, ope venenatarum harum particularum in sanguine grassantium, effectus fuerit, impuritates & sordes venereæ ex naturæ benevolentia & facultatis expultricis nisu, in glandulas inguinis præcipitantur, ubi tumores seu bubones comparant: qui omnibus mediis ad suppurationem promovendi sunt (maximo enim labore ad suppurationem provocantur, præ duritie sua & mole magna) quod si ritè peragitur & materia illa venenata radicitus expulsa fuerit, crisi vicem fortassis supplebit (notandum

attamen periculum esse in diuturniore ichoris fluxu, ne
 ulcus astulosum evadat.) Si tamen bubo percussus re-
 deat nec suppurationem admittat, certissima est luis
 confirmatæ prodromus. Particulæ hæc deleteriæ & vene-
 nate quæ ex penetrantia sua sanguini & lymphæ semet-
 ipsas commiscuerint, non semper hunc in modum præ-
 cipitantur, sed sæpissimè serum in vasis lymphaticis &
 aliis, corporis peripheriam & superficiem externam
 petens, unà comitantur; ubi membranam carnosam
 & cutem pervadunt, mediante rorido illo madore qui
 jugiter illic appellit, undè ulcera in superficie corporis
 creantur sordidum & saniosum ichorem jugiter evo-
 mentia; & mador seu sudor qui per cutis poros evacua-
 tur, infensissimo fetore imprægnatur, acerrimè sapit;
 calore quandoque flavo, quondoque viridi præditus, &
 nonnunquam ipsa lintea corpori instrata corrodit. Si
 particulæ hæc salii alicui fixo intricatæ fuerint magis
 torpidam induunt naturam, nec in corporis superficie
 usque adedò impigre opus suum hostile perficiunt, sed
 cutaneas eruptiones producant, quales sunt Pustulæ,
 Caruncule perdatæ, Ulcerosæ, & Crustaceæ, in a-
 pice nigris maculis interspersæ, hujusmodi signa
 Luem confirmatam & quàm maximè exaltatam indi-
 cant. Bubo ad interiora retrò pedem ferens termina-
 tur in dolores nocturnos sævissimos, & capitis dolo-
 res laniantes & atrocissimos; exindè etiam caries os-
 sium, Tubera, Ulcera Palati, Putrefactio Nasi & alia,
 rum partium solidarum; quorum omnium cura difficul-
 tatis plena est. --- si ferositates hæc Venenatæ & Delete-
 riæ, ex Principii Vitalis Vigore & Activitate, à Sangui-
 ne separentur; & ex acuta, pungenti, & penetrantissi-
 ma suaa qualitate, tunicas vasorum permeent; & Ner-
 vos & Membranas vellicent, dolores vagabundos vehe-
 mentissimos, contractiones, contortiones, & c. produ-
 cunt: & nisi mediante Ptyalismo eliminari & exantlari
 nequeunt ---- Si malignitas hæc, vel per adhæsiōnem, vel
 per alium quemlibet casum, in partes musculares, vel
 Periostæum aliquod incidat, & ibidem pedem figat, mi-
 ris cruciatibus miser egrotus dilancinatur, subtiles e-
 nim deleteriæ hæc particulæ indefinenti sua tensione &

vellicatione Cartilagine exsiccant & absumunt, ossium etiam substantiam pervadunt, & cariem & putredinem, non nisi mediante expoliatione curabilem, inducunt, ----- Symptomata hæc (si diutius permaneant) Convulsiones ut & totius Machinæ interitum parant. ----- Deffenda sunt hæc Prognostica Morbi in pejus ruentis; quæ etiam ulterius variari possunt pro temperamento, sexu, ætate, viribus, negotio, & statu ægri.

5. *Cura.* Maxima cautela & iudicium adhibenda sunt in affectu hoc curando. Maxima etiam peritia & animi præsentia requiritur, in variis hujus morbi speciebus, & Symptomatis comparentibus, ritè dignoscendis & distinguendis. Nullæ enim Regulæ generales & absolutæ institui possent, quæ omnibus quibuscumque & ægroti & morbi postulatis responderent; sed quoad particularem applicationem pro maturo & subactò Medici iudicio variandæ forent.

Cura Gonorrhæa initium sumat à *Diureticis* congruis, *Ptisana Apertivis*; & ut inflammationibus occurratur & succurratur, *Emulsiones frigida*, *Emollientia*, *Anodyna*, & *Discutientia Cataplasmata* applicentur, si adsint tumores *Detergentia* & *Falsamica* suas etiam vices obtinent. Pro potu ordinario *Ptisana* sequens *Apertiva* convenit.

℞. Rad. Gramin. Petroselin. aa. ℥iij. Rad. Lilior. Albor. Althæa aa. lib. ij. Liquirit. incisa. ℥vj. Semin. Anis. Fœnicul. aa. ℥j. Hordei Man. iv. Ag. Fontan. lib. xxx. f. *Ptisana* singulis lib. ij. vel mensuris quas nos (quart) nominamus, adde, Syrup. Rad. 5. Aper. ℥j. Ol. Sulph. per Campan. gur. xx. vel hujus vicem suppleat Sal Prunell. ℥ij. vel Cristall. Mineral. à ℥j. ad. ℥ij.

Omnia *Diuretica Detergentia* præcipuè adhibendæ sunt. Sed de *Ptisana* hac ultimò præscripta bibat æger pro potu ordinario, idque copiosè per tres aut quatuor dies, ad impuritates venereas ablueudas, & salia venenata in ductibus urinariis stabulantia diluenda. ----- Si æger temperamenti sit calidi, *Emulsiones e Semin. frigidis*, cum *Sero lactis* paratæ, intercalandæ forent. Vel.

℞. Ag. Hordei lib. ij. Ag. Cichor. Primul. Veris aa. lib. ℥. Sero Lactis lib. ℥i℥. Syr. Citr. ℥iv. f. Apozema vel vice Syrup. Citr. adhibeatur succus Limon, n. 2, cum Diacodii ℥ij.

Condu-

Conducit leviter ægrum purgare ; nihilominus purgativum tale sit ut naturam ad virulentam & impuram illam materiam per alvum exterminandam provocet , periculum enim est in mora ne intimius penetret.

℞. Decoct. Brunor. ℥viij. Cremor. Tartar. ℥j. Fol. Senn. ℥ii. Sem. Axis. Fœnicul. aa. ℥ß. Infunde per noctem unam ; colaturæ adde Eliz. Proprietat. gut. xx. Detur pro una Dosi. Vel,

℞. Decoct. Senn. Gereon. ℥iv. Cass. recenter Extract. ℥j. Cremor. Tartar. ℥j. Ol. Saffaphr. (commixto Sacccharo resinato) gut. vi. pro una Dosi. Vel.

℞. Bezoard. Mineral. gr. xv. Confect. Hamech. ℥ Sal. Vol. Viperar. Succin. aa. gut. iv. pro una dosi. ut Cathartica autem adhibenda sunt pro ægroti necessitate & medici prudentis judicio,

Enemata Refrigerantia & Anodyna frequenter injiciantur si modo metuatur febris vel inflammatio . Si Prisana Aperitiva præ quantitate offendat stomacho, vel ibidem stagnet sumat subinde gr. x. xv. vel xx. Sal. Volat. Viperar. vel Lumbricor. Terrestr. C. C. Succin. vel Salis Armoniac. in haustu vini Rhenani vel albi.

Lavamenta & Injections in crebro sunt usu (postquam omnia munda & repurgata fuerint) quæ ingrediuntur Refrigerantia , Anodyna , ut & Detergentia & Balsamica . Injections fiant ex Styptico Balsamicis , quæ salium penetrantium aciem obtundere valent , ut & ulcera mundificare & exsiccare , ex Balsamica etiam qualitate pellicularum & partium fibrosarum excoriationes obducere & sanare pollent. Caveas tamen no violentis Adstringentibus aut Corrosivis utaris, diros enim producat effectus.

Sub initium morbi , injectio conficiatur ex Lacte tepido , quod Syringa tenuiore injiciatur , sed leni & constanti manu ducatur. Deindè fiant ex Styptico Balsamicis. Exempl. grat.

℞. Aq. Celcis Viva tenuioris ℥viij. Aq. Plantag. ℥iv. Flor. Zinci ℥ij. Mixture hac laventur Ulcera , quæ in Pudendis vel aliis partibus stabulantur ; & ope Syringæ injiciatur. Vel,

℞. Aq.

*℞. Aq. Calc. Viv. lib. j. Sacchar. Saturn. ℥j. Virri-
ol. Alb. ℔j.* Hoc efficaciter Ulcera detergent, &
contagii progressui obstat. Sed si Ulcera hæc Ve-
nerea diutius persisterint & altiores egerint radi-
ces, & in flaviora & magis purulenta Luis Vulce-
ra degeneraverint, vel perdura & callosa fuerint,
nullum sperandum est levamen nisi ex usu *Escharo-
ticorum & Suppurantium*.

Si affectus magis invaluerit, & Cardinalia Luis con-
firmatæ signa se se prodant, alia ineunda est metho-
dus; hac tamen cautela semper adhibita, quod si ægro-
tus macie extenuatus fuerit, & ad extremum usque
inaniatur, cum debilitate & spirituum defectu, Diæta
Nutriticia præscribenda est ad corpus Spiritibus re-
plendum, & materiam suppeditandam pro salivatione
melius sustinenda. Tempestas anni etiam considerata
venit, si nec in frigore nec calore excedat; quæ
omnes circumstantiæ maximi sunt momenti, &
quæ (si negligentur) in maximam ægroti perni-
ciam cedere queant: & ægroti vitam in magno di-
scrimine ponunt dum *Mercurialia* adhibita corpus
exagitant. Hoc opus incumbit Medicis vitia corri-
gere & defectus supplere, quibuscum colluctantur
ægri si modo temperamento mediocri destituantur.
Si tamen Salivatio promovenda sit, & interea æger
corpus crassis & impuris sæditatibus repletum fue-
rit, & Plæthorico sit temperamento, non inconsultum
foret venam secare, & levius purgare, quod bis vel
ter repetatur; vel quoties pro Medici arbitrio expedi-
re visum fuerit. Cursus etiam Diæteticus imperandus
est ex Alimento & potu exsiccantibus. *Sudorifera* etiam
in temperamentis humido melancholicis conducere
ad humores coagulatos dissolvendos, & ad corporis po-
ros & partes intranspirationem disponendas. Ex. gr.

*℞. Trochisc. Aiperar. ℥ss. Antimon. Diaphor. ℔j. Be-
zoard. Mineral. Sal. C. C. aa. gr. vj. cum s. q. The-
riaca Androm. f. bolus pro una dosi. Vel.*

*℞. Bezoard. Mineral. gr. vj. Pulv. Rad. Serpent.
Virginian. ℔j. Cinnab. Antimon. ℔j. Sal. Viperar. gr.
ssj. Diascord. q. s. fiat bolus. Hæc aut his similia exhi-
benda*

da iunt à purgatione, ac corpora humida, pituitosa & melancholica pro salivationis operè faciliùs peragenda, præparanda.

Cum decretum fuerit salivationem aggredi, medico incumbit ritè distinguere quo pacto cum maximo ægri commodo promovenda fuerit. Si possibile sit, præstat Salivationem excitare ex Mercurialibus ore assumptis, hoc enim pacto certiores nosmetipfos facimus de quantitate assumpta, an suffecerit, necne; minus etiam adest periculi & molestiæ in hæc Ptyalismum excitandi methodo, quam in alia quæ per unctionem fit. Maxima tamen cum vigilantia attendenda est assumpti operatio, & cum semel inceperit salivatio, facilè est eandem eveheru ad quem gradum libitum fuerit, semper, ratione habita status & virium ægroti; &, nisi contraindicantia prohibeant, non priùs cesset salivatio, quàm omnia disparuerint Symptomata. Novimus satis multos esse Medicos, eosque non infimæ fortis, qui asserant Ptyalismum ex Mercurio intus assumpto excitatum non tam efficaciter morbum dispellere, quam si ex unctione externa promoveretur: Cujus asserti Veritatem in controversiam nunc non reducam; hoc tamen pro comperito habeo Luem confirmatam sæpè sæpius maximo cum successu curatam fuisse ex usu Mercurii interno, sine ullo Unctionis interventu. Proindè, in ordinatione ad Salivationem promovendam.

℞. *Mercur. dulc. sublimat. gr. xxx. Cinnabar. Antim. Dj. Opobalsam. Dj.* fiat Bolus.

Subsequenti nocte sumat *Mercur. Dulc. gr. xxx.* in *Conserv. Ros. Rubr.* ---- Ager frigori non exponendus, sed in calido cubiculo retinendus est. ---- Sequenti denique nocte exhibeantur hæc *Pillula.*

℞. *Mercur. Dulc. gr. xx. Turpeth. Mineral. gr. vj.* Cum pulpa panis similaginei fiant *Pillulæ.*

Hæc tamen Mercurii quantitas non omnibus permittenda est, immo paucis sanè, plurimi enim tantam quantitatem sustinere nequeunt.

Si magis arrideat inungendo Ptyalismum evehere, hic insistendum est methodo; nempe.

Mercurium à sublimata corrosiva qualitate vindicemus ope Alkalium Calc. & Tart., undè ab omnibusque Mineralibus & Salinis Recrementis perfecte depuratur. Deindè lavamus spiritu vini usque donec nullæ præcipitentur fæces. Proinde.

℞. Mercur. hunc in modum depurati ℥iv. Axung. Porcin. ℥viij. Antimon. subtiliss. pulveris. ℥vj. Ol. Laur. ℥j. Unguent. Ros. ℥viij. f. Unguentum. Cujus ℥ij. inungantur crura & tabiæ, à talis ad genua, & brachia, à carpis manuum ad humeros; tantillum etiam inungatur spina dorsi; sufficit hoc pro primo die. Deindè die sequenti ℞. dicti unguenti ℥iv. quibus inungantur tibiæ, femora, & ipsa spina dorsi ab osso sacro ad vertebrae colli, brachia etiam à carpis manuum ad omoplatas; & si temperamento sit robusto, emunctoria etiam glandulosa. Inunctio continuanda est donec signa expectata compaeruerint; maxima tamen cum perspicacia & animi præsentia animadvertendum est, immò potiùs tardius quam nimium festinanter precedendum est, ne inopinata Mercurii activitas ex improvise ægrum adoriatur. Vidi quandoque in corpore non usque ad eò delicatulo emotionem excitatam à prima inunctione post inunctionem bis terve peractam, paululum sistendum est: & si ex unius diei Intervallo nulla appareant Ptyalismi præcedanea, exhibeatur dosi permodica *Sublimat. Dulc.* ex cuius usu vidi quandoque salivationem copiosissimam excitatam fuisse; & si fortè salivatio languidior evaserit idem medicamen ad dosin unam eamque permodicam assumptum, eandem denuo restituet. Quod ad tempus salivationis attinet, eo usque duret donec symptomata disparuerint, nisi ægri vires prostratæ contrarium indicent. Cum salivationem sistere animus fuerit, exhibeantur *Alkalia* vel *Flor. Sulphur.* (quæ Mercur. deorsum præcipitant) quæ vel per se sola usurpentur, vel unà cum *Purgativis* tenuioribus quæ etiam de *Diureticorum* natura participare debent.

Signa Ptyalismum advenientem præcedentia sunt,
de-

defectus Appetitus, Ardor Uvulæ & Palati, Dentium Vacillatio, Gingivarum Intumescencia, Spiritus seu Halitus fetens, Torpor & Hebetudo sine Somno, &c. Deindè fluere incipit aqua quædam pituitosa & albescens, cujus quantitas augetur per 6. 7. vel 8. dies; aliquando diutiùs, ad 5. 6. aut 7. lib. unius diei & noctis spatio. Si fluxus nimium sit vehemens, ex nimia unguenti inunctione, obstanda sunt Symptomata huiusmodi fluxum comitantia, ope *Portionis Laxativa*: cavendum tamen ne fluxus in aliam ruat Portam, ex Laxativo adhibito.

Si Acrimonia Corrosiva materiæ fluentis Ulcera in Palato & Faucibus producat, undè extrema anxietas & molestia oritur, proluantur Gargarismate aliquo leniente ex *Lacte & Aqua part. equal.* confecta, vel *Decocto Sero Lactis, & Semm. Psyllæ*. Si ulcera impura sint & corruptæ partes iisdem adhæreant, abluenda sunt mixtura ex *Oleo Suloh. per Campan. & Spirit. Vini.*

Enemata etiam refrigerantia & humectantia sæpiùs exhibeantur, si postulet occasio; fiant autem ex *Decoct. Salvia Rut. Fænicul. Endiv. Cichor.* cum *Melle* --- vel ex *Jusculo Pullorum* --- vel *Sero Lactis*. Quæ torminibus ventris, ex acrimonia humorum deorsum vergentium oriri solent, efficaciter obstant.

Regulæ quæ *Diatam* spectant variæ sunt, pro vario ægroti temperamento. Liquidiora præstant; alimenta talia sint quæ naturam sustinere valent; ova 2. recentia pro prandio, & juscula confecta ex carne vitulina, bubula, vel pullinacea, cum *Cichoreo*, de quibus bibat singulis 3. vel 4. horis. Potus etiam nutritivus concedi possent. Sed eligantur tales, qui bonum licet modica quantitate, nutrimentum suppeditant. Si æger temperamento sit calido, tempore salivationis exhibeantur *Pesseta Refrigerantia, Panatella* etiam tenuis, & *Aqua Hordei*. Quod ad formulas præscribendi attinet, illæ regulandæ sunt pro natura Indicantium quæ se produnt. Hoc semper memoriæ tenendum est Pectore, naturam à subitis

bitis & violentis motibus abhorrere, proinde Salivatio cum satis evecta fuerit, & omnia disparuerint Symptomata, gradatim (secundum methodum hactenus præscriptam) sistenda est, si natura sua sponte eandem determinare satagat. Alimenta etiam nutritiva majori quantitate sub finem indulgenda sunt, ut ægrotus vires amissas recuperet.

Licet Salivatio ritè & sub peritissimorum ductu peracta fuerit, non rarò attamen remanent impuræ quædam sordes & recrementa, quæ (prout vires suppetant) eliminanda sunt ope Catharticorum, Diuretic. Balsamic. & Cardiac. Diaphoret. Incumbit etiam medico, ægrotò injungere (à Salivatione) potum quemdam Dieteticum per dies 20. aut 30. continuandum. Intercalato purgativo, quoque sexto die, & Diaphoretico, quoque quarto, si vires permittant. Ex. gr.

℞. Rafur. Lign. Guajac. Cortic. ejusd. bene contus. ℥ij. Salsaparill. ℥vj. Chin. ℥iv. Sassaiph. Liquirit. aa. ℥ij. Radic. & Cor. Mezeron. ℥j. Bacc. Juniper. Sem. Fanicul. Dulc. aa. ℥ij. Lign. Rodii ℥j. Santal. Omn. ℥j. Aq. Fontan. lib. xvj. Coque ad Medias, de quo bibat æger lib. ij. singulis diebus, & si unicuique Lagenæ addantur Tincturæ alicujus Metallinæ aut Mineralis gut. xx. mira efficacia præditum est, in viribus corroborandis, & perfecta denique sanitate denuò restituenda.

Methodus hæc perraro curam non consequitur; hoc tamen quandoque evenit, quod si os materia subtili venenata pertingatur, (licet reliqua disparuerint symptomata) tamen numquam curabitur donec pars affecta dilatetur, & os denudetur & ope caustici actualis exfoliatio promoveatur, sive cranium, sive brachia, sive tibiæ, sive ullum aliud os, afficiantur. Hæc methodus omnibus aliis expeditior & tutior est. Pulveres detergentes & exsiccantes ritè applicati os denuò ad naturalem statum reducent. Cum denique omnia munda & pura appareant, gradatim denuò obducatur (sed si continuetur

affluxus materiæ, ne nimis præpostere ad obductionem procedatur) multi sunt de ægrotis qui ossium denudationem ægrè ferunt, necessitas attamen dura est magistra, & delicatulos, si sanitati suæ consulere velint, ad refugium hoc absolute necessarium tandem confurgere cogit.

Siquidem Caput hoc de Lue Venerea ad Umbilicum perduximus, nihil restat nisi ut Tractatui huic de Morborum natura & cura extremam admoveamus manum, & Lectori Vale dicamus. Interea autem ne hoc Lector ignoret multa alia nobis suppetere Remedia, ab hic præscriptis, discrepantia, quæ majori cum efficacia & successu, pleròsq; morbos dispellunt, sed hæc omniùs nota facere vix expedit, sufficit tamen quod Remedia in hoc Libello memorata omnibus vulgatis palmam præcipiant, & sapissimè bono cum successu usurpantur. Si quæ sint magis Chymicis quam aliis familiaria, quæ non facilè comparari possunt: haberi possunt omnia ad nostras ades, ut & apud Gulielm. Ruffeli, M. D. in ista platea, quæ vulgo dicta Barbican, Vel Eduardum Wright, Med. Chym. in VVinchesterstreet: Vel, Franc. Moulton, Chym. in Watling-street, Viros Arte Chymicæ longè Versatissimos.

F I N I S.

